היינט 12 זייטען

פרייז 15 גראשען

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

נייער פאלקסבלאט

№ 300 | Łódź, Wtorek, 29 grudnia 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, דינסטאג פ' שמות ט"ו טבת תרצ"ז | 14-טער יאהרגאנג

נייע ריזיגע מפלות

פון די אויפשטענדיגע ביי מאדריד

בלוטיגער בילאנס פון שפאנישען בירגער-קריג

א פערטעל מיליאן אומגעקומענע; 1 מיליאן פערוואונדעטע; די שאדענס פון לאנד בעטרעפען ביז-איצט 23 מיליארד פעזעט

געפאהר פון א דייטש-סאוויעטישען צוזאמענשטויס אויף די שפאנישע וואסערן

פאריז, 28 (ספ. טעל.)
אין די שפעטע נאכטשעה'ן האט די פאלקס-מיליץ, וועלכע האט שוין פריהער אפגעשטויסען די שווערע אטאקעס פון די אויפשטענדער, אליין אויפגענומען די אפענסיווע, וועלכע ענטוויקעלט זיך ווייטער זעהר גינסטיג.
דער שאדען פון דער באמבארדירונג פון מאדריד דורך די אויפשטענדער איז זעהר גרויס, פיל הייזער זענען איינגעצען איינגעפאלען, אויך איז זעהר גרויס די צאהל פון די אומשולדיגע קרבנות אין שטאט, ווי פרויען, קינדער און זקנים.
די בלוטיגסטע שלאכט איז פארגעקומען אויף קאסא־דעל־קאמפא, וואו דער קאמף האט געדויערט גאנצע 12 שעה. די אויפשטענדער האבען בעוויזען אריבערצוגעהן דעם טייך מאנזאנארעס, אבער זיי זענען אויה דעם צווייטען ברעג אויפגענומען געווארען פון א מורא'דיגער ארטילעריע־פייער, וואס האט אין זייערע רייהען געמאכט א שרעקליכען חורבן מויזענדער טויטע זענען געבליבען אויפן שלאכט-פעלד און דער טייך מאנזאנארעס איז געווען רויט פון בלוט.
דער טייל פון די אויפשטענדער, וואס איז געבליבען לעבען, איז דערנאך אנטלאפען אין גרויס פאניק. די מפלה פון די אויפשטענדער איז געווען א פולשטענדיגע.
לויט א פראוויזארישע אויסרעכנונג, זענען ביז איצט אין שפאנישען בירגער־קריג אומגעקומען 220 טויזענד מענשען. די צאהל פערוואונדעטע זאל בעטרעפען העכער א מיליאן. די 23 וואכען פון ביז איצטיגען בירגער־קריג זאבען פאר שפאניען גורם געווען א שאדען פון העכער 23 מיליארד פעזעט, יעדע וואך קאסט אלזא 1 מיליארד פעזעט.
לאנדאן, 28 (ספ. טעל.)
מיט גרויס אונרוהיגקייט קוקט מען אין לאנדאן אויף דער ווייטערע ענטוויקלונג פון דער סיטואציע ארום דעם שפאנישען קאנפליקט און מען גלויבט, אז די סכנה פון א בעוואפענטען צוזאמענשטויס צווישען דייטשען און סאוויעטישען פלאט אויף די שפאנישע וואסערן איז בעזונדערס געוואקסען אין פערלויף פון די לעצטע שעה'ן.
אויף די שפאנישע וואסערן זענען אנגעקומען צוויי דייטשע קריגס־שיפען און א גרויסע צאהל אונטערוואסער־שיפלעך, וועלכע דארפען קומען צו־הילף דער דייטשער שיף „פאלאס", וואס איז פערהאלטען געווארען דורך דעם רעגירונגס־פלאט.
צו דער זעלבער צייט קומען אין קיין לאנדאן ידיעות, אז אויף די שפאנישע וואסערן געפינען זיך אויך פיל סאוויעטישע אונטערוואסער־שיפלעך און א חוץ דעם זענען אפגעפאהרען אין דער ריכטונג פון שפאניען דריי גרויסע סאוויעטישע קריגס־שיפען.
וואראשילאוו האט בעזאלט ארויסגעבען א בעפעהל צום קריגס־פלאט צו ענטפערן מיט פייער אויף יעדען פרוב פון אפשטעלען א סאוויעטישע שיף.

קאמוניקאט פון קאמיטעט צו פערטיידיגען מאדריד.

מאדריד, 28 (ספ. טעל.)
לויט ידיעות פון קאמיטעט צו פערטיידיגען די הויפט־שטאט, איז דער היינטיגער טאג אדורך רוהיג. די רעגירונגס - עראפלאנען האבען באמבארדירט די פאזיציעס פון די אויפשטענדיגע אין קאסא־דעל־קאמפא. אויפ'ן אפשניט אוסער האבען די מיליציאנטען זיך פערפעסטיגט אויף די נייע פערנומענע פאזיציעס. די מאדרידער צייטונגען שרייבען: אונזערע אקאפעס הויבען זיך אין דער הויך אויף 40 מעטער. דאס איז א וויכטיגער פונקט, ווייל די אומגעגענט פון מאדריד איז זעהר א פלאכע און דאס קלענסטע בערגעל נעהמט, פדי צו בעהערשען די שכנות'דיגע פאזיציעס. דערין בעשטעהט טאקע די בעדייטונג פון פערנעמען דורכ'ן רעגירונגס־מיליטער די פאזיציעס פון אוסער.

ענגלאנד ווארענט דייטשלאנד

פאר דער געפעהרליכער אקציע

פאריז, 28 (ספ. טעל.)
עס איז פארהאן א האפנונג, אז דער סכסוך וועגען דער שיף „פאלאס" זאל אויסגעגליכט ווערען אויף א פרידליכען וועג. וואהרשיינליך וועט די שיף בעפרייט ווערען.
פאריז, 28 (ספ. טעל.)
דער היינטיגער „עקא די פארי" מעלדעט, אז נעכטען זענען עטליכע גרויסע פראנצויזישע קאנאנען־עראפלאנען פון דער פירמע „דעוואטין" אפגעפליגען קיין בארצעלאנא פאר דעם רעגירונגס־מיליטער. די צייטונג האט טענות, פארוואס די פראנצויזישע רעגירונג דערלאזט דערצו.
לאנדאן, 28 (ספ. טעל.)
פון בערלין מעלדעט מען, אז דער ענגלישער אמבאסאדאר האט נאכאמאל געמאלדען אפיציעל דער דייטשער רעגירונג, אז ענגלאנד וועט נישט דולדען מעהר קיינע דייטשע ארויסטרעטונגען אין שפאניען. עס געהען ווייטער קלאנגען, אז דייטשלאנד וועט זיך צוריקציהען פון דער גאנצער שפאנישער אוואנטורע נאכדעם ווי זי וועט בעקומען געוויסע קאלאניעס אין צענטראל - אפריקא.
לאנדאן, 28 (ספ. טעל.)
„רייטער" מעלדעט: די דעציזיע פון דער ענגלישער רעגירונג אז דער אמבאסאדאר פון גרויס־בריטאניע זאל ארויספאהרען קיין וואלענסיא איז אפגענומען געווארען דערפאר, ווייל ס'זעטען דער־וויל נישטא קיין אויסזיכטען אויף א געשווינדען צוריקקעהר פון דער שפאנישער רעגירונג קיין מאדריד, וואלט אמבאסאדאר פארטעס נישט געהאט קיין מעגליכקייט צו שטעהן אין קאנטאקט מיט די פיהרענדע פאליטישע פערזענליכקייטען. א חוץ דעם איז די פראוויאנטירונג פון דער אמבאסאדע אין וואלענסיא פיל לייכטער.

קאנפיסקאציע פון די פריוואטע ראדיא-אפאראטען אין שפאניען.

פאריז, 28 (ספ. טעל.)
דער היינטיגער „מאטען" טיילט מיט פון מאדריד, אז אין אויפטראג פון דער מאדרידער רעגירונג איז מען צוגעטרעטען צו קאנפיסקירען די פריוואטע ראדיא־אפאראטען אין דער פעראררדנונג ווערט אנגעוויזען, אז די קאנפיסקאציע פון די ראדיא־אפאראטען האט דעם צוועק אוממעגליך צו מאכען אפצוהערן די ראדיא - קאמוניקאטען פון די אויפשטענדיגע אויפנאב־סטאציעס.

אטאקע אויף לעאן בלום'ס רעגירונג

גיבראלטאר, 28 (ספ. טעל.)
אין זיין רעדע אין סעווילער ראדיא האט גענ. קווייפא דע ליאנא אין א זעהר שארפען טאן אטאקירט די רעגירונג פון לעאן בלום, וועלכע שטיצט אויף פלעריליי אופנים די רעגירונג פון לארגא קאבאלערא. גענעראל דע ליאנא האט געווארענט פראנקרייך פאר די פאלגען פון דער דאזיגער פאליטיק. שפאניען — האט ערקלערט דער גענעראל — קאן אין א געוויסען טאג זיך ווענדען צו אנדערע פעלקער ווענדען הילף, פארוואס שפאניען וועט זיי געוויס אפצאלען מיט קאנצעסיעס פון ווירטשאפט־ליכען און סטראטעגישען כאראקטער.

פערשווערונג געגען היטלער-רעגירונג?

קלאנגען וועגען אנ'אטענטאט אויף גערינג'ן.—מאסען-ארעסטען אין בערלין

בערלין, 28 (ספ. טעל.) די שרפה אין טונעל פון דער אונטערערדישער באהן האט אין דער דייטשער הויפט-שטאט געמאכט א ריזיגען רושם. דאס ארט, וואו עס איז ענטשטאנען דאס פייער' געפינט זיך נעבען פאלאץ פון גענעראל גערינג און עס איז שוין דאס צווייטע מאל, וואס דארט ברעכט אויס א שרפה.
די שרפה האט געדויערט א גאנצע נאכט. אין טונעל האט געהערשט אזא היץ, אז די מעטאלענע טיילען פון די פייערלעשער-שפריצערס זענען צוגאנגען.
דער שאדען איז זעהר גרויס, ער איז נאך אבער ביז איצט גענוי נישט פעסטגעשטעלט געווארן.
בערלין, 28 (ספ. טעל.) אין פערלויף פון דער נאכט און היינט פארטאג זענען אין בערלין דורכגעפיהרט געווארען מאסען-ארעסטען אויף די פעריפעריעס פון שטאט און ספעציעל אין די ארביימער-קווארטאלען.
עס האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די דאזיגע ארעסטען שטעהען אין צוזאמענהאנג מיט אנ'אויפגעדעקטער פערשווערונג געגען היטלער'ס רעגירונג.

נאך קורצע ליידען איז נעכטען געשטארבען מיין הייסגעליבטע פרוי, מוטער, שוועסטער שוועגערין און טאנטע

ב"ע פעלא דובנער

געבוירענע ליפשיץ) אין עלטער פון 45 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, דעם 29 דעצעמבער 1936, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז מיעלטשארסקיעגא (שקאלנא) 3, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

אחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי בשנת 72 לימי חייו האיש החסיד, בעלי, אבינו, חותננו, זקננו וזקן=זקננו

נ"ע משה

בה"ר יעקב יהושע ז"ל מקאצק. נכד הרהצ"ג ר' מענדעלע מקאצק זצ"ל

מארגענשטערן

הלויתו למנוחת עולמים תהי' היום ביום ג', פ' שמות, ט"ו טבת תרצ"ז בשעה 1 בצהרים מבית האבל, רחוב לעגיאנוב 53.

השרויים בצער עמוק משפחתו המתאבלת.

בריטיש-איטאַליענישער ים-אָפּמאַך
ברענגט גוטע רעזולטאַטען פֿאַר'ן ציוניזם

רוים, 28 (יט"א טעל.)
דער גינסטיגער פֿאַרלויף פֿון די ענגליש־איטאַליענישע פֿאַרהאַנדלונגען מכּח אַן אָפּמאַך וועגן דעם מיטעללענדישן ים האָט גלייך געווירקט אויף דער אָבשוואַכונג פֿון דער אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע אין דער איטאַליענישער פּרעסע.
אין די ציוניסטישע קרייזן ווערט דער דער־מאָנטער אָפּמאַך וואַרים בעגריסט, ווייל עס איז געווען אַ גרונד ערנסט מורא צו האָבן, אַז צוליב'ן בריטיש־איטאַליענישן קאָנפֿליקט וועט א"י אויב־פֿערמיידלעך פֿאַרוואַנדלט ווערען אין אַ מיליטערישע באַזע. ווייטער וואָלט דאָס געפֿירט דערצו, אַז ביידע מלוכות וואָלטען זיך איבערגעשטיגען אין ער־טיילען קאָנצעסיעס די אַראַבער אויף דעם יידישן חשבון.
די פֿאַרשאַרפֿונג פֿון דעם בריטיש־איטאַליענישן קאָנפֿליקט וואָלט געפֿירט צום פֿאָלשטענדי־גען איבעררייס פֿון די האַנדעלס־בעציהונגען צווישן א"י און איטאַליען, וועלכע זענען אַזוי אויך לעצטענס בעוואָרען אָבגעשוואַכט.

רוביבער-איבערפֿאַלען אויף קאַראַוואַנען און אויטאָס נעבען טול-כּרם

ירושלים, 28 (יט"א טעל.)
די איבערפֿאַלען פֿון די אַראַבישע רויבער־באַנדעס אין דער געגענד פֿון טול־כּרם האָבען זיך היינט, מאָנטאָג, ווידער איבערגעחזר'ט.
איינציגע קאַראַוואַנען און אויטאָ'ס זענען אויף דעם שאָסעע נישט ווייט פֿון טול־כּרם אָפּגעשטעלט געוואָרען דורך בעוואָפֿנעטע רויבער־באַנדעס. אַלע פּאַסאַזשירען זענען בערויבט געוואָרען.
די אַלאַרמירענדע פּאָליציי פֿיהרט דורך אַבלאַ־וועס אין די אַרומיגע בערג. קיינער איז אָבער ביז־איצט נישט פֿערהאַלטען געוואָרען.

ליידען פֿון די אונגלטגאַלע עולים

ירושלים. די פּאָליציי האָט פֿערהאַלטען דריי יידישע פֿרויען אויפֿן וועג צווישן כּאַלסאַ און מטולה פֿאַר אַריינקומען אומלעגאַל אין לאַנד. צוויי שען די פֿערהאַלטענע געפֿינט זיך אַ 60־יעהריגע פֿרוי מיט איהר טאָכטער וועלכע וואַנדערען שוין דריי יאָהר אויפֿן וועג קיין א"י.

פֿאַרשטעהער פֿון ועד הלאומי און פֿון בית-דין פֿאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע
גאַנצער ישוב שטיצט איינזיג דאָס יודישע אויפֿבוי-ווערק און די פֿאָדערונגען פֿון דער יוד. אגענץ

ירושלים, 20 (יט"א טעל.)
אויף דער היינטיגער עפֿענטליכער זיצונג פֿון דער קעניגליכער קאָמיסיע איז ערשינען דער פֿאַר־שטעהער פֿון ירושלימ'ער ב"ד־דין הרב ז. פּ. פֿראַנק ווי אויך פֿאָרשטעהער פֿון "ועד־הלאומי" אין די פּער־זאָנען פֿון פּרעזידענט יצחק בן־צבי און וויצע־פּרעזידענט א. אלמליה.
אַלע דריי האָבען אונטערגעשטראָכען די איי־ניגקייט פֿון ישוב בנוגע די יודישע שטרעבונגען אין א"י.
הרב פֿראַנק האָט אין זיינע ערקלערונגען בע־טאָנט, אַז אין דעם יודישן קיבוץ אין א"י זענען נישטאָ קיין רעליגיעזע אונטערשידען.
אַרום די פּרינציפּען פֿון דער תּורה, באַרען און דער העברעאישער שפּראַך אַלס נאַציאָנאַלער שפּראַך, פֿאַראייניגען זיך אַלע טיילען פֿון דעם ישוב.
דער פּרעזידענט פֿון "ועד־הלאומי" יצחק בן־צבי האָט אויספֿיהרליך געשילדערט פֿאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע די סטרוקטור פֿון דער כּנסת־ישראל אַלס קהלות־אָרגאַניזאַציע פֿון דעם ישוב, וואָס נעהמט אַרום דעם גרעסטען טייל פֿון דער יודישער בע־פֿעלקערונג. די כּנסת־ישראל איז דורכגעדרונגען מיט די ציוניסטישע שטרעבונגען און שטיצט די פֿאָדע־רונגען און פּאָסטולאַטען, וועלכע זענען פֿאָרגעשטעלט געוואָרען דער קעניגליכער קאָמיסיע דורך דער יו־דישער אַגענץ.
סער האַרריס רומבאָלד: צי האָט די כּנסת־ישראל פֿערעפֿענטליכט יועץ־עס־איז אַ ווענדונג צו די אַראַ־בער וועגן שלום און איינשטעלען פֿרידליכע בע־ציהונגען?
י. בן־צבי: אַזעלכע שלום־ווענדונגען האָט דער "ועד־הלאומי" פֿערעפֿענטליכט נישט איינמאַל נאָר מעה רערע מאָל.
סער רומבאָלד: צי זענען די דאָזיגע ווענדונגען אָהן ערפֿאָלג?
י. בן־צבי: צום בעדויערען זענען די דאָזיגע ווענדונגען געבליבען אָהן ערפֿאָלג.
דער וויצע־פּרעזידענט פֿון "ועד־הלאומי" א. אלמליה איז פֿאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע אַרויסגע־טרעטען אַלס פֿאָרשטעהער פֿון די מזרח־עדות אין א"י, וועלכע בעטרעפֿען אַ פֿירטעל פֿון דעם גאַנצען ישוב. אַלע מזרח־יודישע קבוצים — האָט אלמליה ערקלערט — זענען פֿערבונדען מיט די אַלגעמיינע יודישע שטרעבונגען און ציוניסטישע האָפֿענונגען זיי שטיצען דעריבער אין פֿולען פֿערנעהם די שטע־לונג און די פּאָסטולאַטען פֿון דער יודישער אַגענץ פֿאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע.

צי וועלען די אַראַבער אָפּרופֿען זייער באָיקאָט לגבי דער קעניגליכער קאָמיסיע?
ווידערשפּרוכען בעראַטונג פֿון דער אַראַבישער אָפּאָזיציע אין קאַהירא

ירושלים, 20 (יט"א טעל.)
ווי עס שטעלט זיך אַרויס, זענען אין דעם מוזולמענישן יום־טוב נישט נאָר ראַגעב נאַשאַשיבי און אמאַר ביטאַר געפֿאָהרען קיין עגיפּטען, נאָר אויך אַנדערע וויכטיגע אַראַבישע מיטגליעדער פֿון דער אַראַבישער אָפּאָזיציע, וועלכע האָבען דאָרט אָפּגעהאַלטען אַ בעראַטונג און אַנגענומען וויכטיגע בעשלוסען בנוגע זייער וויטערדיגער שטעלונג צו דער קעניגליכער קאָמיסיע און נאַציאָנאַלע אַקציעס אויף ווייטער.
דער אָרגאַן פֿון ראַגעב נאַשאַשיבי'ס פּאַרטיי, „פֿאַלעסטין" פֿערעפֿענטליכט אַ סעריע אַרטיקלען וועגן דער „איצטיגער לאַגע און דער קעניגליכער קאָמיסיע", אין וועלכע די צייטונג פּרובט צו איבער־צייגען די אַראַבישע טוער, אַז זיי זאָלען אָפּרופֿען זייער באָיקאָט לגבי דער קעניגליכער קאָמיסיע.
די צייטונג רוקט דערביי אַרויס דעם אַרגומענט, אַז אין תּוך גענומען האָט מען דאָך די קאָמיסיע געשיקט נאָר, כּדי אויסצוהערען די טענות פֿון די אַראַבער".
דער אַראַבישער באָיקאָט בעשיוערט די אַר־ביים פֿון דער קאָמיסיע און לאָזט פֿיל האָט אויף דעם אָנגעזיוען אין זיין ערעפֿנונגס־רעדע. דער יעלבער שריט האָט אויך נישט נושא חן געווען ביי די אַראַבישע קעניגען, און כּדי צו פֿערריכטען דעם דאָזיגען שלעכטען איינדרוק איז אַרויסגעפֿאָה־רען אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע קיין באַגדאַד און דיאַד.

ירושלים, 20 (יט"א טעל.)
שילדערענדיג די שפּאַנונג, וואָס איז לעצטענס וויערער ענטשטאַנען אין א"י, שרייבט די אַראַבישע צייטונג „אַ דיפֿאַע", אַז עס איז נישטאָ קיין האָפֿ־נונג צו געפֿינען אַ בעפֿרידיגענדע לעזונג פֿון דער איצטיגער לאַגע אויב די קעניגליכע קאָמיסיע וועט נישט פֿאָרשטעלען קיין אויפֿטראַגען, וואָס וועלען זיין גינסטיג פֿאַר אַראַבער.

—*—

בזה אנחנו מביעים את צערנו ויגוננו על מות האשה החשובה אשת חיל מנשים באוהל הבורך בעלת צדקה וחסד
מות
שרה מלכה נ"ע
אמו של ידידנו החשוב והנכבד מר ישראל נ"י וואלפיש
קח מאתוו את ברכת תנחומין ותנחם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ממנו ידידיך
צבי זאב ובנו יוסף בערקאַז.

מזרחי-אָרגאַן איז אונגאַרן

בודאַפּעשט (ימ"א) אונטער דער רעדאַק־ציע פֿון דר. בעלאַ אונגאַר איז דאָ ערשינען דער ערשטער נומער פֿון דער צייטשריפֿט „אַז עסורעני" (דער וועג) אָפֿיציעלער אָרגאַן פֿון דער מזרחי אָרגאַ־ניזאַציע אין אונגאַרן. מזרחי האָט געזאַמעלט געגונגענע פֿאַגרען כּדי צו זיכערן די עקזיסטענץ פֿון דעם זשורנאַל.

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פֿון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָר־יישעס פֿון 9-2 און פֿון 4-8 אָוונט ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען-גאַבינעט
פֿאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי־פֿאָטאָגראַפֿיעס

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פֿאַר לונגען, האַרץ און סטלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט צו פֿון 9-10 פֿריה, 3-5 און 8-9

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעצ. פֿאַר האַרץ-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Cegielniana 17, tel. 174-15.
נעמט אָן פֿון 6 ביז 7 אָווענד.

Dr.med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
שערפֿיען 37 בענעדיקטאַ 6.
נעהמט אָן פֿון 5—7 נאָכמ.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען-קראַנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערוועז-קראַנקהייטען
האָבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פֿאַר אַקושעריע און פֿרויען־קראַנקהייטען
פֿערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפֿט
זגיערשער 11, טעלעפֿאָן 246-09.
נעמט אָן פֿון 8—9 פֿריה און פֿון 4—8 אָוו

ד"ר העללער
ספּעצ. פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט
זונטאָג פֿון 10—2 מיטאָג.
פֿאַר פֿרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב – פֿון 8 ביז 1 בייטאָג

BUCHALTER - BILANSISTA
L. WARSZAWSKI
Łódź, Południowa 20, m. 62
ma godziny wolne.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פֿון מענער - שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פֿראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פֿון 8-11 און פֿון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פֿון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פֿאַר פֿרויען
נעמט אָן פֿון 9-11 און פֿון 6-8 אָוונט

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראָסטאָק
צאָהן-אַרצט
סטאָמאַטאָלאָג - כירורגיע
פּיעטראַקאָוסקאַ 7 (עוואַנגעליצקאַ)
טעל. 108-26
אויפֿנעהם-שעה'ן פֿון 3—7.

Dr. W. Łagunowski
specjalista
chorób wenerycznych, seksualnych i skórnych
(Gabinet Roentgeno- i światło-leczniczy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjmuje: od 8.30 do 10.30 rano, od 1-ej do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz.
w niedziele i święta od 10—1.

די בילינגסטע קוועלע פֿון אַלערהאַנט
נייע-מאַשינען,
טיילען, נאָדלען אז"וו איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-78.

Dr. med.
P. Braun
ספּעצ. פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פֿון מענער-שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פֿון 8—2 מיטאָג און פֿון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פֿאַר פֿרויען.
פֿאַר אונבעמיטעלטע – לעטשן יצע-פּרייזען

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פֿאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
צוריקגעקעהרט

Doktór
Klinger
ספּעציאַליסט
פֿאַר ווענערישע, הויט, האָאַר און סעקסואַל-קראַנקהייט
Andrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אָן פֿון 9 ביז 11 פֿ.ן און פֿון 6 ביז 8 אָוו

אונזער חשובן סוחר און פֿריינד
א. וואָלף און פֿרוי
צו דער חתונה פֿון זייער ליבען זוהן
יעקב זלמן
מיט פֿרל. טאַבע מינדל
ווייבטרויב
ווינשען מיר אַ הערציגען מזל-טוב און דעם יונגען פּאָר אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.
א. דיאַמענט און פֿרוי.

דאָקטאָר
דניאל כּהן
שטערלינגאַ 5 טעל. 228-08
אינערליכע און נערוועז-קראַנקהייטען
עלעקטראָ-טעראַפּיע
נעהמט אָן פֿון 5 ביז 7 אָווענד.

Dr. med.
J. Nadel
ספּעציאַליסט פֿון אַקושעריע און פֿרויען-קראַנקהייטען
אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92.
נעמט אָן פֿון 10—12 און פֿון 5—7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פֿון 12 ביז 1 בייטאָג.

Lek.-Dentysta
Jakób Karmazyn
2 פּאָלודניאָווע 2
טעל. 114-36.
נעמט אָן 9—1 און פֿון 4—7 נאָכמ.

פוילישׁ=פראנצויזישע פריינדשאפט

איז נישט פערעלטערט — ערקלערט מיניסטער דעלבאס

פראגע פון פראנצויזישע הלואה פאר פוילען ווערט היינט דעצידירט

פ א ר י ז, 28 (ספ. טעל.)

די אויסערן־קאמיסיע פון פארלאמענט האט היינט אויסגעהערט דאס עקספאזע פון אויסערן־מיניסטער דעלבאס, געווידמעט דעם פראיעקט פון געזעץ, וואס בעפולמעכטיגט דעם פינאנץ־מיניסטער צו געבען הלואות דער פוילישער רעגירונג ווי אויך דער פויליש=פראנצויזישער באהן־געזעלשאפט. דערנאך האט מינ. דעלבאס געענטפערט אויף א רייהע פראגען מכח די פויליש־פראנצויזישע בעציהונגען און וועגען דער ארגאניזאציע פון שלום אין אייראפא.

מינ. דעלבאס האט צובלאזען די ספיקות פון געוויסע קאמיסיע־מיטגלידער בנוגע געוויסע ענינים פון דער פוילישער אויסערן־פאליטיק, בעזונדערס וועגען דער בעציהונג פון פוילען צו דער טשעכאָסלאוואקיי — שרייבט דעם „פטי פאריזיען“.

מינ. דעלבא'ס האט ערקלעהרט: די פויליש־פראנצויזישע פריינדשאפט איז נישט נאר נישט פערעלטערט געווארען, נאר מ'דארף אפילו האפען, אז די פוילישע פאליטיק וועט בקרוב ארויסווייזען איהר איינהייטליכקייט און האפטיגקייט בנוגע צו פראנקרייך, ווי צו אנדערע איהרע פערבינדעטע אין מיטעל־אייראפא“.

דערויף האט די קאמיסיע בעשטימט דעם דעפוטאט ביב אלס בעריכט אפגעבער פון פארלא־מענט־פלענום און איהם בעפולמעכטיגט אינם נאמען פון דער קאמיסיע אנצונעהמען א גינסטיגע שטע־לונג בנוגע דער פראגע פון א הלואה פאר פוילען.

וואהרשיינליך אויף דער דינסטאג'דיגער (היינ־טיגער) פארלאמענט־זיצונג וועט דער ענין גינסטיג ערלעדיגט ווערען, ווייל אפילו די פארשטעהער פון די לינקע פראקציעס אויף דער קאמיסיע האבען אין דער פראגע נישט געמאכט קיין שום בעווא־רעניש.

איז דערווארטונג פון דייטשע ענטפער

לאנדאן און פאריז דעצידירט נישט אפצוטרעטען פון דער איצטיגער פאליטיק בנוגע שפאניען

ל א נ ד א ן, 28 (ספ. טעל.)

אין לאנדאן ערווארט מען מיט גרויס שפאנונג דעם ענטפער פון דייטשלאנד און איטאליען אויפ'ן לעצטען דעמארש פון בריטאניען און פראנקרייך. דערביי ווערט אויס געדריקט דער גלויבען, אז דער דייטשער ענטפער וועט אנקומען אין משך פון די נאענטסטע 48 שעה. די ענגלישע פרעסע שטרייכט אונטער, אז גרויס=בריטאניען ווי אויך פראנקרייך האבען נישט בדעה זיך צוריק=צוציהען פון זייער איצטיגער פאליטיק. דער די־פלאמאטישער שריט פון לאנדאן און פאריז בע־ווייזט, לויט די היגע קרייזען, אז ביידע מלוכות שטרעבען צו דורכפיהרען, אז די שפאנישע אנגע־לעגענהייט ווי אויך דער גאנצער קאמפלעקס איי־ראפעאישע פראגען זאל בעהאנדעלט ווערען אויף אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ.

טשאן-קיי-שעק דאנקט שויז פאר דער „סלוזשבע“

ער ציהט זיך צוריק פון פאליטישען לעבען

ש א נ כ י י, 28 (ספ. טעל.)

אין דער פראווינץ שענ־סי ווערט דאס לעבען יוידער נארמאל. אומעטום ווערט געפייערט די בע־פרייאונג פון מארשאל טשאן־קיי־טשעק. די רע־גירונגס־ספערען לייקענען קאטעגאריש, בכן דער מארשאל איז בעפרייט געווארען נאר אין רעזולטאט פון א קאמפראמיס מיט טשאן־סו־ליאנגען, נאר פערקעהרט, טשאן־סו ליאנג איז געצוואונגען גע־ווארען צו דעמיסיאנירען און אויפלעזען זיין ארמעע. פון טשאן־קיי־שעקס קרייזען בעשטעטיגט מען דעם קלאנג, אז ער זאל זיך צוריקציהען פון פא־ליטישען לעבען, זיך אפזאגען פון אלע ראנגעס און טיטולען און זאל זיך בזעצען אין זיין דארפישער היים פענג־הוא. די רעגירונג וויל אבער זיין רע־זיגנאציע נישט אננעמען.

גרויסע הילפס=אקציע פאר פוילישע יודען

ווערט אונטערגענומען איז אמעריקא

ווארש א, 28 (טעלעפאניש)

באלד נאך נייעיאהר קומען פון פאריז קיין ווארשא דער הילפס־דירעקטאר פון „דזשאינט“ פאר אייראפא ה' בערנארד קאהאן.

דער דזשאינט־דירעקטאר וועט ווילען אין פוי־לען אנ'ע"ך 8 טעג און וועט אויך בעזוכען א רייהע גרעסערע יודישע צענטרען אויף דער פוילישער פראווינץ. ער וועט אויך בעזוכען לאדז.

דער בעזוך פון דיר. קאהאן אין פוילען שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער גרויסער הילפס־אקציע וואס וועט דורכגעפיהרט ווערען אין אמעריקא שוין אין דער נאהענטסטער צייט לטובת די פוילישע יודען.

ווי מען גיט איבער, האט אויף די אמעריקאנער יודען געמאכט זעהר א שווערען איינדרוק די גרויסע, וואס זיי האבען לעצטענס בעקומען פון די פוילישע יודען און די צוגעגרייטע הילפס־אקציע האט אויס־זיכטען אויף ערפאלג.

בעזיצסט דו שוין א שפאר=ביכעל פון
Bank Kup. Kred.
לאדז, נור פעטריקאווער 29.

איז זארג פאר דער מארגענדיגער מלחמה

א בודזשעט פון פוילען ערענסט און גוטען גלויבען איז פראנקרייך

פ א ר י ז, 28 (ספ. טעל.)

דער פינאנץ־מיניסטער האט אויף דער היינטי גער סענאט־זיצונג אין זיינער א רעדע ערקלערט, אז דער בודזשעט פאר 1937 איז א בודזשעט פון פוילען ערענסט און גוטען גלויבען. דער מלוכה־חוב בעטרעפט 48 פראצ. פון די מיליטערישע אויס־גאבען אין יאהר 1918. אויף אזא אופן וועלען די בעכטיגע מלחמה און די מיטלען צו פערהיטען פאר דער מארגענדיגער מלחמה איינשליסען 70 פראצענט פון די מלוכה־הכנסות, בעת אין אן ערע לענדער שטייגט די סומע נישט איבער די 50 פרא־צענט. די פראדוקציע־אויסגאבען אויף צו בעלעבען די טעטיגקייט פון לאנד בעטרעפען 16 מיליארד פראנק. אין איהרע אויסרעכנונגען האט די רע־גירונג שוין גענומען אין אכט די פארשטארקטע עקא־נאמישע אויפלעבונג אין לאנד. די לעצטע סטאטיס־טיק בעווייזט די בעזונדערע אויפלעבונג פון דער טעקסטיל־און שטאהל־אינדוסטריע, די ארבייטסלאזיג־קייט פאלט און דער עקספארט וואקסט.

דער ישוב אונטערן צייכען פון דעם מוזיקאלישען יום-טוב

שטורמישע אוואציעס פאר טאסקאניני און הוּבערמאן נאך דעם קאנצערט פאר דער הסתדרות

ירושלים, 20 (יט"א טעל.)

אויף דער צווייטער קאנצערט פון דעם תל־אביב'ער סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער אנ־פיהרונג פון טאסקאניני, וואס איז פארגעקומען נעכ־טען אוונט און איז געווען בעשטימט פאר דער הסתד־רות, האט זיך פערוואנדעלט אין א וויכטיג קולטור־בעשעהעניש.

דער בעגייסטערטער עולם האט געמאכט שטור־מישע אוואציעס פאר די גרויסע קינסטלער. בראָ־ניסלאו הובערמאן'ען האט מען פון גרויס ענטוזיאזם געטראגען אויף די פלייצעס.

אין נאמען פון דער הסתדרות האט נאך דעם קאנצערט געהאלטען א רעדע ה' פרידמאן, וועלכער האט ערקלערט צ.ו. אנד.: דער וועלט־בירגער פון דויטש, וועלכער האט געפונען דעם פאסיגען ענטפער פאר דעם נאצי־רעזשים, ווייס ווי אפצושאצען די יודישע דערגרייכונגען אין א"י. ער האט אויך גע־דאנקט דעם גרויסען קינסטלער בראניסלאו הובער־מאן.

צוליב די בענייטע אראבישע איבערפאלן

ווערען די ירושלימער רעגירונגס=עמטער איבערגעטראגען איז צענטער פון שטאט

ירושלים, 20 (יט"א טעל.)

ווי יט"א דערוויסט זיך, וועלען די רעגירונגס־אמטען וועלכע געפינען זיך אין ירושלים אין דער געגענד פון שער־שכם. איבערגעטראגען ווערען אין צענטער פון דער ניי־שטאט.

דער דאזיגער בעשלוס איז אנגענומען געווארען צוליב די לעצטענס בענייטע אראבישע איבערפא־לען. די רעגירונג בעמיהט זיך דעריבער צו פערהיטען די רעגירונגס־בעאמטע פון וועלכע עס איז איבעצי־דענטען.

א"י=רעגירונג שטעלט צו דער קעניגליכער קאמיסיע צונאב=מאטעריאלען

ירושלים, 20 (יט"א טעל.)

די קעניגליכע קאמיסיע האט זיך געווענדעט צו דער רעגירונג וועגען צונאב־מאטעריאלען בנוגע פערשידענע ענינים. די רעגירונג האט, ווי בעקאנט, פארגעשטעלט דער קעניגליכער קאמיסיע נאך איי־דער זי איז געקומען אין לאנד איבערזיכטען איבער דער טעטיגקייט פון די פערשידענע רעגירונגס־רעסארטען. די דאזיגע איבערזיכטען האבען, ווייזט אויס, בעהאנדעלט בלויז די רעגירונגס־ארבייטען און האבען נישט געגעבען קיין בעגריף וועגען דער ארבייט פון די געזעלשאפטליכע קערפערשאפ־טען.

ציו. אנד. זאל די רעגירונג אויך האבען צוגע־שטעלט דער קאמיסיע א בעזונדערען איבערזיכט וועגען דער ארבייטער־ארגאניזאציע „הסתדרות“, אין וועלכער עס זענען אנגעגעבען פרטים וועגען איהר טעטיגקייט, ארגאניזאציע, קאלאניזאציע, געזונד־הייטס־וועזען און סאציאלע הילף.

סער וואוקאפ איז אנגעזיכט פון די אראבישע דראהונגען

ק א י ר א, 28 (ספ. טעל.)

פון ירושלים ווערט מיטגעטיילט, אז דער הויך־קאמיסאר סער וואוקאפ האט זיך געווענדעט צו דער ענגלישער רעגירונג מיט דער ביטע וועגען ערלויבען איהם צו פערגרעסערן די צאהל פאליציאנטען אין א"י. סער וואוקאפ'ס ביטע זאל שטעהן אין צו־זאמענהאנג מיט די נייע דראהונגען פון די אראבער צו ענייען די אונרוהען אין לאנד.

ערמארדעט 75-יעהריגע יודישע פרוי

ווארשא, 28 (טעלעפ.)

אין קאזשימיעזש האבען באנדיטען ערמאר־דעט די 75־יעהריגע פרוי רבקה אבעל. די אל־טיטשקע פרוי האט דארט געהאט א שפייז־געוועלב, פון וועלכען זי האט זיך ערנעהרט. די באנדיטען האבען זיך ביינאכט אריינגעריסען אין די וואוינונג און געוועלב פון דער אלטער פרוי, וואו עס האט זיך אויך געפונען איהר שוועסטער שרה. די באנדי־טען האבען מיט א האק דערלאנגט דער אלטער פרוי רבקה אין קאפ און איהר געטויט. די שוועסטער שרה האבען זיי שווער פערוואונדעט און דאן גע־נומען בערויבען דאס געוועלבעל. דערווייל זענען אדורכגעגאנגען מענשען, און הערענדיג א געשריי האבען זיי גענומען קלאפען אין די פענסטער. ער־הערענדיג דאס זענען זיי אנטלאפען. פאליציי פיהרט א אויספארשונג.

ארעסטירט קאנטראבאנדיסטען

ווארשא, 28 (טעלעפ.)

די צענטראלע פון דער גרעניץ־וואך האט ליקי־ווידירט א באנדע שמוגלער פון מאנופאקטור־סחורות. די שמוגלער האבען בעיקר ארויסגעפיהרט פון פוילען קיין טשעכאסלאוואקיי מאנופאקטור און צו־ריקגעפיהרט אנדערע קאנטראבאנדע. עס זענען ארעס־טירט געווארען 21 פערזאן.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל=גאס 7 אויף

69 פילסודסקיעגא 69

(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32

נעהמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 אוו.

זונטאג און חגאות פון 9—11 פריה.

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראנקהייטען

טראוגוטא 9, טעל. 262-98

נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אוועגר.

זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוועגר.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

נייע אטאקע אויף יודישע פליישער

דאס טריף-געווארענע פלייש זאלען קצבים אויך נישט טארען פערקויפען

וו א ר ש א, 28 (טעלעפאָניש)
ווי ס'איז שוין געוואָרען געמעלדעט, האָט דער דירעקטאָר פון וואַרשעווער שעכט־הויז זיך געווענדעט צום ראַבינאַט, ער זאָל פערווערען די יודישע קצבים, אַז זיי זאָלען אין זייערע יאַטקעס נישט טאָרען פערקויפען דאָס טריף־געוואָרענע פלייש. דער ראַבינאַט האָט אין דער פראַגע אָבער אָנגענומען אַ בעשלוס, אַז די קצבים זאָלען יאָ מעגען ווייטער פערקויפען דאָס טריף־געוואָרענע פלייש, ווי עס איז געווען ביז איצט.

די, וואָס זענען פאַר־אינטערעסירט אין דער פוילישער רוואַי פון יודישען פלייש־האַנדעל ערקלערען איצט, אַז אויך דעם דאָזיגען פערבאָט פאַר יודען וועלען זיי שוין די־רכפיהרען אויפ'ן אדמיניסטראַטיווען וועג.

ש.ק.א.-ביורא פאר לאמבארד-הלוואות נישט טעטיג

אין משך פון 4 טעג

פ.ק.אָ. טיילט מיט, אַז דאָס ביוראָ פון לאָמבאַרד הלוואות וועט נישט זיין טעטיג אין די טעג פון 30־טען און 31־טען דעצעמבער ווי אויך דעם 2־טען יאַנואַר 1937. קיין שום ענינים, וואָס זענען פערבונדען מיט לאָמבאַרד־הלוואות וועלען אין די טעג נישט ערלעדיגט ווערען. (יט"א)

מוריצי מייזעל — קאמיסאר פון דער ווארשעווער קהלה

מעגליכקייט, אז די קהלה־פערוואלטונג און ראט זאלן בלייבען

וו א ר ש א, 28 (טעלעפאָניש)
ווי אייער קאָרעספּאָנדענט דערוויסט זיך, האָט שוין היינט געזאָלט בעשטימט ווערען דער געוו. וויצע־פרעזעס פון וואַרשעווער שטאָט־ראַט, ה' מוריצי מייזעל אויפ'ן אָרט פון קאָמיסאַר אין דער וואַרשאַווער יודישער קהלה. זיין קאַדענץ זאָל בעשטימט ווערען נאָר אויף אַ האַלב יאָהר.

לויט אַ ווערסיע זאָל ה' מוריצי מייזעל נישט בעקומען קיין שום ביוראָט, נאָר ער זאָל אַמטירען איינער אַליין, לויט אַנדערע קלאַנגען זאָל ער האָבען דאָס רעכט צוגויפצוזעצען דעם ניי־געוועהלטען קהלה־ראַט און אויך פערוואַלטונג און צוזאַמען מיט זיי אַרבייטען. יעדענפאַלס איז די פראַגע נאָך נישט ענטשידען.

אין פאַל אויב עס זאָל זיך אַרויסווייזען אַלס ריכטיג דער קלאַנג וועגען צוזאַמענאַרבייט מיט דער ניי־געוועהלטער פערוואַלטונג און ראַט, וועט נאָך אַ האַלב יאָהר, ווען עס וועט זיך ענדיגען די אַמטירונג פון פרעזעס מייזעל, די פערוואַלטונג צוריק איבערנעהמען די לייטונג פון דער קהלה אָהן נייע וואַהלען.

ווי עס געהען קלאַנגען זאָלען קיין רעדוקציעס פון בעאַמטע נישט פאָרקומען, דאַגעגען זאָלען פאָר־קומען רעדוקציעס פון אַ ריזע הויכע פענסיעס, צופּאַ סענטריג די געהאַלטען פון די קהלה־בעאַמטע צו דער ענטשפרעכענדער געהאַלטען ־ גראַדאַציע פון רעגירונגס־ און מאַגיסטראַט ־ בעאַמטע. אויך זאָל ווערען גרינדליך קאָנטראָלירט די אינטענסיווקייט פון דער אַרבייט פון די בעאַמטע.

„אנגריף” קלייבט נחת

פון דער יודענהעצע פון די שפאנישע פאשיסטען

ב ע ר ל י ן. (יט"א) דער אָרגאַן פון פּראָפּאַגאַנדע מיניסטעריום דער „אַנגריף” דרוקט איבער אַ שאַרף יודענהעצערישען אַרטיקעל פון דעם אָרגאַן פון די פאַשיסטישע אויפשטיינדער „אַ. ב. צ.” די שפּאַנישע פאַשיסטעט ציימונג חזר'ט איבער די גוט בעקאַנטע נאַצישע טענות אַז „דאָס וועלט יודענטום איז פעראַנטוואָרטליך פאַר דעם בירגער קריג אין שפּאַניען”. אַ. ב. צ. איז אויך שטאַרק נישט צופרידען מיט דער וועלט פּרעסע וועלכע העלפט די יודען

קאטאסטראפאלער מצב פון דער לעמבערגער יודישער קהלה

ל ע מ ב ע ר ג, 28 (טעלעפאָניש)
די לעמבערגער יודישע קהלה לעבט איצט אַדורך אַ שווערע קאַטאַסטראָפע. דער ביזאיצטיגער קהלה־קאָמיסאַר ריכטער זייכערט האָט זיך אָפּגעזאָגט בעך אין דעמיסיע, די קאַסע איז פּוסט און ס'איז דערגאַנגען דערצו, אַז היינט האָט מען דער קהלה אָפּגעשלאָסען די עלעקטרישע בעלייכטונג ווי אויך די וואַסערלייטונג.

כדאי צוצוגעבען, אַז אין פערהעלטניש צו דער יודישער בעפעלקערונג האָט די לעמבערגער קהלה ביז לעצטענס זיך גערעכענט פאַר איינע פון די רייכסטע יודישע קהלות אין פוילען.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע

האָלאַנד	–	–	–	–	38.960
לאָנדאָן		–	–	–	25.96
ניו-יאָרק (קאַבעל)		–	–	–	$528^{1}/_{2}$
פּאַריז	–	–	–	–	24.69
פּראַג	–	–	–	–	18,58
ציריך	–	–	–	–	121,55

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

באַנק פּאָלסקי	–	–	–	106,00
3 פּראָצ. אינוועסטיציע I. פּרעמירטע				65,75
3 „ „ II.			–	65.00
4 „ דאָלאַרובקע	–		–	47,00
7 „ סטאַביליזאַציע		–	–	4.40
5 „ וואַרשאַווער		–	–	54.50
5 „ לאָדזשער	–		–	48.75

קאמף צווישען ווארשאווער מוהלים

א טייל האבען „פערכאפט” די קימפעטארען־קליניקעס און אנדערע סטראשען אריינצוטרעטען אין פ.פ.ס.־ישען פעראיין

וו א ר ש א, 28 (טעלעפאָניש)
צווישען די וואַרשאַווער מוהלים האָט לעצטענס זיך צופלאַקערט אַ קאַמף צוליב דעם, וואָס גרופּען מוהלים האָבען „מאָנאָפּאָליזירט” די ווערכנערין־קליניקעס און קיין אַנדערע מוהלים ווערען אין די דאָזיגע קימפּעטאָרין־קליניקעס צו די ברית'ן נישט צוגעלאָזט.

אין שייכות דערמיט האָט דער אגודת־המוהלים זיך געווענדעט צום וואַרשאַווער ראַבינאַט, ער זאָל רעגולירען די פראַגע און איינשטעלען אַ געוויסע אָרדענונג. היות די אונטערהאַנדלונגען האָבען נישט נושא פרות געווען, האָט די אגודת־מוהלים זיך שוין געשטעלט אין פערבינדונג מיט'ן פ.פ.ס.־ישען פעראיין פון די קראַנקען־שוועסטער אין די קליניקעס און דערביי געגעבען די „פערכאַפּער” אַן אולטימאַטום אין משך פון 3 טעג דעם ענין צו ערלעדיגען, אין נעגאַטיווען פאַל טרעטען די מוהלים אַריין אין פ. פ. ס.־ישען פעראיין.

ווארנונג פאר עמיגראנטען

וואס ווילען פאהרען קיין בעלגיען, פראנקרייך און שווייץ

וו א ר ש א, 28 (טעלעפאָניש)
די וואַרשאַווער קאָנסולאַטען פון שווייצאַריען, בעלגיען און פראַנקרייך האָבען פון זייערע רעגירונגען לעצטענס בעקומען אינסטרוקציעס שטאַרק צו בעגרעניצען דאָס אַרויסגעבען וויזעס אין די דער מאָמענט לענדער. עמיגראַנטען האָבען געוויס געזוכט מיטלען ווי אַזוי צו קענען אַרויספאָהרען און האָבען זיך דערוואוסט, אַז די ווינער קאָנסולאַטען פון די אַנגרענעצענדע לענדער זענען נישט אַזוי שטאַרק מקפיד אויף די בעגרעניצונגען און גיבען יאָ אַרויס אַריינפאָהר־ערלויבענישען אין זייערע לענדער. מענשען האָבען דעריבער זיך געלאָזט קיין ווין, וואו זיי האָבען לייכטער אַרויסבעקומען וויזעס.

היינט האָט די וואַרשאַווער קהלה בעקומען אַ טעלעגראַפישע מעלדונג פון דער ווינער קהלה מיט דער ביטע צו וואַרנען די עמיגראַנטען פון פוילען נישט צו פאָהרען קיין ווין מיטן צוועק צו בעקומען וויזעס קיין בעלגיען, פראַנקרייך און שווייץ, ווייל די ווינער קאָנסולאַטען פון די דאָזיגע לענדער גיבען נישט אַרויס קיין וויזעס.

קאטאסטראפע מיט א פאסאזשיר-אעראפלאן

2 פאסאזשירען טויטע, איינער פערוואונדעט

וו א ר ש א, 28 (טעלעפאָניש)
היינט איז מיט'ן פּאַסאַזשיר ־ אַעראָפּלאַן „לאָט” וואָס איז אַרויסגעפלויגען היין לעמבערג, געשעהן אַ קאַטאַסטראָפע הינטער ראַווא־רוסקאַ. בעת דער קאַטאַסטראָפע זענען צוויי פּאַסאַזשירען, לאָס און צימערמאַן, אומגעקומען. די גאַנצע מאַנשאַפט ווי אויך די פּאַסאַזשירען איטוש. קושיטשקאָווסקי, וויצע דירעקטאָר פון „לאָט”, דער פּוילישער קאָנסול אין ריגאַ להבאמיר קולטשיצקי א. אַ. זענען לייכט פערוואונדעט געוואָרען. די אונבעשעדיגטע פּאַסאַזשירען האָבען פאָרטגעזעצט זייער רייזע מיט דער באַהן. די פערוואונדעטע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין טאָמאַשאָוו־לובעלסקער שפּיטאָל. די סיבה פון דער קאַטאַסטראָפע איז דערווייל נישט בעוואוסט. אַ קאָמיסיע פון וואַרשאַ איז ספּעציעל אַרויסגעפאָהרען אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש.

ראדיא־פראגראם

דינסטאַג, דעם 29־טען דעצעמבער

6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.15 ידיעות, 7.35 מוזיק (פּליטען), 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 פערוויילונגס־קאָנצערט, 12.40 ידיעות, 12.50 פּליטען, 2.57 לאָדזער בערזע, 3 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאַמע־קאָנצערט, 3.40 אַקטועלעס, 4 פּליטען, 4.15 פון פּ. ק. אָ., 4.30 קאָנצערט, 5.10 דערציילונג, 5.25 קאָנצערט, 5.50 מאָנאָלאָג, 6 אַקטועלער שמועס, 6.10 שנייקאָמוניקאַט, 6.13 ספּאָרט־שמועס פון לאָדז, 6.20 פרעהליכער שמועס, 6.30 „אָרגענטינע זינגט” (פּליטען), 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 דיסקוסיע, 7.20 קאָנצערט פון ענגלישע מוזיק, 8 אודיציע, 8.15 אָפּערן־מוזיק (פּליטען), 8.40 אָווענד־ידיעות, 8.50 אַקטועלער שמועס, 9 אונגאַרישע מוזיק (פון בודאַפּעשט). 9.45 ליטעראַרישע סקיצע, 10 פערוויילונגס - מוזיק.

איינהייטליכער פראנט פון אינדוסטריעלער און ארבייטער

נעגען דער כאלופניצמווא פון מעכאנישע שטיהל אין פאביאניץ

אין די לעצטע טעג איז אין פּאַביאַניץ פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ געווידמעט דעם פּראָבלעם פון כאַלופּניצטווא. אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון דער פּאַביאַניצער אינדוסטריע פאָרשטעהער פון דעם לאַנדפאַרבאַנד פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע, ווי אויך פאָרשטעהער פון די אַרבייטער פעראיינען אין פּאַביאַניץ. פאַר דער קאָנפערענץ זענען פאָרגעקומען צאָהלרייכע בעראַטונגען, וואָס זענען געווידמעט דעם כאַלופּניצטווא פּראָבלעם. די לעצטע קאָנפערענץ איז אָבער כאַראַקטעריסטיש דערמיט, וואָס אין איהר האָט זיך געשאַפען אַ געמיינזאַמער פראָנט פון אַרבייטער און אינדוסטריעלער אין קאַמף געגען דער כאַלופּניצטווא פון מאַשינען. נאָך מיט אַ יאָהר צוריק האָבען די אַרבייטער אינטערעסירט אין דעם קאַמף געגען דער כאַלופּ־אינטערעסירט אין דעם קאַמף געגען דער כאַלופּניצטווא. איצט איז אָבער פאָרגעקומען אַ רעוויזיע פון דער דאָזיגער שטעלונג. די אַרבייטער אָרגאַניזאַציעס ווייזען אָן, אַז די כאַלופּניצטווא אין איהר איצטיגער פאָרם שטעלט מיט זיך פאַר אַ דראָהענדע סכנה פאַר די פאַבריקס־אַרבייטער. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז נאָך יעדען מעכאַנישען וועב־שטוהל, וואָס פערלאָזט די פאַבריק אין וואַנדערט צום כאַלופּניק, געהט נאָך איהם נישט נאָך דער אַרבייטער. ווי מען האָט פריהער געמיינט, נאָר להיפוך, מיטן איבערגעהן פון וועב־שטוהל צום כאַלופּניק פאַלט אַוועק אַ'אַרבייטס־פּלאַץ פאַרן פאַבריקס־אַרבייטער, ווייל די כאַלופּניקעס בעדינען דאָס רוב די וועב־שטוהלען אַליין און מיט דער הילף פון די משפּחה־מיטגלידער.

דאָס כאַלופּניצטווא ־ פּראָבלעם איז זעהר ברענענד. עס זענען פון איהר בעטראָפען אַלע אינדוסטריע צענטערען. די לאָדזער ייד־פאַבריקען זענען אין איצטיגען מאָמענט דירעקט אַטאַקירט פון דער פּאַביאַניצער מאַשין־כאַלופּניצטווא. עס איז געגוג אָנצוווייזען, אַז די פּאַביאַניצער כאַלופּניקעס פּראָדוצירען אַ מעטער זיידענס פאַר 13 גראָשען, בעת אין לאָדז קאָסט דאָס פּראָדוצירען אַזאַ מעטער סחורה פון 35—38 גראָשען.

אויף דער קאָנפערענץ זענען אָנגענומען געוואָרען פערשידענע אופנים פון קאַמף מיט דער כאַלופּניצטווא, דערונטער איז אַרויסגערוקט געוואָרען דער פּראָיעקט, אַז אונטער דער קאָטעגאָריע כאַלופּניק זאָלען אַריינטערפאַלען, וואָס אַרבייטען נישט מעהר ווי אויף צוויי מעכאַנישע שטוהלען.

קיין ארץ־ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנץ.
אויספלוג קיין וויען
30/XII 1936 ביז 8/I 1937.
130 זל.
פעקלעך קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאס וועלט־רייזע־ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107־87.

פערמשפט ארגאניזאטארן

פון הילף פארן קעמפענדע שפאנישען פאלק

(אַ) בעכטען זענען דורכ'ן סטאַראָסטע־געריכט געמשפט געוואָרען דער פּאָרזיצער פון בוי־אַרבייטער־פעראיין, פראַנצישעק יאַקובטשיק, קאַסירער מאַריאַן קאַנטאָר, סעקרעטאַר סטאַניסלאַוו לאַגאַ, פערוואַלטונגס־מיטגליד וואַצלאַוו באַכערט און דער סעזאָן־אַרבייטער אַנטאָני ביעקאַרא.

זיי זענען בעשולדיגט געוואָרען אין דעם, אַז זיי האָבען אָרגאַניזירט אין לאָקאַל אַ ספּעציעלע אַקציע און אַרויסגעלאָזט זאַמעל־ליסטעס. פאַרטיילט צווישען איינעגע אַרבייטער, וועלכע האָבען געזאָלט אַדורכפיהרען אַ זאַמלונג לטובת די שפּאַנישע אַרבייטער.

פּאָליציי האָט די ליסטעס קאָנפיסקירט.

די בעשולדיגטע זענען פערמשפט געוואָרען צו בעצאָהלען יעדער 500 זלאָטעס, אָדער צו חודש אַרעסט.

די בעשולדיגטע האָבען אָנגעקינדיגט אַן אַפּעלאַציע.

—*X*—

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבערגעזעצט פון פּעטריקאַווער 10 אויף
161 פּיעטריקאַווער 161
טעל. 245-21.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ־פּרייזען

Dr. REICHER
פּאַלודניאַווא 28. טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאַ - אַנאַליזע
רענטגען־בעשטראַהלונגען ביי הויט־קראַנקה
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָווענד.
זונטאָג און חגאות פון 9—12.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָווענד

בירגערשאפטס־גזירה אין רומעניען איז ווידער בענייט געוואָרען

פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטער, צו קאנטראלירען פון דאס ניי בירגעררעכט אין נייע פראווינצען. — גזירה רופט ארויס גרויסע אונרוה אין דער עפענטליכקייט און ביי יודען

(ספּעציעלע קארעספּאנדענץ)
פון א. בוקאווינער

די טעג, האט דער אינערן מיניסטער ארויסגעלאָזט א פעראָרדנונג צו די פרעפעקטען פון די נייע פראווינצען אין טראנסילוואניע, בעסאראביע און בוקאווינע, לויט וועלכע די פרעפעקטען פון די שטאט פערוואלטונגען ווערן אויפגעפאָדערט צו קאָנטראָלירען פון דאסניי די בירגער רעכט פון אלע פערזאָנען, וואס האבען געקראָגען די בירגערשאפט אויפן סמך פון די פרידענס אפמאכען און לויט דעם בירגערשאפטס געזעץ פונ'ם יאָהר 1924.

עס איז קלאָר, אז די שפּאָגעל נייע פעראָרדנונג האט ארויסגערופען די גרעסטע בעאונרוהיגונג ביי טויזענטער יודישע בירגער אין די נייע פראווינצען.

עס איז נישט דאס ערשטע מאָל אין דער געשיכטע פון דער נייער רומעניע, בפרט אין די ערשטע יאָהרען נאָך דער פעראייניגונג פון די נייע פראווינצען מיטן רעגאט (אלט רומעניען), וואס מען האט געפּרואווט דורך כל'ערליי רעגיסטראציעס קאָנטראָלעס און גזירות צו פערקלענערען די צאָהל פון די יודישע בירגער דאָ אין לאנד.

ווי בעוואוסט, האט רומעניען אין דעצעמבער פונ'ם 1919 יאָהר אונטערגעשריבען דעם מינדערהייטען־אפמאך לויט וועלכען, עס ווערט אויסדריקליך בעשטימט דאס אלע איינוואוינער פון די נייע רומענישע פראווינצען וועלכע געפינען זיך אויף די ערטער אין דער צייט ווען דער אפמאך איז געוואָרען ראטיפיצירט, ווערען אנערקענט אלס פולבערעכטיגטע בירגער, סיידען זיי האבען זיך פון דעם אליין אפגעזאָגט און אנגענומען די בירגערשאפט פון אן אנדערע מלוכה.

אין די ערשטע יאָהרען נאָכן אונטערשרייבען פונ'ם דערמאָנטען אפמאך, האט די רומענישע מאכט זיך גערעכענט מיט די איבערגענומענע התחיבותען און זי האט געלאָזט ארויסגעבען די אלע בעוואוינער פון בעסאראביע בוקאווינע, און טראנסילוואניע בירגער פאפירען לויט וועלכע עס ווערט אנערקענט די רעכט פון די געוועזענע רוסישע, עסטרייכישע, אדער אונגארישע בירגער, אלס פולבערעכטיגטע רומענישע בירגער.

עס האט נישט לאנג גענומען, איז אונטערן דרוק פון דער עקסטרעמיש רעכטער בעוועגונג אין רומעניען ארויס א נייע פעראָרדנונג לויט וועלכען אלע אויפ'ן סמך פון די מינדערהייטען־אפמאך ארויסגעגעבענע בירגער פאפירען זענען אנולירט געוואָרען א דאנק דער דערמאָנטער פעראָרדנונג זענען מיט איינמאָל ערקלערט געוואָרען טויזענטער יודען אלס שטאטענלאָזע.

עס איז פערשטענדליך אז אזוי בלייבען האט עס נישט געקענט, נישט די פאר שטאטלאָזע ערקלערטע בירגער, האבען געוואָלט און געקענט פערשווייגען דעם אומרעכט און נישט די מאכט האט זיך געקענט מיט זיי אנ'עצה געבען. די יודישע פארלאמענטאריער האבען דאן אויפגעהויבען א גרויסען ויכוח, זיי האבען נאכגעוויזען, אז לויט דעם אינהאלט פון דעם פרידענסאפמאך מיט רומעניען בלייבען אין די נייע פראווינצען אלע איינוואוינער וואס האבען ביז צום 25־טען פעברואר 1924 נישט אפטירט פאר קיין אנדערער מלוכה [illegible] אלס רומענישע בירגער מיט פולע רעכט נישט מוזענדיג ערפילען וואס פאר א נישט איז נייע פארמאליטעטען.

שפעטער האט מען זיך אין די מלוכה'שע דעפּארטאמענטען אין בוקארעסט ארומגעזעהען אז דער גאנצער ענין איז נישט אזוי איינפאך ווי מען האט זיך אין אנפאנג פארגעשטעלט עס איז אין דער צווישענצייט אויך אונטערגעקומען א רעגירונג פון דער נאציאנאלער פויערים פארטיי אין וועמענס שפּיץ עס זענען געשטאנען און עס שטעהען מענשען וואס דעמאקראטיע און געזעצליכקייט זענען פאר זיי נישט קיין פוסטע ווערטער. דער דאמאלסדיגער יוסטיץ מיניסטער גריגארי יוניאן האט אליין מודה געווען, אז דער נייער בירגערשאפטס געזעץ איז א פראָדוקט פון געוויסע געזעץ מאכער פון א געוויסענער רעגירונג און אז דער געזעץ שטעהט אין א סתירה צו די פרידענס אפמאכען.

די רעגירונג האט דאן סוף כל סוף איינגעזעהען אז מען קען נישט מיט איין פעדער־שטריך אוועקנעמען ביי טויזענטער בירגער זייערע פון אנ'אינטערנאציאנאלען פאָרום גאראנטירטע רעכט. עס זענען דאן ארויסגעלאָזט געוואָרען נייע דערקלערונגען און בעשטימונגען, וועלכע האבען אפגעשוואכט יענעם רעאקציאָנערען בירגערשאפטס געזעץ און די פילע טויזענטער „אויסגעבירגערטע" בירגער, האבען נאָך לאנגע און שווערע איבערלעבענישען זיך ענדליך דערשלאָגען צו זייערע כשר פערדינטע רעכט, זיי זענען געוואָרען אויס שטאטלאָזע און ווידער רומענישע בירגער.

מען איז געווען גענייגט צו גלויבען אז דער טרויעריגער קאפיטעל בירגערשאפט אין רומעניען, איז שוין לאנג אראפ פון סדר היום און אז ער בעלאנגט שוין צו דער היסטאריע. אבער א טעות!

די לעצטע פעראָרדנונג פון אינערן מיניסטער. וואס איז די טעג פונאנדערגעשיקט געוואָרען צו די פרעפעקטען פון די נייע פראווינצען, בעווייזט אז מען איז נוטה מחדש צו זיין אויף דעם געביט פון בירגערשאפט אלטע גזירות.

ס'איז נישט קיין וואונדער וואס די בענייטע גזירה האט איינגעשלאָגען ווי א דונער און האט ארויסגערופען די גרעסטע בעאונרוהיגונג ביי הונדערטער און טויזענטער יודישע פאמיליעס די גאנצע עפענטליכקייט, די יודישע און אויך נישט יודישע פון די נייע פראווינצען, פרעגען מיט רעכט, צוליב וואס און וועמען ווערט נאך 18 יאָהר פעראייניגונג און נאך פילמאָליגע גענייע און גרינדליכע איבערפּריואווונגען פון דעם בירגערשאפט סטאטוס פון כמעט א יעדען בירגער בעזונדער, פעראָרדנט א נייע קאָנטראָל?

אויך די דעמאקראטישע צייטונגען פון בוקארעשט, בעזונדערס אבער די צייטונגען פון די מינדערהייטען, וואס ערשיינען אין די נייע פראווינצען, ווייזען אויף דעם שווערען איינדרוק, וואס די נייע פעראָרדנונג האט ארויסגערופען ביי די ברייטעסטע שיכטען פון די מינאָריטעטען.

צוגלייך מיט דער פעראָרדנונג פונ'ם אינערן מיניסטער, האט זיך בעקומען א צווייטע ידיעה, נעמליך אז דער רעדאקטאר פון דער בעוואוסטער נאציאנאליסטישער צייטונג „קורענטול" דער דעפוטאט פאמפיל שייקארו, האט פון פארלאמענטארישער איניציאטיוו אריינגעטראָגען אין פארלאמענט א געזעץ פראָיעקט, וועלכע פאָדערט דאסזעלבע וואס די מיניסטעריעלע פעראָרדנונג דהיינו: איבערצוקאָנטראָלירען די בירגערשאפט פון אלע געוועזענע בירגער אין די נייע פראווינצען.....

דער נאָרוואס אריינגעבראכטע געזעץ פראָיעקט פונ'ם קורענטול רעדאקטאר בעווייזט אויף קלאָר, פון וואנעט עס האט גענומען בלאזען דאס בייזע ווינטעל קעגען דער איינבירגערונג פון די מינדערהייטען בעזונדערס פון די יודען אין די נייע פראווינצען...

(י.ט.א.)

צי וועט דייטשלאנד ווארטען

ביז ענגלאנד וועט זיין פערטיג מיט איהרע בעוואפנונגען?

די דאזיגע פראגע שטעלט מען זיך איצט אין דער וועלט

דער בעקאנטער פובליציסט אוגור שרייבט וועגען די דייטשע בעוואפענונגען פאלגענדעס:

„לאנדאנס איינגעשאטצט אלס אפסערוואציע־פונקט פון די פאליטישע געשעהענישען אין איראָפא זענען אלגעמיין בעקאנט. ווי שטעלט זיך אלזא פאר די איצטיגע לאגע אין דעם אפשאצונג פון די לאנדאנער פאליטיש־דיפלאמאטישע קרייזען? די וויכטיגסטע פראגע איז נאך אלץ די שטעלונג פון דייטשלאנד. די פראגע, וואס ווערט אויף דער טעמע געשטעלט מיט דער גאנצער ברוטאליטעט איז פאלגענדע: צי וועט דייטשלאנד ווארטען מיט דעם קלאפ, פאר וועלכען די גאנצע וועלט האט מורא, ביז צום מאמענט ווען ענגלאנד וועט פערענדיגען איהר בעוואפענונג?

אויף וויפיל עס איז בעוואוסט, זענען אין דער אָרגאניזאציע פון דער דייטשער רייכסוועהר פערהאן געוויסע בלויזען. עקספערטען זענען אין דער מיינונג, אז עס איז נויטיג מינדעסטענס נאך 8 חדשים, בכדי דער מיליטערישער פלאן פון בערלין זאל פולשטענדיג רעאליזירט ווערען. אבער פונקט אזא צייט איז אויך נויטיג, בכדי אדורכצופיהרען דעם ענגלישען בעוואפענונגס־פלאן. צי איז דעריבער אין די אינטערעסען פון דייטשלאנד צו ווארטען ביז זי וועט אויספיהרען איהר פראָגראם, אדער עס וואלט פאר איהר געווען גינסטיגער זיך פריהער צו ווארפען צום אנגריף, פאראויספיהלענדיג דאס מאנטירען די מעכטיגע ענגליש־פראנצויזישע פערשטענדיגונגס־מאשין?

עס איז זעהר שווער, אפילו אוממעגליך צו ענטפערען אויף דער דאזיגער פראגע. די שוועריגקייט בעשטעהט אין דעם, וואס אין בערלין איז דאס אננעהמען דעם ענטשיידענדען בעשלוס אפהענגיג פון ווילען פון איין איינציגען מענש. היטלער רעכענט זיך אלס וועגווייזער מיט דער מיינונג פון זיינע אפיציעלע ראטגעבער. א בעווייז פון דעם האבען מיר אין דעם אנטי־קאמוניסטישען אפמאך, וואס איז לעצטענס געשלאָסען געוואָרען מיט יאפאן. דער דאזיגער אפמאך, וואס איז ריבענטראָפס אנ'ערפינדונג איז אפּראָבירט געוואָרען פון היטלערן, ער האט אבער נישט ענטציקט די דיפלאמאטען פון דער ווילהעלם־שטראסע, וועלכע האבען פאראויסגעזעהען אלע זייערע נעגאטיווע זייטען, אבער היטלערס בעפעהל ליידעט נישט קיין שום ווידערשטאנד און די ווילהעלם־שטראסע האט געמוזט נאכגעבען. דאס רעדענדיג מיט אנדערע ווערטער אין דעם ענטשיידענעם מאמענט, וועט אלץ זיין אפהענגיג פון בעשלוס פון א יחיד. ווער ווייסט. אפשר וועלען מיר נאך קענען אין משך פון צוויי יאָהר לעבען מיט דעם לעבען אין „שאטען פון דער געפאהר", נישט האבענדיג אבער די זיכערקייט, צי שוין מארגען וועט דער שלום נישט געשטערט ווערען.

עס איז אבער פערהאן נאך א פּראָבירשטיין פאר דער אפשאצונג פון דער לאגע אין איראָפא. דאס־מאָל האנדעלט עס זיך נישט אין די דייטשע פלענער, נאר וועגען די פלענער און פאליטיק פון פראנקרייך. עס ענטשטעהען צוויי פראגען: „צי קען פראנקרייך קומען צו א פערשטענדיגונג מיט דייטשלאנד? און די צווייטע: אויב פראנקרייך וועט נישט קענען זיך פערשטענדיגען מיט דייטשלאנד, טא, אויף וואס פאר אנ'אנדערע יסודות האט זי בדעה צו בויען איהר פאליטיק?" אויף די דאזיגע ענינים פערקוקט זיך לאנדאן אויף פאלגענדען אופן: פראנקרייך פיהרט א דורכאויס שלום־פאליטיק. בכדי אויסצומיידען א מלחמה איז פראנקרייך גרייט מקריב צו זיין א סך פון איהרע אמביציעס אבער די לאגע קען אין א געוויסען מאָמענט אוממעגליך ווערען אפילו פאר דעם אם מייסטען פרידליך געשטימטען פראנקרייך. דייטשלאנד קען ערנסט אונטערגראבען דעם פראנצויזישען בעזיץ אין מאראָקא. דאס קען געשעהען. די אנוועזענהייט פון „דייטשע" העלד בעת די לעצטע שטורעמדיגע געשעהענישען אין פעז, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אהן שום ספק. מיר גלויבען נישט, אז די פראנצויזישע רעגירונג זאל ווייטער וועלען טאָלערירען אזא אקציע, הגם אויך אין דעם פאל קען אדורכגעהן צייט איידער עס וועט קומען צום פאטאלען און אפענעם קאנפליקט.

מען דארף זיך דעריבער פערטראכטען אויף וואס פאר א יסודות פראנקרייך קען ארגאניזירען איהר פאליטיק פון ווידערשטאנד קעגען דייטשלאנד. די פערשטענדיגונג מיט ענגלאנד איז א געוויגענדע גאראנטיע, אבער אין דער צוגרייטונגס צייט, קען דאס נישט זיין די איינציגע אונטערשטיצונג פאר דער פראנצויזישער זיכערקייט־פאליטיק און דא קומען מיר אלזא צום פּראָבלעם פון פראנצויזיש־סאוויעטישען אפמאך. קודם כל מוז מען בעטאנען, אז דער דאזיגער אפמאך טראגט א פערזיכערונגס כאראקטער קעגען א דייטש־סאוויעטישער דערנעהנטערונג. מען דארף זיך נאָרנישט איינרעדען, אז אזא דערנעהנטערונג צווישען בערלין און מאסקווע איז אוממעגליך. דאס וואס עס רעדען סטאלין אין מאסקווע און היטלער אין בערלין האט נישט קיין גרויסע בעדייטונג. אין לענדער, וואס ווערען רעגירט דורך דיקטאטאָרען קען די עפענטליכע מיינונג געענדערט ווערען אין טאג אפהענגיג פון ווילען פון דיקטאטאָר.

פאר דער אלגעמיינער עפענטליכער מיינונג איז דער פראנצויזיש־סאוויעטישער פאקט אנ'אפענע זאך עס פעהלט איהם נאר א מיליטערישער בונד. דאס הייסט, אז אין רעזולטאט איז דער פראנצויזיש־סאוויעטישער אפמאך געשטעלט געוואָרען אין א גאנץ נעבעלדיגער אטמאָספער. נאך לאנגדויערנדע בעראטונגען האט מאסקווע בעשלאָסען צו רעזיגנירען צו דערגענצען דעם פאקט מיט מיליטערישע קלויזולעס און עס שיינט, אז אין איצטיגען מאמענט בעציהט זי זיך גאנץ גלייכגילטיג צום דאזיגען ענין. די לעצטע רעדע פון ליטווינאָוון ווייזט אן, אז עס הערשט דארט א שטימונג, דאס די סאוויעטען זאלען זיך צוריקציהען פון פאליטישער אקטיוויטעט אין איראָפעאישע ענינים.

עס בלייבט איבער דער פויליש־פראנצויזישער אפמאך, וועלכער איז א רעאלער פאקט. ליגענדיג צווישען ראטען־פערבאנד און דייטשלאנד פערנעהמט פוילען א עקספּאָנירטע לאגע. דער בונד מיט פוילען איז אבער נישט בכדי צו פערזיכערען פאר פראנקרייך און איראָפא. מיר מוזען אלזא בעטראכטען די בעציהונגען, וואס פערבינדען פראנקרייך מיט דער קליינער קאאליציע. מיר מוזען דא אבער פעסטשטעלען — און דאס וועט מסתמא נישט איינעם פערוואונדערן, — אז פראנקרייך האט נישט אויסגענוצט די נאָך־מלחמה צייט, בכדי אויסצובויען אויף פערשידענע יסודות די מיליטערישע צוזאמענארבייט מיט די דריי מלוכות פון דער קליינער קאאליציע. נאר מיט טשעכאסלאָוואקיען האט פראנקרייך אנ'אפמאך, וואס מ'קען אנרופען מיליטערישע בונד. מיט רומעניען און יוגאסלאוויען פערבינדען נישט פראנקרייך א חוץ פאליטישע אפמאכען קיין שום מיליטערישע אפמאכען.

צום סוף פון זיינע אויספיהרונגען קומט אוגור צום בעשלוס, אז דער איינציגער אויסוועג פאר פראנקרייך איז צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט איטאליען.

שווערע יודישע לאגע

אין צענטראל- און מזרח-איראפא

שילדערונג פון ד"ר בערנארד קאהן

נ י ו ־ י א ר ק. (יט"א) די עקאנאמישע און פאליטישע לאגע פון די יודען אין פוילען דייטשלאנד און אנדערע איראָפעאישע לענדער איז געשילדערט געוואָרען פון ד"ר בערנארד קאהן איראָפעאישער דירעקטאָר פון „דזשוינט" אויף א פּרעסע קאנפערענץ מיט יודישע און ענגלישע זשורנאליסטען, וועלכער יט"א האט שוין זיינער צייט טעלעגראפיש מיטגעטיילט ד"ר קאהן האט געלייקענט אז דער „דזשוינט" האט צוריקגעצויגען געלד פון די יודישע גמילות חסדים קאסעס און קאאָפּעראטיווען אין פוילען.

שילדערענדיג די לאגע אין דייטשלאנד האט דר. קאהן ערקלערט:

„אין דייטשלאנד פיהלען די 400 טויזענד יודען וואס זענען נאך דארט געבליבען דעם עפעקט פון דער פערצווייפלונג אלס שארפער און שארפער. די יודישע ארבייטסלאָזע אין דייטשלאנד וועלען פערלירען די שאנסען, וואס זענען נאך פאר זיי געבליבען צוליב דעם, וואס פון ערשטען יאנואר 1937 וועלען פריוואטע ארבייטס ביוראָ'ס זיין פערבאָטען. קיין ספעציעלע יודישע פריוואטע ארבייטס ביוראען צו זארגען פאר די ארבייטסלאָזע יודען וועלען שוין מעהר נישט זיין.

„די אנדערע לענדער פון איראָפא זענען געווען געצוואונגען צו שענקען פיל אויפמערקזאמקייט דער קריטישער לאגע פון די פליטים. די דזשענעווער אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ וואס דער הויך קאמיסאר פער נייל מאלקאָלם, האט גערופען האט זיך געאייניגט אויף אנ'אפמאך מכח דעם לעגאלען סטאטוס פון די פליטים. דער אפמאך האט פיל געהאָלפען צו לינדערען די יתר־יודישע לאגע פון די פליטים.

איבערגעהענדיג צו דער לאגע פון די יודען אין פוילען האט ד"ר בערנארד קאהן ערקלערט וו. א. ג.:

„אין פוילען ווערען פיל יודען סיסטעמאטיש ארויסגעשטויסען פון זייערע פאזיציעס. געזעצען און בעפעהלען, וואס זענען נישט געריכטעט ספעציעל געגען יודען פיהרען פונדעסטוועגען דערצו אז יודען פערלירען יעדע מעגליכקייט צו מאכען א לעבען. די אָרימקייט איז אזוי גרויס אז מען קען זיכער זאגען דאס א גאנצער מיליאן יודען איז פערמישפּט אום צוקומען פון הונגער.

„. אין אזא קריטישער לאגע מוז צו די יודען אין פוילען און צו די יודען אין אנדערע מזרח איראָפּעאישע לענדער קומען די שטיצע פון אמעריקע. דורך דעם „דזשוינט", אויב די שטיצע וועט נישט קומען, וועט די גאנצע געביידע פון די זעלבסט הילפס אינסטיטוציעס וואס דער „דזשוינט האט אויפגעבויט אין פוילען און אין די אנדערע מזרח איראָפּעאישע לענדער אין משך פון א סך יאָהרען איינגעפאלען זיך צוזאמענברעכען."

אין פרייעסטן לאנד פון אייראפא איז די פרוי נאך אלץ א שקלאף

דער בעריהמטער דיכטער ד״ר איינהארן שרייבט אין ניו־יארקער „פארווערטס":

„אין א פאריזער שפיטאל האט מען מיט א פאר חדשים צוריק געבראכט א יונגע, שעהנע פרוי מיט איבערגעשניטענע אדערן פון די הענט. די פרוי האט שוין געהאט פערלארען דעם גרעסטען טייל פון איהר בלוט און איהר לעבען איז געווען אין געפאהר.

אין שפיטאל האט די פרוי ערקלערט פאר׳ן דאקטאר, אז זי האט זיך עס אליין צושניטען ביים עפענען א קעסטעל מיט סארדינען. דער דאקטאר אבער, בעטראכטענדיג די וואונדען, האט פעסטגע־שטעלט, אז עס איז אויסגעשלאסען. די זאך איז געווארען פערדעכטיג; מען האט גערופען פאליציי און גענומען מאכען אנ׳אויספארשונג און דאן ערשט איז מען דערגאנגען, אז די פרוי האט אפגעגעבען א פאלשע ערקלערונג. כדי צודעקען דעם מאן, וועל־כער האט איהר אין א מאמענט פון א פאמיליען־סצענע איבערגעשניטען די אדערן מיט זיין ראזיר־מעסער.

ווען דאס וואלט געווען א זעלטענער פאל, דאן וואלטען די פאריזער צייטונגען נישט געמאכט קיין גרויסען ווזען פון דער געשיכטע. עס איז אבער נישט געווען קיין פעראייבצעלטע ערשיינונג, די כראניק פון פאריזער פאמיליען־שלאכטען זענען פול מיט אזעלכע פאקטען, וואו די פרויען אין די לעצטע מינוטען פון זייער לעבען האבען געזוכט צו ראטעווען דעם מאן, וועלכער איז געווען דער שולדיגער אין זייער אומגליק.

די פאריזער צייטונגען האבען דאן זיך גענומען צו ערקלערען דעם כאראקטער פון דער פראנצויזישער פרוי, איהר בעציהונג צום מאן. און אלס א געגענ־זאץ, וואס איז פונקט דער היפוך פון דער פראנצויזי־שער פרוי, האבען זיי געבראכט די אמעריקאנער פרוי.

איך וויל דא נישט געהן משפטן, וועלכע פון זיי איז בעסער. עס איז א פראגע פון כאראקטער, פון טעמפעראמענט, געשיכטע, זיטען און מנהגים פון לאנד. ס׳איז קיין שום צווייפעל נישט, אז דער אמעריקאנער פרוי איז בעסער ווי די פראנצויזישע, זי איז מעהר געשיצט פון געזעץ. מען האט זיך מעהר געזארגט פאר איהר רעכט אין אמעריקע, ווי אין די אייראפעאישע לענדער, און איבערהויפט אין פראנק־רייך. פארוואס דאס איז אזוי, איז שווער צו זאגען, נאר סיי פון געזעץ, סיי אין די אנגענומענע פאמיל־יען בעציהונגען איז דער מאן אין פראנקרייך א האלבער גאט און די פרוי איז זיין שקלאף. א פרוי אין פראנקרייך וואס האט דורך איהר אייגענער אר־בייט אפגעשפארט אין שפאר־קאסע א געוויסע סומע געלד, קען נאכ׳עם אהן דער ערלויבניש פון איהר מאן נישט ארויסנעהמען דאס געלד — מעג זי זיין די פרנסה־ברענגערין, מעג דער מאן זיין א שכור, א טויגעניכטס — אלץ־איינס, די פרוי האט קיין רעכט נישט אויף איהר געלד.

די פרוי איז, לויט׳ן געזעץ, ביז דער חתונה אונטער׳ן אויפזיכט פון די עלטערן און נאך דער חתונה געהערט זי דעם מאן. ווען דער מאן איז, צום ביישפיל, אין אויסלאנד און די פרוי וויל פאהרען צו איהם, גיט מען איהר ערשט דאן ארויס א רייזע־פאס, ווען זי ברענגט אנ׳ערלויבניש פון מאן. און עס האט געטראפען פאלען, וואו דער מאן האט אנגעקלאגט דער פאליציי דערפאר, וואס זי האט ארויסגעגעבען דער פרוי א פאספארט אהן זיין וויסען.

ווען א מאן האט א לינקע ליבע, וועלען די שכנים און פריינד, וועלכע וויסען דערפון, נישט ענדערען זייער בעציהונג צו איהם, פונקט ווי איהם איז דאס ערלויבט. ווען אבער די פרוי זאל דאס טון, וועלען אלע איהר קריטיקירען.

עס איז קלאר, אז ווען די פראנצויזישע פרוי וואלט זיך געפיהלט שלעכט פון די אלע געזעצען, וואלט זי אהן צווייפעל פראטעסטירט און געקעמפט פאר איהרע רעכט, ווי עס האבען געטון די ענגלי־שע פרויען. די פראנצויזישע פרוי אליין אבער, אין איהר גאנצער בעציהונג צום מאן. שטרייכט אונ־טער די דאזיגע אלע געזעצען.

ביי דער פראנצויזישער פרוי איז דער מאן די העכסטע פערזאן און זיין ווילען איז פאר איהר א געזעץ. איהר קענט שטענדיג הערען אין געשפרע־כען צווישען פראנצויזישע פרויען פאלגענדע אויס־דרוקען:

„מיין מאן געפעלט איך זאל טראגען מיינע קליידער פון אזא פארב".

„מיין מאן האט ליב בלויז די אין די געריכטען".

מיין מאן האט פיינט, מיין מאן געפעלט, מיין מאן קען נישט פערטראגען, מיין מאן זאגט, מיין מאן מיינט — אלץ דער מאן..

די פראנצויזישע פרוי ארבייט אפ שווער איהר טאג: זי קאכט, וואשט, נעהט אליין די קליידער פאר זיך און פאר די קינדער, מוז שפארען אין דער הוצאה, מוז מאכען אנגענעהם די היים און אז איהר טאג ארבייט ענדיגט זיך און עס דערנעהנטערט זיך די צייט, ווען דער מאן דארף קומען פון זיין ארבייטס־פלאץ, דאן פארבט זי זיך אן, פודערט זיך אן, טוט אן איהרע שעהנסטע קליידער און ווארט אויפ׳ן מאן.

אין קאפע אדער ערגעץ אין א פארק קענט איהר זעהן די פארלעך זיצען צוזאמען. אין דער שפיל פון ליבע צווישען זיך איז שטענדיג די פרוי די, וואס צערטעלט, וואס קוקט אין די אויגען, וואס דריקט אויס איהר ליבע דעם מאן, דער שטארקערער טייל איז אימער פאסיוו, כמעט ווי גלייכגילטיג מיט איין ווארט, דער, וואס לאזט זיך ליב האבען.

די לאגע פון דער פרוי אין פראנקרייך. — ביז דער חתונה געהערט זי צו די עלטערן און נאך דער חתונה צום מאן. — לינקע ליבעס און צובראכענע הערצער איז פראנקרייך.—די פראנצויזישע פרוי איז פאבריק.

א שטראף פאר געגנב׳עטע ליבע, צובראכענע הערצער איז בכלל נישטא. דער פראנצויז האלט, אז ליבע איז א זאך, וואס מען קען נישט גנב׳ענען, און מען קען דאס נישט האלטען פערשלאסען און וואס אנבעלאנגט א הארץ, איז זי נישט פון גלאז און מען קען איהר נישט צוברעכען.

אמת, מען כאפט נישט קושען יעדע אומבע־קאנטע פרוי אין גאס. און דאס טרעפט א סך זעלטע־נער, ווי אין בערלין, אדער אין אנדערע פרומע לענ־דער. דאס איז אבער נישט, חלילה, ווייל מען האט מורא פאר׳ן ריכטער, נאר פשוט דערפאר, ווייל מען איז נישט זיכער, אז ערגעץ אן א זייט קען זיך געפינען דער מאן אדער א פריינד פון דער פרוי. און דא קען די שטראף קומען א סך הארבער ווי פון ריכטער. מיט א פראנצויז איז בעסער זיך נישט אנצופאנגען, יארים אזוי ווי ער איז פיין און העפליך אין א רוהיגען צושטאנד. אזוי קען ער ווערען זעהר געפעהרליך ווען ער פאלט אריין אין כעס. אויסער דעם זענען דא אין פראנקרייך איבער צוויי מיליאן איבעריגע, איינזאמע פרויען, וועלכע האבען נישט קיין מענער און מען דארף זיך נישט יאגען נאך פרויען אין גאס.

אמאליגע יאהרען, ווען דאס לעבען איז גע־ווען רוהיג, ווען יעדע פרוי איז געווען ארומגערינ־געלט מיט קרובים, עלטערן, פעטערס און מומעס. וועלכע האבען איהר געשטיצט, ווען דאס פאמיליען־לעבען איז געווען נארמאל און רוהיג, האט מען דאס אזוי שטארק נישט געפיהלט. די פרוי איז דאך געווען די בעל־הבית׳טע פון הויז, די מוטער פון די קינדער, איז געווען געשיצט דורך דער ארו־מיגער געזעלשאפט און געאכטעט פון מאן און קינדער.

נאך דער מלחמה האט זיך די לאגע גרינדליך געענדערט. די פרוי, וואס איז געווען פריהער בלויז די שטוב־זיצערין, די ווייב און מוטער, איז נאך דער מלחמה געווארען זעלבסטשטענדיגער, אין זעהר א סך פאמיליעס, איז די פרוי, אויב נישט קיין גאנצע, איז א האלבע פערדינערין. די פרוי נעהמט שוין איצט אנ׳אנטייל אין אלע געביטען פון לעבען. מען טרעפט איהר אומעטום: אין פאבריק, אין געריכט, אין שפיטאל.

פון דער אנדערער זייט, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאנק דעם, וואס די פרוי איז נישט געשיצט פון געזעץ פאלט זי זעהר אפט אלס קרבן פון זעהר א סך געוויסענלאזע דירעקטארען אין די פאברי־קען. די פרוי איז ביי דער ארבייט פאקטיש הפקר פאר יעדען העכערען פון איהר, וואס קען איהר אויסנוצען, אהן געפאהר בעשטראפט צו ווערען. די פרוי אליין ווייסט איהם קיינמאל נישט געהן אנקלא־גען, און דער געריכט ווייסט איהר נישט שיצען. דאס אלץ ווירקט זעהר שלעכט אויף דער מאראלישער זייט פון דעם גאנצען לעבען. מען האט אנגעהויבען אין פראנקרייך פערשטעהען, אז ווי אנגענעהם עס איז פאר די מענער צו זיין אזעלכע הערשער איבער די פרויען, איז עס דאך שעדליך פאר דער געזעל־שאפט, איינע פון די אויפגאבען, וועלכע בלום׳ס רע־גירונג האט זיך געשטעלט איז די בעפרייאונג און גלייכשטעלונג פון דער פרוי מיט׳ן מאן, סיי אין דער פאמיליע און סיי אין דער געזעלשאפט. און דעם ערשטען שריט צו דער בעפרייאונג פון דער פרוי האט בלום געמאכט מיט דעם, וואס ער האט געגעבען איינינע פרויען העכערע אמטען אין די מיניסטעריומס איבערהויפט אויפ׳ן געביט פון קינדער־פערזארגונג און ערציהונג.

דער פראנצויז ווי די פראנצויזקע, זענען זעהר היציג אין כאראקטער, און ווען זיי ווערען פערצווייפעלט, כאפען זיי זיך שנעל צו די וואפען. און עס געהט נישט אוועק א טאג, וואו אין דער כראניק פון די פאריזער צייטונגען זאל נישט בעריכטעט ווערען פון צוויי דריי אזעלכע מארדען און זעלבסט־מארדען, וואו די פרוי נעמט געווענליך אזא אנטייל, ווי דער מאן.

דער פאמיליען־לעבען נאך דער מלחמה איז אין די אייראפעאישע לענדער געווארען זעהר א שווערער און טראגישער. און די נישט־גלייכקייט פון ביידע געשלעכטער פאר׳ן געזעץ שאפט טיפע טראגעדיעס. סיי גייסטיגע, סיי עקאנאמישע סיבות שאפען אין דער פאמיליע טיפע ווידערשפרוכען, און דאס וואס די פרוי קאן נישט אזוי פריי האנדלען און טראכטען איבער איהר גורל ווי דער מאן, מאכט אפטער דאס לעבען פון אזא פאר פאלק אומערטרעגליך און פיהרט סוף כל סוף צו בלוטיגע עקזעסען.

דאס אלץ מוז סוף כל סוף פיהרען צו דער בע־פרייאונג פון דער פרוי, וועלכע, ווי מאדנע עס זאל נישט קלינגען, איז די רעכטלאזסטע בירגערין אין דער פרייעסטער לאנד.

לעצטער יוד פערלאזט א שטעטל

די „היסטארישע" דאטע פון „דזשענניק נאראדאווי"

דער נעכטיגער „דזשענניק נאראדאווי" איז נעכ־טען ארויס מיט א טריומף־ארטיקעל. דער חודש דעצעמבער פון 1936 ווערט אין די געשיכטע פון דער ענטיודישונג פון פוילען זיין א וויכטיגע דאטע. אין דעם חודש איז נעמליך געשעהען דער ערשטער פאקט (א חוץ פויזנער און פאמאזשער געגענד) פון דער פולשטענדיגער ענטיודישונג פון א פויליש שטעטעל".

דאס איז דער לייט־מאטיוו פון דעם ארטיקעל און דער „דזשענניק נאראדאווי" גרייט זיך צו פייערן דעם דאזיגען פאקט מיט דער גאנצער פאמפע.

„דאס דאזיגע גליקליכע שטעטעל — שרייבט דער „דזשענניק נאראדאווי" — אין וועלכען עס האט זיך ארויסגעצויגען די לעצטע יודישע משפחה, איז דאס שטעטעל פשיבישעוו, אין גרויצער פאוויאט.

דאס ארויסציהען זיך פון לעצטען יוד פון פשי־בישעוו, איז נישט קיין צופאל — טריומפירט די ענדעקישע ארגאן, נאר איז א רעזולטאט פון אנ׳אר־גאניזירטער אקציע פון ארויסשטויסען יודען, וואס ווערט געפיהרט דורך דעם נאציאנאלען לאגער. פשי־בישעוו ליגט אין דעם שטח פון פוילען, וואס איז אממייסט ארומגענומען פון דער אנטי־יודישער בע־וועגונג און פון וועלכע עס זענען די הויפטצענטערן ראדאם און אפאטשנא.

דער פאל פשיבישעוו גיבט צו דער צייטונג מוט. „דער ביישפיל פון פשיבישעוו — שרייבט די צייטונג — בעווייזט קלאר, אז די ענטיודישונג פון אונ־זערע שטעטלעך אין א שנעלען טעמפא איז א פול־שטענדיג מעגליכע זאך. אמת פשיבישעוו האט קיינ־מאל נישט געהערט צו די שטארק פעריודישטע שטעטלעך — אבער דאך איז דער ארטיגער יודישער פראבלעם געווען אנ׳ערנסטער פראבלעם און די יו־דישע אנזאמלונג אין פשיבישעוו האט נאך ביז מיט א קורצער צייט צוריק בעטראפען עטליכע צעהנדליג יודישע פאמיליעס".

דער „דזשענניק נאראדאווי" פרעגט דאן א גאנצע טאבעלע צו בעווייזען דעם וואוקס פון דער בעפעלקערונג אין דעם שטעטעל זייט דעם יאהר 1827 לויט דער דאזיגער טאבעלע איז אין 1921 אין פשי־בישעוו געווען 9,6 פראצענט. זייט יענעם יאהר איז אבער די צאהל יודען געשטיגען.

„אבער זייט איניגע יאהר האט זיך אנגעהוי־בען א פערקעהרטער פראצעס. צוליב דער באיקאטער אקציע האבען די יודען אנגעהויבען צו פערלאזען פשיבישעוו. און אין דעצעמבער האט די שטאט פער־לאזען די לעצטע יודישע משפחה".

די צייטונג ווייסט אפילו צו דערציהלען, אז „דער פאטער פון דער פאמיליע האט אפילו געטראכט פארן ארויספאהרען צו בלייבען אין פשיבישעוו פארן פרייז פון שמד און האט אין שייכות דערמיט בע־זוכט די פלעבאניע. ענדליך נישט זעהענדיג, אז דער שמד זאל זיין פאר איהם א גינסטיגע געשעפט, האט ער רעזיגנירט פון די שמד־פלענער און האט צוזא־מען מיט דער פאמיליע פערלאזט די שטאט.

אזוי ארום איז פשיבישעוו געווארען א ריין פויליש שטעטעל, ריטואל־זויבערדיג מיט איהר נא־ציאנאלער איינהייטליכקייט מיט די שטעטלעך פון פויזנער און פאמאזשער געגענד".

דער „דזשענניק נאראדאווי" איז שוין זיכער, אז נאך פשיבישעוו וועלען איינציגווייז געהען אויך אנ־דערע שטעטלעך פון דער זעלבער געגענד, וואס זע־נען ארום שטארק בעהעצט, סיי פון דער באיקאט־בעוועגונג געגען יודען, ווי אויך פון די בעוועגונג צו שאפען א פוילישען האנדעל. „אזוי געשעהט גע־וועהנליך — שרייבט די צייטונג — מיט גרויסע ענדערונגען אין קאלעקטיווען לעבען, אז אין אנ־הויב נעהמט עס צו שווער׳ליך און זיי קומען פאר כמעט אונבעמערקבאר, אבער דערנאך ווען זיי נעה־מען אן אימפעט און ברעכען אדורך די הויפטמניעות (סיי אין מאטעריעלער ווירקליכקייט, סיי אין דער מענשליכער פסיכיק) — קומט שוין זייער ווייטער־דיגער גאנג פאר פליצאריש און מיט דער געוואלט־זאמקייט פון א לאווינע.

עס קען גאנץ מעגליך זיין, אז שוין אין דער נישט ווייטער צוקונפט וועט אין צענטער פון פוי־לען, אויף ביידע זייטען פיליצא ענטשטעהען א נאך מעהר פוילישע סטרעפע (ווייל נישט נאר פון יודען, נאר אויך פון דייטשען) ווי די ריינסטע פוילישע גע־גענדען אין פויזנער און פאמאזשער קאנטען".

אהן די צייטונג פערענדיגט אז: „די שטעט און שטעטלעך, וואס האבען נאך ביז מיט א קורצער צייט צוריק געשפילט די הויפט־ראלע אין דער פער־יודישונג אין דער דאזיגער געגענד שטרעבען איצט אין א שנעלען טעמפא ארויסצווארפען פון זיך דעם יודישען שלאנג און ווערען — דאס ריינסטע פוי־לען".

מיר פערשטעהען גאנץ גוט די שמחה פון ענ־דעקישען ארגאן, צוליב דעם וואס דער לעצטער יוד האט פערלאזען דאס שטעטעל פשיבישעוו. עס איז נאר א גרויסער שאד, וואס די צייטונג ווייסט נישט אנצוגעבען, וואו אהין דער דאזיגער יוד איז אוועק. עס איז גאנץ זיכער, אז דער יוד פון פשיבי־שעוו האט זיך איבערגעצויגען פון זיין געבוירען שטעטעל אין אנ׳אנדער שטעטעל. דערפון איז אפשר דעם יוד נישט געווארען לייכטער, אבער די שמחה פון די ענדעקעס איז אין דעם פאל אויך נישט מעהר ווי א טרייסטען זיך מיט הארץ־חלשות. דער יוד איז געבליבען אין פוילען און וואס בלייבט דאן איבער פון „היסטארישען" חודש דעצעמבער?

לבנון און די פאנאראבישע פעדעראציע

אינטערוויאו מיט׳ן מאראניטישען פאטריארך.—וועגען פרויען־וואהל־רעכט אין סיריען

ב ייר ו ט. דער מאראניטישער פאטריארך האט לעצטענס ערטיילט אנ׳אינטערוויו א ביירוטער צייטונג בנוגע דער שטעלונג צו דעם פלאן פון פאנאראבישער פעדעראציע.

לויט דעם פלאן פון די אראבישע נאציאנאליס־טען דארף די פעדעראציע ארומנעהמען סיריען, לבנון א״י, איראק העדזשאס און נעדזש.

דער פאטריארך האט ערקלערט, אז הגם די מארא־ניטען זענען געגען אנשלוס פון לבנון אין סיריען זענען זיי אבער גרייט צוצוטרעטען צו דער אראבישער פעדעראציע אויב לבנון וועט בעהאנדעלט ווערען גלייך מיט אנדערע לענדער.

ב ייר ו ט. דער פרעזידענט עמיל אוהדע האט אין א געשפרעך מיט דער פארזיצערין פון דעם סי־רישען פרויען פערבאנד איבטיהאי קאדורא ער־קלערט, אז אזוי ווי דער פראנצויזישען ליבאנישער אפמאך זעהט פאר גלייכע רעכט פאר אלע בירגער אהן שום אונטערשיד וועלען אויך פרויען געניסען פון וואהל רעכט.

בישאף מאנינג גרייפט שארף אן דעם אנטיסעמיטיזם

ניו יארק (יט״א) בישאף מאנינג האט אויף א קאנפערענץ פון רעליגיעזע פארשטעהער געהאלטען א שארפע רעדע געגען אנטיסעמיטיזם און געגען פא־שיזם, וואס פערשפרייט יודען האס.

דער בישאף האט ערקלערט צווישען אנדערע:

„צו אונזערע יודישע ברודער וויל איך זאגען, אז אלע אמת׳ע קריסטען קוקען מיט טיעפער אנער־קענונג אויף דעם גרויסען ביישטייער וואס אייער ראסע האט געגעבען דער רעליגיעזער געשיכטע פון דער וועלט, און אז אלע טרייע קריסטען בעדויערען די אומרעכט וואס אייער ראסע האט אזוי אפט געליטען — אפילו דורך די הענד פון יענע וועלכע האבען זיך גערופען קריסטען.

„מיר ערקלערען, אז יעדער מאן אין אונזער לאנד אדער אין וועלכער נישט איז אנדער לאנד, וואס איז אנטי יודיש אין זיינע טאטען און געפיהלען, איז אין דער זעלבער צייט אויך אנטי קריסטליך."

דער בישאף האט אין זיין רעדע אנגעוויזען, אז די פערברעכענס געגען גערעכטיגקייט און פרייהייט זענען דער פארשפיל צום וועלט קריג.

נאצי־ליטעראטור קאנפיסקירט אין האלאנד

אמסטערדאם. (יט״א) די האלענדישע פא־ליציי האט קאנפיסקירט א גרויסען טראנספארט פון אנטיסעמיטישער ליטעראטור פון דייטשלאנד, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך דעם גוט בעקאנ־טען „פיכטע קלוב". צווישען די קאנפיסקירטע מא־טעריאלען געפינט זיך אויך א גרויסע צאהל פון גע־בעלס רעדע אויף דעם לעצטען נירענבערגער קאנגרעס פון דער נאצי פארטיי.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

יודען-פראגע אין די פוילישע קאאפעראטארען

ה' (י) שרייבט אין דער קאָאָפּעראַטיווער בע־וועגונג צווישען אַנדערען:

א כאַאָס פון מיינונגען, אַ וואַקלעניש צווישען געגענזייטיגע פּאָזיציעס, — אַזאַ בילד שטעלט מיט זיך פאָר די פּוילישע קאָאָפּעראַטיווע פּובליציסטיק ביים בעהאנדלען די סטראַגאַן־פראַגע. פון וואַנען נעמט זיך אַזאַ נישט דעצידירקייט און וואס איז דער קוואַל פון די וואַקלענישען?

כדי זיך פונאנדערצוקלויבען אין דעם פלאָנטער, לאָמיר מאכען א געדאַנקען־עקספּערימענט. לאָמיר זיך פאָרשטעלען, אַז אין דעם איצטיגען פוילען, אין זיין איצטיגער קאנקרעטער עקאנאָמישער ווירקליכ־קייט איז דורך אַ נס געוואָרען אויס באַציאָנאַלע פּראַ־בע. וואו פאָלק זיצט אין דאָרף און שטאָט, נישטאָ קיין יודען און קריסטען, נישטאָ קיין פּאָלאַקען און נישט־פּאָלאַקען. ווי וואָלט אין אַזאַ אויסגעטרוימטען פוילען אויסגעזעהען די סטראַגאַן־פראַגע? קיין איין מענש א בר־דעת, וועלכער האָט די עלעמענטאַרסטע בעגריפען אין עקאָנאָמיק, וואָלט נישט פאָרטיידיגט דעם לאָזונג, אַז די פּויערים, וועלכע געפינען נישט פאַר זיך קיין בעשעפטיגונג אין דאָרף, זאָלען ווערען געקירעוועט צום פּריוואַט־האַנדעל, ווייל עס שטייט פעסט, אַז דער שוין עקזיסטירענדיגער האַנדעלס־אַפּאַראַט איז צו גרויס און ווערט נישט אויסגענוצט אויף הונדערט פּראָצענט. יעדער רייעת וואָלט גע־זאָגט, אַז אויב עס זענען פאַרהאַן פעהלערען אין דער סטרוקטור פון האַנדעל, און אויב אין די אינטערע־סען פון דער פאָלקס־ווירטשאַפט איז נויטיג די פעה־לערען צו בעזייטיגען, איז דערצו וויכטיגער פון אַלץ בערופען דער פּויער, וועלכער בעזיצט נישט קיין קאַ־פּיטאַל און קיין סוחרישע דערפאַהרונג. וועהן עס וואָלטען זיך פאַרט געפונען פאַרטיידיגער פון דעם סטראַגאַן־לאָזונג, און זיי וואָלטען געטענה'ט, אַז דער פּויער הונגערט, און עס איז א יושר, אַז די שטאָטישע הענדלער אַלט די מעהרער זאָלען אָפּגעבען דעם פּויער א טייל פון זייערע פאַרדינסטען, וואָלטען די קאָאָפּעראַטאָרען אַלע אַמשאַרפסטען אַרויסגעטרע־טען געגען אַזאַ פּרימיטיווע ערלעזונג פון דעם פּראָב־לעם דאָרפישע איבערבעפעלקערונג. די קאָאָפּעראַטאָ־רען וואָלטען אַלע איינשטימיג אויפגעוויזען, אַז די אומנוציגע פאַרברייטערונג פון דעם האַנדעלס־אַפּאַ־ראַט בעדייט א פאַרשוועכונג פון דעם פאָלקס־פאַר־מעגען און וועט פריהער אָדער שפּעטער ברענגען צו א פאַרערגערונג פון דער עקאָנאָמישער לאַגע, ד. ה. וועט סוף כל סוף ברענגען דעם דאָרף נישט נוצען נאָר שאַדען.

אין פוילען פון אונזער געדאַנקען־עקספּערי־מענט וואָלט דער סטראַגאַן־לאָזונג געקאָנט בע־שטעהן די עפּענטליכע מיינונג א גאַנץ קורצע צייט ווי א פּובליציסטישער קוריאָז און עס וואָלט קיינעם נישט איינגעפאַלען ערנסט צו נעמען אַזאַ לאָזונג. אין דעם ווירקליכען פוילען, וואו עס גייט איצט אויף דער גאַנצער ליניע אַזאַ פאַרביסענע אַנטיסעמיטישע העצע, איז דער סטראַגאַן־לאָזונג געוואָרען שיער נישט אייבער פון די זאַלען, אויף וועלכע עס שטיצען זיך די פאַרשיידענסטע פּראָיעקטען פון אָפּווענדען דעם עקאָנאָמישען קריזיס, וואס פייניגט דאָס לאַנד. ריכטיג איז שוין דערויף אָנגעוויזען געוואָרען אין „ספּאָלעם״, אַז דער באַיקאָט פון יודישען האַנדעל האָט נישט קיין שום געמיינזאַמעס מיט'ן איצטיגען קריזיס. ווייל די פּוילישע אַנטיסעמיטען האָבען איהם פּראָפּאַגאַנדירט שטענדיג, אַפילו אין יאָהרען פון עקאָ־נאָמישען אויפשוואונג. דער איצטיגער קריזיס האָט בלויז געשאַפען א גינסטיגען באָדען פאַר א בעגייסטערונג פון דער אַנטיסעמיטישער באַיקאָט־פּראָפּאַגאַנדע.

וואס־זשע האָבען דערויף איצט צו זאָגען די אָנ־העגנער פון דער קאָאָפּעראַטיווער איז עס? אַרויס־גייענדיג פון דעם קאָאָפּעראַטיווען שטאַנדפּונקט, וואָלטען זיי גע אַרפט זאָגען גענוי דאָס זעלביגע, וואס די קאָאָפּעראַטאָרען, וועלכע וואלטען געלעבט אין דעם לאַנד פון אונזער געדאַנקען־עקספּערימענט. זיי וואָל־טען זיך געמוזט קאַטעגאָריש אַקעגענשטעלען דער באַיקאָט־פּאָליטיק געגען יודען, ווייל דער קאָאָפּעראַ־טיווער פּרינציפּ הייסט בעקעמפען יעטוועדע איבריגע פאַרמיטלונג, אַלץ איינס צו וועלכער נאַציע דער פאַר־מיטלער זאָל נישט געהערען. זיי וואָלטען געמוזט זיך אַקטיוו בעטייליגען אין דעם קאַמף געגען אַנטיסעמי־טיזם, ווייל די קאָאָפּעראַטאָרען האָבען אויף זייער פאַהן אָנגעשריבען יושר און גערעכטיגקייט און ווייל זיי טרעטען אַרויס אין נאָמען פון די העכסטע מאָראַ־לישע אידעאַלען.

אָבער — צוויי נשמות וואוינען אין דער ברוסט פון דער פּוילישער קאָאָפּעראַציע, א קאָאָפּעראַטיווע און א „נאַראַדאָווע״. פאַרהאַן א היפּש ביסעל פּוילי־שע קאָאָפּעראַטיווע טוער, וועלכע זענען צוגעשטאַנען צו דער קאָאָפּעראַציע נישט אַזוי אויס איבערגעגע־בענקייט צו דעם קאָאָפּעראַטיווען אידעאַל, ווי דער פאַר, וואס זיי האַלטען פון קאָאָפּעראַציע ווי פון א ווערקצייג צו פאַרפּוילישען דעם האַנדעל, צו בעזיי־טיגען יודען פון ווירטשאַפטליכען לעבען.

אַט די נאַציאָנאַל־פּוילישע און אַנטי־יודישע טענ־דענץ קומט צום אויסדרוק אמאָל אָפען, אמאָל פאַר־שעמט און פאַרבעהאַלטען, קודם כל אין דער טאָג־טעגליכער קאָאָפּעראַטיווער פּראַקטיק. יודען פון דער פּראָווינץ קאָנען א סך דערציילען וועגען דעם, ווי פּוי־לישע קאָאָפּעראַטיווען אַנטשטייען און וואַקסען אויב מער'ן אָפּענעם און פאַרמאַסקירטען לאָזונג „סיוואי דאַ ס׳זעגאָ״ נאָר צו וואס זיך בערופען אויף אייבצעלנע פאַקטען פון דער פּראָווינץ, ווען אויך די צענ־טראַלע אינסטאַנצען פון דער פּוילישער קאָנסום־קאָאָפּעראַציע האַלטען פון דעם כלל, אַז דער האַנ־דעל אין פּוילען דאַרף זיין יודען־ריין, אַט זעהען אייניגע ביישפּילען. די אַנטיסעמיטישע פּרעסע האָט דאָ נישט לאַנג פאַרעפענטליכט דעם פאַרבאַנד „ספּאָלעם״, אַז ער קויפט איין וואַפע ביי א יודישער פירמע. האָט די ליטונג פון „ספּאָלעם״ גלייך דערויף רעאַגירט מיט א דערקלערונג, אַז זי האָט געשלאָסען א קאָנטראַקט מיט א פּוילישער פירמע, אָבער די לעצטע האָט דעם קאָנטראַקט פאַרקויפט צו יודען. אדער אין נומער 21 „ספּאָלעם״ ווערט דערציילט, אַז די האַנדעלס־קאַמער האַט גענוג־טעט זיך די מייסטע אין יודישע הענט, אַז עס איז פאַרהאַן דאָרט א פּוילישע גאַרבעריי „באַראַשש״ און זי איז עס דער ליפעראַנט פון די קאָאָפּעראַטיוען.

די פּראַקטיק פון דער פּוילישער קאָאָפּעראַציע איז אָפען אַרט פאַרבעהאַלטען גערעכנונג געגען יודען. און דאָס מוז געפינען אַן אָפּקלאַנג אויך אין דער קאָאָפּעראַטיווער פּרעסע. מיר האָבען ליידער גע־האַט צו פיל געלעגענהייטען צו פאַרגעסטרירען ביי אונז אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען, וועלכע האָ־בען געפונען אַן אָרט אויף די שפּאַלטען פון די פּוי־לישע קאָאָפּעראַטיווע זשורנאַלען, און די אויבען ציטירטע שטימען זאָגען אַזוי בולט עדות דערויף, אַז א סך פיהרער פון דער פּוילישער קאָאָפּעראַציע זענען פאַרטיידיגער פון דעם לאָזונג וועגען פאַר־פּוילישען דעם האַנדעל.

מיט אייניגע קליינע אויסנאַהמען, צו וועלכע עס געהערט למשל אינזש. ז. כמיעלעווסקי, ווילען די פּוילישע קאָאָפּעראַטאָרען דינען מיט אמאָל צוויי געטער: דעם גאָט פון קאָאָפּעראַציע און דעם גאָט פון קעמפערישען פּוילישען נאַציאָנאַליזם. אָבער די רעליגיע פון די ביידע געטער האָט איהרע געבאָטען און פאַרשריפטען, וועלכע שטימען נישט צווישען זיך, דערפון נעמט זיך דער פלאָנטער און די וואַקלעניש אין דער וועלט פון דער פּוילישער קאָאָפּעראַציע. די געבאָטען פון קאָאָפּעראַציע הייסען אָפּוואַרפען דעם סטראַגאַן־לאָזונג און זיך האַלטען פון דער ווייטענס פון דער אַנטיסעמיטישער אַקציע, די „נאַראַדאָווע״ געבאָטען פאַרלאַנגען דעם היפּך, און זיי בעקומען עס אַלץ מעהרער שליטה איבער דער פּוילישער קאָאָ־פּעראַציע.

גרויסע קאנפערענץ אין מיניסטעריום

וועגען אפשאפען דעם פאטענטען-סיסטעם פון ניי-יאהר 1938

אין פינאַנץ־מיניסטעריום איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ וועגען דער נויטיגקייט צו רעפאָרמירען דעם פּאַטענטען־סיסטעם.

די קאָנפערענץ האָט געדויערט 7 טעג און איהר האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון פינאַנץ־מיני־סטעריום און פון אַלע האַנדעלס־קאַמערען אין לאַנד.

דאָס וואס מ'האָט די קאָנפערענץ וועגען רעפאָר־מירען דעם פּאַטענטען־סיסטעם צונויפגערופען פאַר ניי־יאָהר בעווייזט, אַז די רעגירונגס־קרייזען האַל־טען פון דער דאַזיגער רעפאָרם, וועלכע וועט קענען איינגעפיהרט ווערען ערשט פון יאַנואַר 1938.

די קאָנפערענץ האָט זיך בעשעפטיגט מיט דער פראַגע, צי מ'זאָל איינגאַנצען אָפּשאַפען די פּאַטענ־טען און אויף זייער אָרט איינפיהרען עפּעס אַנ'אַנ ער הכנסה־קוועלע פאַר דער מלוכה, אָדער אַרויספיהרען א בלויזע רעפאָרם דורך פאַרגרעסערען די קאַטעגאָ־ריעס פּאַטענטען און ערמעגליכען אויסצוקויפען קלע־נערע פּאַטענטען.

דער גרעסטער טייל האַנדעלס־קאַמערען האָט זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז מ'זאָל אָפּשאַפען דעם גאַנצען פּאַטענטען־סיסטעם, די דאָזיגע מיינונג האָ־בען אַרויסגעזאָגט די פאָרשטעהער פון די האַנדעלס־קאַמערען אין קראַקא, לעמבערג, ווילנא, בידגאָשטש און לאָדז.

די וואַרשאווער און סאָסנאָוויצער האַנדעלס־קאַ־מערען האָבען זיך אַרויסגעזאָגט בלויז פאַר רע־פאָרמירען דעם פּאַטענטען־סיסטעם, זיי האָבען דאָס מאָטיווירט דערמיט, וואס דער לאָקאַטאָרען־שוץ שטיצט זיך אויף פּאַטענטען. אויך דער האַנדעלס־רע־גיסטער, אויך ווערען פון פּאַטענטען־אָפּצאָהל אויס־געהאַלטען די האַנדעלס־קאַמערען, און פּראָפעסיאָ־נעלע שולען.

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט זיך אַרויסגע־זאָגט פאַר אָפּשאַפען די פּאַטענטען, אָבער מען זאָל געפינען א אַנדערע הכנסה־קוועלע פאַר דער מלוכה.

דער פאָרשטעהער פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער ד״ר זאַנד האָט פאָרגעלעגט אַז צו דעם צוועק זאָל פאַרגרעסערט ווערען דער אומזאַץ־שטייער.

ביים שליסען די קאָנפערענץ איז געוועזען די אַל־געמיינע מיינונג, אַז צום אָנהויב 1938 וועט מען שוין קיין פּאַטענטען נישט אויסקויפען.

שטייער-צאהלער מוז בעקומען רעכט

זיך צו בעקענען מיט די אקטען אין דער אפעלאציע-קאמיסיע

די ווירטשאַפטליכע קרייזען געהען אַרויס פון דער הנחה, אַז מ'דאַרף שטרעבען, אַז ס'זאָלען זיין וואָס וועניגער רעקורסען אין שטייער־ענינים און דער ציוויל־ע זייט דאַרף מע' שאַפען בעזונדערע, אַז די רעקורסען זאָלען זיין גענוי בעגרינדעט וואס מאַכט לייכטער די פּראַצע פון צוליב דעם האָט זיך די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער געווענדעט צום פי־נאַנץ־מיניסטעריום מיט פאָלגענדע פּרינציפּיעלען ענין.

די ווירטשאַפטליכע ספערען קוועסטיאָנירען די צוועקמעסיגקייט און גערעכטיגקייט פון דער פּראָ־צעדור, לויט וועלכער די שטייער־מאַכט זאָגט אָפּ די צאָהלער צו ערטיילען וועלכע ס'איז אינפאָרמאַציעס פון די אַקטען, וועלכע זענען בעטראַכט געוואָרען דורך דער אַפּעלאַציע קאָמיסיע, די דאָזיגע פּראַקטיק — ווי ס'מאָטיווירען די שטייער־צאָהלער, מאַכט אין פיל פאַלען אומעגליך אָפּצוגעבען אַנ'אָנקלאַגע אין העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל ווייל א אָנ־קלאַגע וועלכע איז געשריבען אָהן דער קענטניש פון די אַקטען קען נישט זיין אויף דער געהעריגער הויך, וועלכע א קאַסאַציע פאַרלאַנגט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער אָנגעוויזען אויף דער נויטווענדיג־קייט צו ליקווידירען די דאָזיגע פּראַקטיק, דערביי האָט זי צוגעגעבען א רייהע יורידישע אַרגומענטען די דאָזיגע אַרגומענטען צילען צו מאָטיווירען די טע־זען, אַז צוליב'ן מאַנגעל פון יורידישע נאָרמען, וועלכע רעגולירען דעם־דערמאָהנטען פּראָבלעם וואָלט מען געדאַרפט די צדדים מעגליך צו מאַכען דאָס בע־קענען זיך מיט די אַקטען.

צום סוף האָט די האַנדעלס־קאַמער אָנגעוויזען אויף דער נויטיגקייט אַרויסצוגעבען א פאַראָרדנונג, וועלכע זאָל ערלויבען די צדדים אדורכצוקוקען די אַקטען, מיט'ן אויסנאַהם פון די, וועלכע די שטייער־מאַכט וויל האַלטען אין געהיים.

ווער קען זיך פארנעמען מיט הויזירער-האנדעל

אין צענטראַלען קליינהענדלער פאַראיין, פּאָ־מאַרסקא 15 איז אויפגעקלערט געוואָרען אַ מעמאָר־יאַל צום האַנדעלס־מיניסטעריום אין וועלכען די לאָ־דזער האַנדעלס־קאַמער האָט אויסגעדריקט איהר מיי־נונג, אַז פאַרקויפען דעם קאָנסומענט אין הויזירער פאָרם דורך האַנדעלס־אונטערנעהמונגען, וועלכע האָבען א שטענדיגען זיץ־אָרט נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס די אונטערנעהמונגען בעזיצען העכערע קאַטעגאָריס פּאַטענטען, איז נישט דערלאָזבאַר, אַ אַ אונטערנעה־מונג דאַרף נישט בעקומען קיין ליצענציע, ווייל לי־צענציעס זענען בעשטימט אויסשליסליך נאָר פאַר אונטערנעהמונגען, וועלכע בעזיצען נישט קיין שטענ־דיג זיץ־אָרט.

פון לייבנוועבער-מייסטער-פעראיין

לאגע איז פאך.—צווייטער קאאפעראטיוו פאר מעכאנישער וועבער-פראדוציר-קאאפעראטיוועז

זונטאָג איז פאָרגעקומען א זיצונג פון דער פאַרוואַלטונג פון לוין־וועבער־מייסטער פאַראיין. די פאַרוואַלטונג געפינט זיך אין איצטיגען מאָמענט אין אַ שווערע לאַגע, די אַרבייטסלאָזיגקייט און עלענד ביי די לוינוועבער איז גרויס.

א זעהר קליינע צאָהל לוין־וועבער האָט בע־שעפטיגונג און ביי די איז אויך די לאַגע א טרויע־ריגע צוליב דעם, וואס די באַלוטע פאַבריקאַנטען, די אַרבייטסגעבער רייסען די לוינען נישט קוקענ־דיג אויף די געשלאָסענע אָפּמאַכען.

די פאַרוואַלטונג שטעהט איצט פאַר א פאַר־אַנטוואָרטליכע אויפגאַבע ווי אַזוי צו לינדערען די לאַגע. עס איז בעשלאָסען געוואָרען אויפ'ן קומענ־דיגען זונטאָג צו רופען א גרויסע פאַרזאַמלונג פון די לוין־ער כדי אויסצוגעפינען אַנ'אויסגאַנג פון דער געשאַפענער לאַגע.

עס איז אויך פאָרגעקומען א קאָנפערענץ אין דער געזעלשאַפט „אָרט״ וועגען שאַפען דעם ענגלי־שען מעכאַנישען לוין־וועבער קאָאָפּעראַטיוו.

אין דער קאָנפערענץ האָבען אַנטייל גענומען די פאָרשטעהער פון דער געזעלשאַפט „אָרט״ און פון לוינוועבער מייסטער פאַראיין. די קאָנפערענץ האָט פעסטגעשטעלט אַלע טעכנישע און מאַטעריע־לע בעדערפענישען צו שאַפען פון קאָאָפּעראַטיוו.

די פאָרשטעהער פון דער געזעלשאַפט „אָרט״ האָבען צוגעזאָגט זייער מיטהילף און אויסהאַלט פון קאָאָפּעראַטיוו אַזוי לאַנג ביז דער קאָאָפּעראַטיוו וועט האָבען אייניגע מעגליכקייטען זיך אויסצו־האַלטען.

עס איז אויך פאָרגעקומען א זיצונג פון דער אָרגאַניזיר קאָמיסיע צו שאַפען דעם פּראָדוציר קאָאָ־פּעראַטיוו פאַר די האַנדוועבער.

אין דער זיצונג האָט זיך בעטייליגט דער פּרעזעס פון צענטער, יהודישען האַנדוו. פאַרבאַנד איך פוי־לען ה' אדוו. י. ווייצמאַן.

ה' אדוו. ווייצמאַן האָט אויסגעדריקט זיין וואונש צו קאָאָפּערירען מיט די איינגעשריבענע מיט־גלידער און פאַרוואַלטונג פון לוינוועבער מייסטער פאַראיין; כדי געמיינזאַם פעסטצושטעלען די הויך פון דער סומע וואס מוז געשאַפען ווערען צום אָרגאַניזי־רען פון דעם קאָאָפּעראַטיוו, די קאָנפערענץ זאָל נאָך אין לויף פון דער היינטיגער וואָך פאָרקומען.

קאנפערענץ פון דרוקעריי-בעזיצער מיט אגענטען

וועגען נארמאליזירען די לאגע אין פאך

זונטאָג איז אין לאָקאַל פון דער גראַפישער קאָרפּאָראַציע פאָרגעקומען א קאָנפערענץ צווישען די דרוקעריי־בעזיצער צוזאַמען מיט די אַגענטען, אויף וועלכע עס האָט געזאָלט דעצידירט ווערען, צי נאָכ'ן 1־טען יאַנואַר 1937 זאָלען די אַגענטען ווייטער צוגעלאָזען ווערען אין די דרוקערייען, וואו עס זאָלען פאַר זיי אויסגעפיהרט ווערען די בעשטעלונגען.

נאָכדעם ווי פּרוּוועס ראַפּאָפּאָרט עפענט די קאָנ־פערענץ האַלט ער א לענגערען רעפעראַט וועגען דעם מצב, צו וועלכען עס האָבען, לויט זיין מיינונג, דערפיהרט די אַגענטען. נאָר זאָך נישט קוקענדיג, דערויף איז נאָך פאַרהאַן א מעגליכקייט פאַר א צו־זאַמענאַרבייט מיט די אַגענטען, נאָר בתנאי, אַז זיי זאָלען ווערען מיטגלידער ביי דער סעקציע פון דער קאָרפּאָראַציע, וועלכע זאָלען דערנאָך צוזאַמען זוכען די מיטלען צו פאַרבעסערען דעם מצב. אין דער דרוקעריי־בראַנזשע, אַלס ערשטער בעדינג מוז אַ־בער אויפּסניי בענייט ווערען די טעטיגקייט פון בריו־ראַ אָנצונעהמען אַרבייט פון אַגענטען, וועלכע וואָלט איצט אויעקגעשטעלט געוואָרען אויף גאַנץ אַנדערע יסודות ווי פאַראַהרען, ה' ר. אַפּעלירט דעריבער צו די פאַרזאַמעלטע אַגענטען נישט צו דערלאָזען, אַז פון ניי־יאָהר אָן זאָל דער ענין אָננעהמען א ק קאַמפּס־ווענדונג.

דאַן האָט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע, אין וועלכער עס האָבען אַנטייל גענומען אַ גאַנצע רייהע אַגענטען.

זיי ענטפערען אַפּ די פאַרוואַלטונגס־מיטגלידער ה״ה צעדערבוים, שימשיא און ל. סטריקאָווסקי און צום סוף ווערט בעשלאָסען אויסצוועהלען א קאָמיסיע פון 5 אַגענטען, וועלכע וועלען נאָך פאַר'ן 1. יאַנו־אַר 1937 צונויפרופען א בעראַטונג פון אַלע אַגענטען כדי אָנצונעהמען א בעשלוס, וועלכער זאָל זיין ביג־דענד פאַר אַלע אַגענטען.

די אָנוועזענדע דרוקעריי־בעזיצער האָבען זיך אויך פאַרפליכטעט, דאָס אויב עס וועט נישט צו שטאַנד קומען די פאַרשטענדיגונג וועלען זיי בשום אופן נאָך ביי יאָהר מהר נישט אָננעהמען קיין בע־שטעלונגען פון אַגענטען.

דאָס לאָדזער לעבען

דינסטאָג, 29 דעצעמבער
ט"ו טבת תרצ"ז
זון-אונטערגאַנג 3.30
זון-אויפגאַנג 7.37

פאַר דער וואַהל=זיצונג פון שטאָט-ראַט

שוין פונאַנדערגעשיקט די איינלאַדונגען אויפ'ן 7 יאַנואַר. – צי וועלען די ענדעקעס זיך בעטייליגען אין די וואַהלען פון לאַווניקעס. – ווער וועט זיין לאַווניק אויפן אָרט פון פערמשפּטען ראַטמאַן זדזשעבאַוואָסקי?

נעכטן האָט די שטאָט - פערוואַלטונג פונאַנדער־געשיקט איינלאַדונגען צו דער זיצונג פון שטאָט־ראַט, וועלכע איז צונויפגערופן געוואָרען דורך דעם וואָ־יעוואָדע אויף דאָנערשטאָג, דעם 7. יאַנואַר 1937.

די טאָג־אָרדנונג פון דער דאָזיגער זיצונג ענטהאַלט נאָר איין פּונקט: וואַהלען פון אַ פּרעזידענט, 3 וויצע - פּרעזידענטן און 8 לאַווניקעס. קיין שום אַנדערע פראַגע וועט אויף דער דאָזיגער זיצונג נישט צוגעלאָזן ווערן, דעם פּאַרזיץ וועט פיהרען אַ פּאַרזיצער, וועלכער וועט געוועהלט ווערן דורך די מעהרהייט ראַטמענער, דער פּאַרזיצער וועט פון זיין זייט איינלאַדען 2 ביי־זיצער.

דער פּרעזידענט און וויצע - פּרעזידענטן ווע־רען, לויט די פאָרשריפטען, געוועהלט דורך אַ מעהר־הייט. אין לאָדזער שטאָט־ראַט וואו ס'זענען פערהאַן 72 ראַטמענער, מוז דער פּרעזידענט און די 3 וויצע פּרעזידענטן בעקומען אַן אַבסאָלוטע מעהרהייט. דאָס הייסט, לכל הפּחות 37 שטימען.

ס'איז דעריבער זיכער, אַז דער קאַנדידאַט אויף פּרעזידענט באַרליצקי און די קאַנדידאַטן אויף וויצע - פּרעזידענטן שעוטשיק, וואַלטשאַק און חראַטאָווא, וועלכע ווערן אַרויסגעשטעלט דורך פּ.פּ. ס. און די פּראָפעסיאָנעלע קלאַסן - פאַראיינען, וועלן בעקומען די נויטיגע צאָהל שטימען, ווייל די פּ. פּ. ס. האָט 34 שטימען און בונד מיט פּועלי־ציון, וועלכע וועלען אויך שטימען פאַר די דאָזיגע קאַנ־דידאַטן, האָבען 6 שטימען. אַלזאָ צוזאַמען דיספּאָ־נירען זיי מיט אַ צאָהל שטימען, וואָס איז פולשטענ־דיג גענוג אויף וועהלען אַ פּרעזידענט און וויצע - פּרעזידענטן.

די 8 לאַווניקעס ווערן געוועהלט לויט פּראָפּאָר־ציאָנעלען סיסטעם, לויט די צאָהל שטימען, מיט וועלכע די פראַקציעס דיספּאָנירען, וועט פּ.פּ.ס. בע־קומען 4 לאַווניקעס, בונד איינעם און די ענדעקעס 3 ביז איצט איז נאָך נישט בעקאַנט, צי די ענדעקעס וועלען אַנטיילנעהמען אין די וואַהלען פון לאַווני־קעס און אַזוי אַרום מיטפאַראַנטוואָרטליך ווערען פאַר דער אַרבייט פון נייעם מאַגיסטראַט.

די פּ.פּ.ס. האָט געהאַט דעסיגנירט אויפן אָמט פון איינעם פון די לאַווניקעס דעם ראַטמאַן זדזשע־באַוואָסקי. הערות ווי דער ראַטמאַן זדזשע־באַוואָסקי איז נעכטן דורכ'ן לאָדזער קרייזגעריכט פאַר'משפּט געוואָרען אויף 5 יאָהר טורמע און ביז דער אַפּעלאַציע - פּראָצעס בלייבט ער אין טורמע. וועט די פראַקציע פון פּ.פּ.ס. און די קלאַסן־פאַר־איינען זיך פאַרטראַכטען, וועגען דעם מיט וועמען צו פאַרבייטען דאָס אָרט פון ראַטמ. זדזשעבאַוואָסקי. לויטן זעלבסטפּערוואַלטונגס - געזעץ ווערט יעדער ראַטמאַן, וועלכער האָט אויף זיך אַ פּראָצעס, אָפּגע־שטעלט אין זיין טעטיגקייט ביז צום אויסגאַנג פון פּראָצעס אין דער לעצטער אינסטאַנץ.

אויב דער פאַר'משפּט'ער ראַטמ. זדזשעבאַוואָסקי וועט רעזיגנירען פון זיין מאַנדאַט, וועט אויף זיין אָרט אַריינטרעטען אַן אַנדער ראַטמאַן.

ווידער אַ שעכט-הויז אויף דער טאָג-אָרדנונג

צוליב'ן כאַינער-שעכט-הויז קען די גמינע נישט פאַראייניגט ווערן צו לאָדז

גמינע האָט זיך געווענדעט וועגען דעם ענין צו דער אויפזיכטס=מאַכט

די פראַגע פון פאַראייניגען כאַיני צו לאָדז איז שוין לאַנג רעצידירט געוואָרען דורך אַלע רעגירונגס אינסטאַנצען. די פאַראייניגונג האָט שוין געזאָלט פאָרקומען דעם 1. אַפּריל 1937.

די לאָדזער שטאָט - פערוואַלטונג האָט שוין גע־מאַכט פאָרבערייטונגען איינצופיהרען די בעפעלקע־רונגס - עווידענץ און האָט שוין געהאַט בעשטימט אַ קאָמיסיע איבערצונעהמען דאָס כאַינער געביט.

דערווייל האָט מען אָנגעטראָפען אויף אַ שווער־קייט, צוליב דעם כאַינער שעכט־הויז, וועלכעס האָט אַ קאָנצעסיע ביזן יאָהר 1943. ווען די שטאָט האָט אָנגעהויבען מיט דעם קאָנצעסיאָנער פּלאַט צו אונ־טערהאַנדלען וועגען איבערנעהמען דעם שעכט־הויז פאַרן טערמין, האָט ער געשטעלט זעהר שווערע בע־דינגונגען.

בלאַטס בעדינגונגען זענען אָפּגעוואָרפען געוואָ־רען און צוליב דעם איז אויך אָפּגעלעגט געוואָרען די פראַגע פון פאַראייניגען כאַיני מיט לאָדז.

איצט איז די כאַינער גמינע אַרויסגעטרעטען מיטן קאָנצעסיאָנער און זיך געווענדעט מיט אַ פאָרשלאַג צו דער אויפזיכטס - מאַכט, פאַרלאַנגענדיג צו נאָרמירען דעם ענין פון כאַינער שעכט־הויז, אַז עס זאָל קענען איבערגענומען ווערן דורך דער זעלבסטפערוואַלטונג.

ערוואַרט נישט קיין פרעמדע הילף! —— העלפט אייך אליין!
ברענגט אייערע אָפּשפּאָרונגען און אַלע פרייע געלדער נור אין

BANK KUP. KRED.

29 PIOTRKOWSKA 29

יעדער נישט-איינגעצאָהלטער גראָשען איז אַ פאַרברעכען
געגען אייערע אייגענע אינטערעסען!

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

ul. Piotrkowska 29

אָפּשפּאָרונגען אָנהויבענדיג פון 1 זלאָטי, וועקסלען, אינקאַסאָ, איבערווייזונגען, טשעק-קאָנטעס.

לעגיטימאַציעס פון דער קראַנקען-קאַסע

מוזען האָבען פאָטאָגראַפיעס פון אַלע פאַמיליען-מיטגלידער

פון 1 פעברואַר וועט מען נישט בעקומען קיין מעדיצינישע הילף אויב די לעגיטימאַציע וועט נישט האָבען קיין פאָטאָגראַפיעס

ביז איצט האָט די אובעזפּיעטשאַלניע, נעהמענ־דיג אין אַכט די בעקוועמליכקייט פון די פערזיכער־טע, מספּים געווען אַרויסצוגעבען לעגיטימאַציעס אָהן פאָטאָגראַפיען, פאַרפליכטענדיג גלייכצייטיג די פערזיכערטע צוצושטעלען די נעפאָדערטע פאָטאָגראַ־פיעס אין פערלויף פון אַ חודש פון טערמין ווען די לעגיטימאַציעס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען.

ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די פערזיכערטע האָבען זיך נישט צוגעפּאַסט צו דעם פערלאַנג פון דער קראַנקען־קאַסע און מען בענוצט זיך ווייטער מיט לעגיטימאַציעס אָהן פאָטאָגראַפיעס. אין צוזאַ־מענהאַנג דערמיט טיילט מיט די קראַנקען־קאַסע:

1) אָנהויבענדיג פון 1. פעברואַר 1937, וועט די אובעזפּיעטשאַלניע נישט ערטיילען קיין מעדיצי־נישע הילף די פערזיכערטע, וועלכע וועלען האָבען לעגיטימאַציעס אָהן פאָטאָגראַפיעס, 2) פון 1. פעב־רואַר 1937 וועט יעדער, וואָס קומט אָפּנעהמען אַ לעגיטימאַציע מוזען מיטברענגען מיט זיך די געפאָדערטע פאָטאָגראַפיעס, ווייל אָהן דעם וועט ער קיין לעגיטימאַציע נישט בעקומען.

די לעגיטימאַציע מוזען זיין פערזעהען מיט אַ פאָטאָגראַפיע פון פערזיכערטען און אַלע פאַמיליען־מיטגלידער, וועלכע האָבען פאַרענדיגט 14 יאָהר.

די פאָטאָגראַפיעס פאַר יעדען פאַמיליען מיטגליד בעזונדער מוזען זיין געמאַכט אויף ווייס פּעלד, אָהן הייטלען אָהנע קאַפּעלושען אין דער גרייס פון 45 אויף 63 מילימעטער.

שאַניאַווסקי'ס פּראָצעס—דעם 18. יאַנואַר

פאַמיליעס פון די דערהרגעטע און פערוואונדעטע יודען טרעטען אַרויס מיט אַ ציוויל-תביעה

נאָר נישט בעשטימט די אַדוואָקאַטן פון יוד. געליטענע

ווי מיר דערוויסען זיך זענען שוין די אַקטען פון טאַדעאוש שאַניאַווסקי, וועלכער האָט דערשאָ־סען אין גאַס די יודען יוסף בערקאָוויטש און ישראל זענדעל און אויך פערוואונדעט די יודען ווייסזאַנד און רובינשטיין, שוין איבערגעשיקט געוואָרען אין קרייז־געריכט.

אויף אַ ווירטשאַפטליכער זיצונג פון געריכט איז דער טערמין פון שאַניאַווסקי'ס פּראָצעס בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 18 יאַנואַר 1937 אין גרויסען זאַל פון קרייז־געריכט.

מיר דערוויסען זיך אויך, אַז די פאַמיליע פון די דערהרג'עטע און פערוואונדעטע יודען האָבען בע־שלאָסען אַריינצוטראָגען אַ ציוויל־תביעה נעגען דעם מערדער. ס'איז אָבער נאָך נישט בעקאַנט, וועלכע יו־דישע פערטיידיגער עס וועלען פערטיידיגען די ציוויל מאָהנונג, דער פּראָצעס פון דעם יונגען ענדעקישען מערדער האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פאַראינטע־רעסירונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

המשך פון ליטראַווסקי'ס פּראָצעס

(אַ) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטן ווייטער בעהאַנדעלט דעם ענין=ליטראַווסקי.

עס איז פערהערט געוואָרען דער עקספּערט אין דער פראַגע פון בעהייצונג.

עס איז אויך פאָרגעקומען אַ קאָנפראָנטאַציע פון ווינער מיט'ן אַדוו. פּאַוולאָווסקי וועגען דער סומע פון 3000 זלאָטעס, וואָס ווינער האָט געזאָלט געבען רעגענוועטערן אויף בעהייצונג, און די קוויטונגען האָט אַדוו. פּאַוולאָווסקי. ווינער בע־שטעטיגט, אַז דער אַדוו. פּאַוולאָווסקי האָט די רעכנונגען און יענער לייקענט.

די אַדוואָקאַטן פאַרעלע און פּאַוולאָווסקי ווערען קאָנפראָנטירט אין דער פראַגע פון בע־גרינדען ליטראַווסקי'ס פאָדערונגען דורך מיסאַלאַ'ן.

דער עדות רובינשטיין דערקלעהרט, אַז דער חוב פון דער באַנקראָט-מאַסע פונ'ם יאָהר 1930 איז ווינער, ערשט נעכטען 7 אינדערפריה געקומען רעגולירען אויף 25 פּראָצענט.

נאָך די דאָזיגע דערקלעהרונגען איז דער פּראָצעס אָפּגעלייגט געוואָרען.

בלוטיגע נקמה פאַר דער עהרע פון אַ שוועסטער

אין דאָרף זגאָוואַדזין, אונטער לאָדז האָט זיך אָפּגעשפּילט פאָלגענדע בלוטיגע טראַגעדיע.

צו דער טאָכטער פון דאָרפסווירט פּאַוועל, איז אַ צייט לאַנג אַריינגעגאַנגען דער 26-יעהריגער סטע־פאַן יאַראָש. יאַראָש האָט צוגעזאָגט חתונה צו האָ־בען מיט דער פּאַוועל, אָבער ער האָט קיין וואָרט נישט געהאַלטען און זי איבערגעלאָזט אַ מעוברת'ע.

דער ברודער פון דער בעוועלה'טער, דער 17-יעהריגער יאַן און זיין חבר דער 19-יעהריגער יוזעף פּאָמבאַ, האָבען בעשלאָסען נקמה צו נעמען אין דעם שולדיגען. זיי האָבען איהם אָפּגעוואַרט אויפן וועג און מיט מעסערס צושטאָכען כמעט ביז טויט.

דעם שווער־פערוואונדעטען האָבען נאָכדעם בע־מערקט דורכגעהער און אין אַ נויטדיגען צושטאַנד געבראַכט קיין לאָדז.

די יוגענדליכע אָנפאַלער האָט די פּאָליציי באַ־אַרעסטירט.

נייער פאָלקסבלאַט

דער 31. דעצעמבער

לעצטער טאָג פון אויסקויפן פּאַטענטן

מיר מאַכען נאָך אַמאָל אויפמערקזאַם דאָ[...] ער 31. איז דער לעצטער טאָג פון אויסקויפען פּאַטענטן דער 31. איז דער לעצטער טאָג פון אָפּגעבען ביטעס פאַר די וועלכע ווילען געניסען פון הנחה-פּאַטענטן. דער 31. איז דער לעצטער טאָג פון אָפּגעבען ביטעס פאַר די וואָס ווילען [...] זיין אין גאַנצען פון אויסקויפען פּאַטענטן.

ניי-יאָהר וואונשען פאַר'ן מלוכה=פּרעזידענט

נעהמט אָן דער וואָיעוואָדע

דעם 1=טען יאַנואַר 1937 וועט דער וואָיע־וואָדע של. האוקע-נאָוואַק אָננעהמען ניי-יאָהר־וואונשען פאַר'ן מלוכה=פּרעזידענט אין דער רעגי־רונג, אַזוי ווי אַלע יאָהר אין דער וואָיעוואָדזשטווע אַגראַדאָווע 15, 1 אַ זייגער בייטאָג.

ענדערונג פון די אויפנאַהמס-שעה'ן אין שטאָטישען געריכט

(אַ) ווי עס אינפאָרמירט דער סעקרעטאַריאַט פון שטאָטישען געריכט, ווערט אין לאָדז, פונ'ם 2. יאַנואַר איינגעפיהרט געוויסע ענדערונגען אין ער־לעדיגען און אָננעהמען אינטערעסאַנטען.

אַלע ביוראָ'ס, אויסער דעם איינגעבונגס-ביוראָ, וועלען זיין טעטיג פון 9 ביז 12 אַ זייגער (פריהער ביז 1 אַ זייגער בייטאָג).

דאָס איינגעבונגס-ביוראָ וועט זיין טעטיג, ווי ביז איצט פון 8 ביז 1, שבת – ביז 12.

אינטערעסאַנטען פון פרעמדע שטעט וועלען אָנגענומען ווערען אויך אין אַנדערע שעה'ן אָבער אויך נאָר אין די אַמט-שעה'ן פון 8 ביז 3 נאָכמ.

געענדערט דעם לאָקאַל

פון דער אינדוסטריע-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט

די לאָדזער שטאָט-פערוואַלטונג מעלדעט, אַז צוליב'ן ענדערען דעם לאָקאַל פון דער אינדוסטריע-אָפּטיילונג, וועלכע ווערט פון 2. יאַנואַר איבער־געטראָגען אויף פּושעיאַזד 36, וועט דעם 29-טען און 30-טען קיין אינטערעסאַנטען נישט אָנגענומען ווערען.

אַנשטעקענדע קראַנקהייטען אין לאָדז

פון 20. ביז'ן 26. דעצעמבער זענען אין דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביי דער שטאָט-פער־וואַלטונג אָנגעמעלדען געוואָרען פאָלגענדע פעלע פון אַנשטעקענדע קראַנקהייטען:

בויך-טיפוס 5 פעלען (אין דער פריגער וואָך 8 פעלען), שקאַרלאַטין 22 פעלען (30), דיפטעריט 3 פעלען (12), מאָזלען 8 פעלען (17), רויז 4 פעלען (6), קאָקלוש 8 פעלען (9). קימפּעט-היץ 1 פאַל (5).

אין אַלגעמיין זענען אין דער בעריכטס וואָך נאָטירט געוואָרען 52 פעלען פון אַנשטעקענדע קראַנקהייטען, מיט אַ וואָך פריהער זענען געווען אַזעלכע פעלען 87.

אין דערזעלבער וואָך איז אויך אָנגעמעלדעט געוואָרען 1 פאַל פון צובייסען ווערען דורך אַ ווילדען הונט.

ZACHETA

זגערזשער 26

היינט און פאָלג. טעג!

פּרעכטיגע פּוילישע קאָמעדיע אַ. נ.

„ליבעס=
מאַנעווערס"

אין די הויפּט-ראָלען:

Tola Mańkiewiczówna,
A. Żabciński, Sielański

א. א.

אויסער פּראָגראַם: ???

אָנהויב טעגליך 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג,
שבת און זונטאָג – 12 אַ זייגער בייטאָג.

זדזשיעכאָווסקי, קאָזלאָווסקי, ווייס האָבען בעקומען א שווערען אורטייל

זדזשיעכאָווסקי — אַרעסטירט אין געריכטס-זאַל. — די מוטער פון פרל. ווייס חלשט

(א) נעכטען האָבען זיך אין קרייז־געריכט יוי־דער אָנגעהויבען די פערהאַנדלונגען אינ'ם פּראָצעס געגען זדזשעכאָוסקי'ן, קאָזלאָווסקי'ן און האלינא ווייס, וועלכע זענען בעשולדיגט געוואָרען אין קאָמוניזם, אנטי־מלוכה'שע טעטיגקייט און האַלטען עפענטליך אויפהעצענדע רעדעס אָדער מאַכען אויסרופען.

אויף נעכטען זענען אַרויסגערופען געוואָרען אלס עדות דער אַספּיראַנט זיגמונט ברילאַק, לייטער פון דער 5־טער בריגאַדע פונ'ם אויספאָרשונגס־אַמט, דער עלטערער פּזשאָדאָוניק אַלטשיק, דער פּאָליציאַנט קאַרפּינסקי און דריי עדות פון דער פערטיידיגונג: יאַנינא גורקאַ, אַננאַ לודוויטשאַק און וואַצלאַוו רייקאָווסקי.

דער אַד"וו. לאַאָס, דער פערטיידיגער פון ראַטמאַן זדזשיכאָוסקי האָט אריינגעטראָגען א פאָרשלאַג צו פערהערען דעם אַ־אָפּגעבראַכטען עדות יוזעף טשיכאַצקי, וועלכער האָט בעגלייט זדזשעכאָווסקי'ן בעת ער איז אַרויסגעגאַנגען פון דעם ווידזעווער ספּאָרט־פּלאַץ, וואו עס איז פאָרגעקומען דער מיטינג פון 8 אויגוסט ה. י.

דער פּראָקוראָר קאָמאַראָווסקי אפּאָנירט, טענה'נדיג, אז די פערטיידיגונג און דער בעשולדיגטער האָבען געהאַט די מעגליכקייט אויף די פריהערדיגע פערהאַנדלונגען צו אַנמעלדען עדות.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסען דעם דאָזיגען עדות נישט צו פערהערען.

דער ערשטער ווערט פערהערט

דער אַספּיראַנט ברילאַק

ער דערקלעהרט, דאָס דער פּזשעדאָוניק אַלטשיק האָט בעלייגט אַ ראַפּאָרט וועגען דער פערזאַמלונג פון פּ.פּ.ס. דעם 8 אויגוסט ה. י. אויפ'ן ווידזעווער ספּאָרט־פּלאַץ — ערשט אויפ'ן צווייטען טאָג נאָך זיין אמטירען, ווייל דעמזעלבען טאָג איז ער אַמטליך פערנומען געווען ביז 12 ביינאַכט.

דאָס געריכט רופט אויף דעם עדות אַלטשיק.

פּאָרזיצער: — צי בעשטעטיגט דער עדות די דערקלעהרונג פונ'ם לייטער ברילאַק??

דער עדות: — יאָ, האָב אַ בייזיך דאָס אַמטליכע נאָטיץ־ביכעל, אין וועלכען עס איז פערשריבען, אז איך בין געווען פערנומען ביז 1 ביינאַכט.

דער עדות ברילאַק דערקלעהרט ווייטער, דאָס ער האָט א שריפטליכען ראַפּאָרט, וואו אַלטשיק מעלדעט וועגען די פּאַסירונג בעת'ן מיטינג אויפ'ן ווידזעווער ספּאָרט־פּלאַץ. דער המון האָט אַרומגערינגעלט יעדזשעטשאַקן, וועלכער האָט אַגיטירט, וועלענדיג איהם אָפּשלאָגען פון די הענד פון דער פּאָליציי. מען האָט געמאַכט אנטי־מלוכה'שע אויסרופען, געגען דער פּאָליציי, און אויף דעם קאָמיסאַר יועגנצקאָווסקי און דעם עלטערען פּזשאָדאָוניק פּאָמאַרסקי האָט מען געוואָרפען שטיינער. עס זענען געפאַלען אויסרופען: „נידער מיט דער פּאָליציי! זאָל לעבען דער איינהייטליכער פראָנט! זאָל לעבען דאָס רויטע לאָדז! די ראַטען־רעפּובליק! א. א. וו. די דאָזיגע אויסרופען האָט אויפגעכאַפּט דער המון. נאָכ'ן פונאַנדערטרייבען דעם המון, האָט מען זיך יודע' געפּרובט צו דעמאָנסטרירען.

אַד"וו. לאַאָס: — וואָס ווייסט דער עדות וועגען דעם ראַפּאָרט פונ'ם אַגענט וואַלאַשיק??

אַספּ. ברילאַק: — אַזאַ ראַפּאָרט איז אין דער ווירקליכקייט נישטאָ אין די אַקטען. ער האָט עס אָבער געקאָנט מינדליך מעלדען.

ווייטער קלעהרט אויף ברילאַק, אז די אויסרופען און אויפפאָדערונגען צו אָפּשלאָגען יעדזשעטשאַק'ן האָט געמאַכט זדזשיעכאָוסקי.

אַריבערגייענדיג צו דער טעטיגקייט פון זדזשיעכאָוסקי'ן, קלעהרט אויף דער עדות, אז ער, זדזשיעכאָוסקי איז פון א לענגערער צייט בעקאַנט אין דער פּאָליציי, אלס א געפעהרליכער מענש פאַר דער אינערליכער רוה און אָרדענונג. דער אויספאָרשונגס־אמט האָט זינט אַ לענגערע צייט געהאַט קאָנפידענציעלע ידיעות, וועלכע האָבען אָבער נישט געקאָנט פערעפענטליכט ווערען. די לעצטע בעווייזען וואָס זענען געפונען געוואָרען ביי דער פרל. ווייס האָבען בעשטעטיגט די שולד פון זדזשיעכאָוסקי'ן.

פּאָרזיצער: — וואָס בעדייט די רעכענונג מיט די פערקירצונגען, וואָס מ'האָט געפונען ביי דער פרל. ווייס?

ברילאַק: — „פעל" דאָס איז דער פּסעוידאָנים פון פעליקס. אַזאַ פּסעוידאָנים האָט געהאַט אין דער פּאַרטיי זדזשיעכאָוסקי. „35" בעדייט 35 זל. וואָס זענען אויסגעצאָהלט געוואָרען זדזשיעכאָוסקי'ן פון די פאָנדען פון פּראָפּאַגיט פון ק.פּ.פּ. אלס אונטערשטיצונג. אין ק.פּ.פּ. איז דאָ אַ ספּעציעלער פאָנד פאַר אקטיווע טוער, אַנאָזוגערופענער „אונטערשטיצונגס"־פאָנד אויף הוצאות, טראַמוואַי־קאָסטען א. א. וו.

דער ריכטער גזשעשיאָוסקי: — און אפשר איז דאָס א פּענסיע?

עדות ברילאַק: — לויט ווי מען האָט מיך אינפאָרמירט איז עס א געוויסער מין בעלוינונג. וואָס שייך דער פרל. ווייס, האָט זי דערפילט די פונקציעס פון אַ פערבינדער (לאַנטשניק). הגם זי איז נישט באַטירט אין דער קאַרטאָטעקע, האָט זי פערנומען א וויכטיגען פּלאַץ אין ק.פּ.פּ., ווייל זי איז געווען א פערבינדער צווישען דער צענטראַלע אין וואַרשאָ און דעם קרייז אין לאָדז. דער ביי איהר געפונענער בעריכט ענטהאַלט די וועדונג „עס האָבען געעדט פינפען פון פּ.פּ.ס. אין איינער פון אונזערע מענשען". דער דאָזיגער פּרט — לויט קאָנפידענציעלע ידיעות — האָט נאָכ'ן אַרעסט פון דער פרל. ווייס, און דאָס קלאָהר ווערען, אז דער „אונזעריגער" איז זדזשיעכאָוסקי, האָט אין ק.פּ.פּ. אַרויסגערופען א שטורעם.

אַד"וו. לאַאָס: — צי איז אין ק.פּ.פּ. פאַראַן אַזאַ טאַקטיק, אז איהרע מיטגלידער גייען אַריבער מאַסענווייז אין לעגאַלע פּאַרטייען??

עדות ברילאַק: — נאָכ'ן 7־טען קאָנגרעס פונ'ם קאָמינטערן, וואו עס איז פאָרגעוואָרפען געוואָרען א פאַלשע טאַקטיק אין דער טעטיגקייט פון בעזונדערע פּאַרטייען אין פערשידענע מלוכות — איז בעאויפטראַגט געוואָרען די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציעס אריינצוטרעטען אין לעגאַלע אָרגאַניזאַציעס און בעהערשען זיי. אין הסכם מיט דער דאָזיגער אינסטרוקציע, האָט אויך די לאָדזער ק.פּ.פּ. אָנגעהויבען אַן ענערגישע פערשוועררונגס־אַקציע אויפ'ן געביט פון אַ לעגאַלער אָרגאַניזאַציע אין פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען. אין לאָדז האָט דעם דאָזיגען פאָסטען פערנומען זדזשעכאָוסקי, נאָך א געוויסען קייזער, וועלכער געפינט זיך אין קאַרטוז־בערעזע. זדזשיעכאָוסקי איז אַן אינסטרוקטאָר פון ק. פּ.פּ. פאַר ארבייטער פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע. נאָכ'ן אויסוועהלען דעם שטאָטראַט, זענען אויף 34 ראַטמענער פון פּ.פּ.ס. און קלאַסען־פעראיינען — לויט ווי עס מעלדעט דער פּאַרטיי־קאָמוניקאַט פון ק.פּ.פּ. — אדורכגעפיהרט געוואָרען 13 קאָמוניסטישע מאַנדאַטען. לויט מיינע אינפאָרמאַציעס פיהרט זדזשיעכאָוסקי אָן מיט די דאָזיגע 13 ראַטמענער, אָפּהאַלטענדיג מיט זיי פולשטענדיג בעזונדערע פערזאַמלונגען — בעזונדער פון דער פּאַרטיי, פון וועלכער זיי זענען אויסגעוועהלט געוואָרען. זדזשיעכאָוסקי בעגרעניצט זיך נישט בלויז מיט דער ארבייט אין די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, נאָר ער איז אויך טעטיג אלס קאָמוניסט עפענטליך. צו זיין כאַראַקטעריסטיק גיב איך צו, אז אויף די מיטינגען, וואו ער רעדט, ווערט ער אויפגענומען מיט אָוואַציעס, בעת באַרליצקי אָדער אַרצישעווסקי ווערען אויסגעפייפען. לאַנג האָב איך געוואַרט אויף זדזשיעכאָוסקי'ס פּאַרטיי־לעגיטימאַציע פון ק.פּ.פּ. איך מיין, אז די דאָזיגע לעגיטימאַציע איז דערווייזען געוואָרען דורך די ביי האַלינא ווייס געפונענע קאָמפּראָמיטירענדע דאָקומענטען — אין דער געפונענער רעכענונג און בעריכט פונ'ם מיטינג. זדזשיעכאָוסקי איז אויך דערמיט געפעהרליך, וואָס ער איז שטאַרק פאַרזיכטיג אין די רעדעס און טאַקטיק. דערמיט דערקלעהרט זיך אויך דער פּרט, וואָס ער איז נישט געווען אַרעסטירט, און בלויז פערהאַלטען געוואָרען.

דער בעשולדיגטער זדזשיעכאָוסקי: — צי איז דעם עדות בעקאַנט, אז מ'האָט זיך מיך בעמיהט צו בעאיינפלוסען. דאָס איך זאָל מיטאַרבייטען מיט דער פּאָליציי?

עדות ברילאַק: — איך ווייס גאָרנישט דערוועגען. איך וואָלט דערויף גישט געהאַט קיין שום השפעה.

דער צווייטער

עדות קאַרפּינסקי

בעשטעטיגט, אז לויט דערהאַלטענע אינפאָרמאַציעס איז זדזשיעכאָוסקי אַן אינסטרוקטאָר פון ק.פּ.פּ.

ער קאָן זיך נישט גענוי דערמאָהנען דעם אינהאַלט פון די טעלעפאָנאָגראַמען. די ווייס איז געווען א פערבינדער צווישען דער צענטראַלע און דעם לאָדזער קרייז פון ק.פּ.פּ. זי האָט אויפגעהאַלטען א קאָנטאַקט מיט'ן בעקאַנטען קאָמוניסט מישיאַשעק, וועלכער איז מיט עטליכע טעג צוריק פערמשפּט געוואָרען אויף 5 יאָהר טורמע.

פאַר'ן געריכט גיט ווידער דערקלעהרונגען

דער עדות ברילאַק

פּאָרזיצער: — צי האָט דער עדות פעסטגעשטעלט דעם קאָנטאַקט צווישען דער בעשולדיגטער ווייס און מישיאַשעקן?

עדות ברילאַק: — יאָ, איך האָב פעסטגעשטעלט. מישיאַשעק איז געווען דער סעקרעטאַר פונ'ם לאָדזער קרייז פון ק.פּ.פּ. מישיאַשעק האָט געגעבען אויפטראַגען דער ווייס, וויאַזוי זי דאַרף אויפשרייבען דעם בעריכט פון מיטינג.

די ווייס, לויט ווי עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, איז געווען א מיטגליד פון „פּראָפּאַגיט" פון דער לאָדזער ק.פּ.פּ. זי האָט געהאַט אַלע בעדינגונגען, בכדי די טעטיגקייט פונ'ם „פּראָפּאַגיט" צו ענטוויקלען. די פאָטאָגראַפיעס פון דער פרל. ווייס זענען פאַרגעשטעלט געוואָרען די מיטגלידער פון ק.פּ.פּ. און זי איז דערקענט געוואָרען אלס די פערבינדערין פון ק.פּ.פּ.

די עדות גורקאַ און לודוויטשאַק דערקלעהרען, אַז זדזשיעכאָוסקי איז פון מיטינג צוריקגעגאַנגען פּאַמעליך, מיט אַ גרופּע מאַנסביל.

דער עדות רייקאָווסקי דערקלעהרט, דאָס זדזשיעכאָוסקי האָט, נאָכ'ן אַרויסגיין פון מיטינג, געוואַרט אויף אַ טראַמוואַי. ער האָט נישט געהערט, אז זדזשיעכאָוסקי זאָל רופען צו אַרויסטרעטונגען.

עס בעקומט אַ וואָרט דער

פּראָקוראָר קאָמאַראָווסקי

וועלכער דערקלעהרט, אז די צוגאָב־געריכטס־פערהאַנדלונגען האָבען לחלוטין בעשטעטיגט די שולד פון די בעשולדיגטע, און ער האַלט, אז ס'איז אומנויטיג צו מאַריך זיין אויף צו דערווייזען זייער שולד.

די פערטיידיגער ראַטשינסקי און לאַאָס שטעלען דאַגעגען פעסט אין זייערע רעדעס, אַז עס זענען נישט פאַראַן קיין בעווייזען פון זייער שולד, און זיי בעטען א בעפרייאונגס־אורטייל.

אויך די בעשולדיגטע בעטען אין זייער לעצט וואָרט וועגען אַ בעפרייאונגס־אורטייל.

דאָס לאָדזער קרייז־געריכט האָט, נאָך דער בעראַטונג, אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען

דער 31-יעהריגער מיעטשיסלאַוו זדזשיעכאָווסקי איז פערמשפּט געוואָרען אויף 5 יאָהר טורמע.

דער 34-יעהריגער גוסטאַוו קאָזלאָווסקי און די 24-יעהריגע האַלינאַ ווייס — צו 4 יאָהר טורמע.

חוץ מזה זענען אַלע דריי פערורטיילט געוואָרען צו פערלירען זייערע עהרען- און בירגער-רעכט אויף 10 יאָהר.

אויפן פאָרשלאַג פונם פּראָקוראָר איז זדזשיעכאָווסקי תיכף אויפן זאַל אַרעסטירט געוואָרען און מ'האָט איהם אי־בערטראַנספּאָרטירט אין טורמע.

נאָכ'ן פערעפענטליכען דעם אורטייל האָט די מוטער פון דער פרל. ווייס געחלשט אינם געריכטס-זאַל און אין קאָרידאָר.

Każdy, kto ma pracę i zarabia,
powinien pomóc bezrobotnym.
Konto PKO Nr. 70.200 Pomoc Zimowa.

דער גורל פון א פרוי

סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן 37

רחל שרעקט זיך צו בלייבען מיט איהם אליין אין פינסטערען קעלער. זי זעהט אָבער גלייך איין אז דער מענש איז קאַלט און אוממענשליך גלייכגילטיג. ער זעהט זי נישט ווי קיין מענש, ער זעהט זי נישט ווי קיין פרוי. ער זעהט זי בלויז ווי א שרייפעלע אין דער גרויסער שפּיאָנאַזש מאַשין. עס פאַלט איהר איין אז אין זיינע אָדערען פליסט נישט קיין וואַרעם בלוט, אז ער איז געמאַכט פון אייזען און שטאָהל אז אַלע סענטימענטען און שוואַכקייטען פון א מענשליכער נשמה זענען איהם פרעמד און אומפערשטענדליך.

עס האַלט איהר אָן א גייער שרעק פאַר דעם אוממענשליכען מענשען, פאַר'ן קאַלטען מערדער, וואָס אין זיינע הענד זענען מענשליכע לעבענס. דאָס איז א מין קולטורעלע גאָרילע. וואָס איז א סך ערגער פון א ווילדע גאָרילע, ווייל א חוץ ציין און נעגעל בעזיצט ער אינטעליגענץ און וויסען, וואָס ער נוצט בלויז אויף צושטערען מענשליכע לעבענס, אויף פערניכטען א וועלט... זי טראַכט אז אַך און ווי וועט זיין צו דער וועלט ווען אַזעלכע מענשען וועלען זיין איהרע פיהרער!

ער נעהמט צו איהר רעדען דירעקט און אָהן צערעמאָניעס און אין זיין שטימע איז נישטאָ קיין שום מענשליכער טאָן, נאָר ווי ס'וואָלט אַרויסגערעדט פון עפּעס אַן אַפּאַראַט:

— איהר דאַרפט וויסען עטליכע זאַכען אין פערבינדונג מיט אייער אַרבייט. ערשטענס, האַלטען ס'מויל. אַלע מאָל זיין אויף דער וואַך און זיך נישט אַרויסכאַפּען מיטן מינדסטען וואָרט וועגען אייער אַרבייט פאַר קיינעם נישט; אפילו נישט פאַר אייערע אייגענע.

צווייטענס, איהר דאַרפט קיינמאָל נישט מאַכען דעם איינדרוק, אז איהר זייט איבעריג קלוג אָדער איבערשפּיצט. די בעסטע זאַך איז זיך האַלטען אַביסעל תמ'עוואַטע...

דריטענס, אויב מען כאַפּט אייך, זאָלט איהר נישט לייקענען שטיין און ביין, נאָר איהר זאָלט זיך מודה זיין אין עפּעס אַנ'אַנדער פערברעכען. צום ביישפּיל, אויב מען כאַפּט אייך מיט גנב'ענעדיג דאָקומענטען, זאָלט איהר זיך מודה זיין, אז איהר זייט אַנ'אייַנפאַכע גנב'טע און איהר האָט געמיינט, אז די פּאַפּירען זענען ווערט א סך געלד... אויב מען כאַפּט אייך גנב'ענענדיג די גרענעץ, זאָלט איהר זיך מודה זיין, אז איהר זייט א שמוגלערין...

פערטענס, געדענקט, אז די רעגירונג קען אייך דירעקט נישט העלפען, ווייל אָפיציעל לייקענען רעגירונגען די עקזיסטענץ פון זייערע שפּיאָנען... דער פאַר טאָרט איהר פאַר קיינעם קיין שום פאַל נישט אַרויסגעבען, אז איהר אַרבייט פאַר אונז, ווייל אויב מען זאָל אייך אפילו צוליב דעם פּטרן, וועט אונזער האַנד אייך אַלעמאָל טרעפען. קיין שום שפּיאָן, וואָס האָט גע'מסר'ט האָט זיך פון אונזערע הענד נישט אַרויסגעדרייט!...

פינפטענס, איהר דאַרפט אַלעמאָל זיין קאַלט און אויסגערעכענט. זיך נישט איבערגעבען סענטימענטען, זיך אויסהיטען פון פערליבען זיך... אויב איהר גליטשט זיך אויס, איז אייער לעבען נישט ווערט קיין פּעניג... אָפּטמאָל וועט אייך אויסקומען זיך איבערגעבען א מאַן, כדי פון איהם אַרויסקריגען סודות... איהר דאַרפט אָבער דערביי האַלטען אייער קלאָרען שכל!

זעקסטענס, אינפאָרמאַציע איז די בעסטע זאַך וועדענקען, נאָר אויב איהר דאַרפט עפּעס פערציי־כענען זאָלט איהר עס נישט אָנשרייבען אין אַנ'איינ־פאַכער שריפט, נאָר מיט סמנים, וואָס מיר וועלען אייך אויסלערנען.

געדענקט די אַלע זאַכען טוען מיר פאַר א גרויסען צוועק: פאַר אונזער פאָטערלאַנד און דער צוועק הייליגט דאָס מיטעל!

ווען ער האָט גערעדט. איז רחל געשטאַנען און געשוויגען, ער זאָל נישט פערשטיין, ווי זי וויל לאַכען! ביין און גיפט: לאַכען פון דער וועלט, וואָס איז אַזוי נידעריג געזונקען...

פאַן דייזענבאַך האָט איהר דאַן געזאָגט, אז איהר נומער אלס שפּיאָן וועט זיין „34" און ער האָט איהר אויך געגעבען דעם אַדרעס פון שפּיאָן „24" און איהר געזאָגט, אז זי זאָל מאָרגען אָהין צופאָהרען און „24" וועט איהר געבען אַרבייט צו טוהן.

ווען זיי זענען אַרויסגעקראָכען פון קעלער אין הויז אַריין האָט מען איהר אָנגעוויזען א צימער, וואו זי וועט דערווייל אויף א שטיקעל צייט וואוינען. רחל איז אָפיציעל געוואָרען שפּיאָן „34", וואָס האָט אין דער לעצטער מלחמה געשפּילט אַזאַ גע־וואַלדיגע ראָלע'

קאַפּיטעל 13

אויף מאָרגען נאָכמיטאָג איז א רייכער אויטאָמאָביל געפאָהרען איבער די פּאַריזער גאַסען. סטעפאַן דער פאַלאַק, אָנגעטאָן אין א שיינעם שאָפער־מונדיר, האָט געטריבען דעם אויטאָמאָביל און אינעווייניג איז געזעסען רחל צעלייגט ווי א פּריצה'טע.

דער אויטאָמאָביל האָט זיך אַריינגעדרייהט אין די הויפּטגאַסען וואו עס זענען געווען די גרעסטע און רייכסטע געשעפטען. רחל איז געפאָהרען זיך איינ־קויפען א רייכע גאַרדעראָב, וואָס זי האָט געדאַרפט האָבען, כדי זי זאָל אויסזעהן וואָס שעהנער און צו־ציהענדער אין איהר אַרבייט אלס שפּיאָן. געלד האָט מען איהר צוגעשטעלט מעהר ווי גענוג און זי האָט זיך געקאָנט לאָזען וואוילגיין אויפן חשבון פון די מיליאָנען מאַרק, וואָס די דייטשע רעגירונג האָט אַסיגנירט פאַר שפּיאָנאַזש אַרבייט.

אין די הויפּטגאַס, וואו זיי זענען אַריינגעפאָהרען, איז פאָרגעקומען א מיליטערישער פּאַראַד. פּאַלקען סאָלדאַטען האָבען מאַרשירט אונטער די קלאַנגען פון חגר מאַרסעלעזע גרייט צו זיין פערטיידיגער זייער פאָטערלאַנד. אייניגע יונגע סאָלדאַטלעך, בלוט און מילך, וואָס האָבען בעמערקט די שיינע רחל זיצענדיג אין אויטאָמאָביל האָבען מיט איהר געגרי מען שפּילעוודיג פלירטעווען, איהר געוואָרפען לופט־קושען און איהר אָנגעזאָגט, אז זיי וועלען איהר ברענגען דעם קייזערס קאָפּ פאַר א מתנה.

רחל האָט אויף זיי געקוקט מיט טרויעריגע אויגען. זי האָט בעגריפען דעם גאַנצען שוידער פון מלחמה, וואו אַזעלכע יונגעלייט, נאָך כמעט קינדער, ווערען אוועקגעשיקט צום פראָנט צו ווערען קאַנאָנען פלייש, און פאַרוואָס? ווייל די וועלט ווערט געפיהרט און בעהערשט פון אַזעלכע האַרצלאָזע מענשען ווי פאַן דייזענבאַך... און ווי אַלע זענען דאָ פערפיהרט און פערשריגען מיט פּאַטריאָטישער בעגייסטערונג. אָנשטאַט עס זאָל זיך פיהלען די טראַגעדיע פון דער זאַך זענען די גאַסען איצט אין איין טרויסען יום־טוב. די טראָטואַרען זענען פול מיט יונגע מיידלעך, וואָס וואַרפען בלומען צו די פּוס פון די סאָלדאַטען, פון די פענסטער פון די הייזער קוקען אַרויס שמייכלענדיגע פנים'ער. מען פאַכעט צו די סאָלדאַטען מיט ווייסע טיכלעך און מען געזעגענט זיך מיט זיי פרעהליך, ווי זיי וואָלטען געגאַנגען צו א חתונה...

(פאָרטזעצונג קומט)

די ציוניסטיש-אגודה'שע פערשטענדיגונג

מכה צוזאמענארבייט אין לאדזער קהלה איז נאך נישט צושטאנד געקומען

די פראגע איז נאך נישט פערענדיגט. — נעכטיגע זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע ביי דער קהלה־פערוואלטונג

געכטען איז פארגעקומען די לעצטע זיצונג פון דער בודזשעט ־ קאמיסיע ביי דער קהלה־פערוואל־טונג, אויף וועלכער ס'איז אנגענומען געווארען אין דער דריטער לעזונג פון קהלה־בודזשעט אויפ'ן יאר 1937.

די דאזיגע זיצונג האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג צווישען די יודישע געזעלשאפט־ליכע קרייזען צוליב דעם. ווייל לויט דעם ווי דער ציוניסטישער מיטגליד אין דער קאמיסיע וועט שטי־מען אין דער דריטער בודזשעט־לעזונג וועט מען קענען פעסטשטעלען צי עס איז פארהאן א פערשטענ־דיגונג צווישען די ציוניסטען און ,,אגודה'' מכח דער צוזאמענארבייט אין דער לאדזער קהלה.

ווי מיר האבען בשעתו איבערגעגעבען איז די פערשטענדיגונג צושטאנד געקומען אויף דעם יסוד וואס די ,,אגודה'' האט מסכים געווען ארייגצושטע־לען אין בודזשעט סומעס אויף פערשידענע לאדזער ציוניסטישע אינסטיטוציעס. וועלכע זענען ביז איצט אויסגעמיטען געווארען אין גאנץ בעזונדערס ארויס־צושטעלען 3000 זל. אויף קרן קימת, 2000 זל. אויף קרן־היסוד און 1000 זל. אויפ'ן מזרח־יסטישען קרן ארץ־ישראל. די ,,אגודה'' האט אבער דערביי גע־שטעלט א בעדינג, אז די 3000 זל. פארן קרן־קימת זא־לען בפירוש געהן אויף דער מחלקת החרדים ביים קרן־קימת און די 2000 זל. אויפן קרן־היסוד זאלען בעשטימט ווערען נאר אויפן שפיטאל־וועזען.

נאך דער דאזיגער פערשטענדיגונגס־איינלייטונג זענען פארגעקומען שטירמישע זיצונגען אין דער פאליטישער קאמיסיע ביי דער ציוניסטישער ארגא־ניזאציע און ווער עירוני וועגען דעם צי די דאזיגע פערשטענדיגונג זאל צושטאנד קומען.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע, וועלכע האט געדארפט אנגענומען דעם בודזשעט אין דער דריטער לעזונג, האט דער ציו־ניסטישער דאזאר רומקאווסקי געפאדערט, אז נע־בען די פאזיציעס פון קרן־קימת און קרן־היסוד זא־לען געשטראכען ווערען די באדינגונגען פון דער ,,אגודה'' וועגען מחלקת החרדים און וועגען דעם שפיטאל־וועזען.

די פארשטעהער פון דער ,,אגודה'' דעפ. מינצ־בערג און דאזאר שוויאטלאווסקי האבען ערקלערט, אז דאס איז פאר זיי א פרינציפיעלע פראגע און קע־נען נישט נאכקומען דעם פערלאנג פון די ציונים־טען, אבער וועלען דאך די סומע, לויט זייער מיינונג, סיי ווי סיי ארייננקומען אין די קאסעס פון קרן־קימת און קרן־היסוד.

צוליב אזא לאגע האט דאזאר רומקאווסקי ער־קלערט, אז ער וועט זיך אפהאלטען פון שטימען ביי דער אפשטימונג פון בודזשעט און שטימט נישט גע־גען, כדי ביז דער בודזשעט וועט קומען אויף דער פערוואלטונגס־זיצונג, זאל די אגודהשע פראקציע זיך קענען מיישב זיין און דערמיט וועלען אויך די ציו־ניסטען בעווייזען דער ־פעלקערונג דעם גוטען ווילען.

די מעהרהייט פון דער קאמיסיע האט דאן אנגע־נומען דעם בודזשעט. דער בודזשעט קומט אויף דער פערוואלטונג פון דער קהלה היינטיגען דאנערשטאג.

קליינער פעליעטאן

אייזערנע קעפ!

— אייזערנע קעפ! — רופט אויס שמיל־שמעלקי — אייזען־בעטאן!... אייזען און שטיין!.. אייזענ־שטיין! אייזענשטיין!..

אזוי — זאגט ער — וועלען זיי, די ענדרעקעס, זיכער אפראטעווען דעם פוילישען האנדעל און אינדוסטריע!

איהר האט געהערט אנ'איינפאל? נישט קויפען קיין פיש אויף די חגאות. באשר בכן דער רוב פיש־הענדלער זענען יודען און דעריבער זאל מען בע־סער קויפען הערינג, ווייל מען קען זיי לרוב קריגען אין דעם אייגענעם ענדעקישען קאאפעראטיוו, קאן מען זיי...

ווארום וואס איז דען די נפקא מינא — אנ'אור־ליק, צי אנ'ענדעק? אנ'אוליק סרחא'ט א ביסעל און פון אנ'ענדעק איז — אויך דאס נעמליכע צו הערען..

אנ'אוליק האט שמאלץ אין קאפ, און אנ'ענדעק — עפעס אנדערש..

פיש אבער איז נאך פון פרעה'ס צייטען א יודי־שע זאך, און פון דעמאלט אן ליגען זיי די יודען אין די מאגענס...

ווייטער איז דאך א בעקאנטע זאך — ,,זשידאור־סקא ריבקא'', און די נאך־נאר אלטע העברעער האב־בען שוין געוואוסט אויף א קאפ פיש צו זאגען: ,,בראשו וברובו''... טשילי ריבא־נו של עולם...

מיט איינעם ווארט —- זאגט שמיל־שמעלקי — אפשר זאל עס טאקי בלייבען אזוי, אז די ארענטלי־כע מענשען זאלען בלייבען ביי די פיש, און די ענ־דעקעס ביי די הערינג, ביז עס וועט קומען די צייט און מען וועט זיי ,,איינמאלירען''...

יעדעס מאלעיר מוז דאך אמאל ,,מאלירט'' ווע־רען!

שמילשמעלקי

ענדעקעס פאדערן א חשבון פון דעפ. בודזינסקי

פאר וועמענס געלד האט ער איז לאדז ארויסגעגעבען א יודיש וואהל־בלעטעל

וועגען דעם שוין טרויעריג ־ בערימטען דעפ. בודזינסקי, וועלכער האט זיך אין די לעצטע טעג אזוי ,,קונה שם'' געווען מיט זיין יודען־העצערישע רעדע אין דער סיים־קאמיסיע, שרייבט דער נעכטי־גער ,,וויעטש. ווארש.'' דאס פאלגענדעס:

,,בעת די סיים וואהלען האט דעפ. בודזינסקי אין לאדז ארויסגעגעבען מיט דער הילף פון א יודישען זשורנאליסט א יודישע וואהל־צייטונג ,,דער טעלע־גראף'', אין וועלכער עס זענען געשריבען געווארען ארטיקלען און אויפרופען, וואס האבען געבעטען ביי דער יודישער בעפעלקערונג די שטימען פאר ה' בוד־זינסקי. דערפאר האט ה' בודזינסקי צוגעזאגט צו פערטיידיגען די יודישע אינטערעסען.

פון לאדזער יודישע פאבריקאנטען האט ער ארויסבעקומען צעהנדליגער טויזענטער זלאטים''.

דער ,,ווארשאווסקי דזשעננים נאראדאווי'', דער הויפט־ארגאן פון די ענדעקעס שרייבט וועגען בוד־זינסקי'ן אזוי:

,,מיר גלויבען, אז ה' ב. וועט אויפקלערען די דאזיגע פאקטאחוואחפען — אין נעגענפאל וועט זיין לעצטע ארויסטרעטונג אין סיים אויסקומען צו קווא־ליפיצירען אלס א נייער ,,וואהל־שפרונג'', אבער דאס מאל אויף דער אהרעס פון די פוילישע וועהלער''...

זעלבסטמארד־פרוב פון א יודישען קצב

די שלעכטע מאטעריעלע לאגע האט איהם דערפיהרט צום פערצווייפלטען שריט

דער זעלבסטמערדער איז אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל

נעכטען נאכמיטאג איז די פריוואט־פאגאטאווי־ ארויסגערופען געווארען אויף פילסודס־קיעגא 56.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האט דארט זיך פערסמ'ט אין זיין איינענער וואוינונג דער 55־יעה־ריגער יודישער קצב שמואל גליקליך. צוליב דעם שווערען צושטאנד פון זעלבסטמערדער איז ער אפ־געפיהרט געווארען אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

גליקליך האט א פרוי מיט עטליכע קינדער, ער איז א קצב און האט א יאטקע אויף פילסודסקיעגא 51. ער איז שוין אין זיין פאך צעהנדליגער יאהרען, די לאגע פון גליקליכ'ן איז געווארען אלץ ערגער. די חובות האבען זיך געמעהרט און ער איז נישט גע־ווען בכח זיי פינקטליך צו בעצאהלען, ס'האט שוין אנגעהויבען צו פעהלען אויף א בהמה צו קויפען, די אויסזיכטען נאכ'ן ערשטען יאנואר ווען ס'קומען אריין אזעלכע ענדערונגען אין שאך זענען אויך גע־ווען שלעכטע, דאס אלץ האט דערפיהרט גליקליכ'ן צו זיין פערצווייפעלטען שריט.

ווי מיר דערוויסען זיך. איז פארהאן א האפנונג צו דערהאלטען שמואל גליקליך ביים לעבען.

ספעציאליסט אויף גט'ן זיך

אונגלויבליכע געשיכטע וועלכע איז אבער א פאקט

ווי אזוי ישראל שמואל האט געמיישט זיינע ווייבער אהין און צוריק

אין לאדזער ראבינאט האט זיך פערלאפען א גע־שיכטע, וואס קלינגט אונגלויבליך, אבער וועלכער איז א הונדערט פראצענטיגער אמת.

איז פארהאן א יוד אי: לאדז, א געוויסער ישראל שמואל ז. פון זאקאנטנא גאס.

האט דער דאזיגער ישראל שמואל ז. מיט עטלי־כע יאהר צוריק חתונה געהאט מיט א געוויסער שרה ג. מילא בכן, האט דאס יונגע פאר פאלק זיך גע־לעבט א געוויסע צייט בשלום, אבער שפעטער איז דער שלום בית קאליע געווארען, אזעלכע מעשיות טרעפען אויך, מען איז אוועק אין ראבינאט, גענו־מען א גט און זיך פונאנדערגעגאנגען.

ישראל שמואל איז לאנג נישט געבליבען אהן א ווייב און האט באלד דאס צווייטע מאל חתונה גע־האט מיט רבקה ל.

אלזא, מיר מוזען גוט געדענקען. אז דאס ערשטע ווייב האט געהייסען שרה און דאס צווייטע ווייב רבקה, דאס מוז מען געדענקען. כדי מ'זאל שפע־טער נישט האבען קיין טעות.

מיט א צייט שפעטער איז ישראל שמואל'ן נמאס געווארען דאס צווייטע ווייב רבקה און האט זיך מיט איהר נג'גט. היות ווי זיין ערשט ווייב שרה האט נאך נישט געהאט חתונה געהאט ישראל שמואל געשטעלט א חופה צוריק מיט זיין ערשטען ווייב.

אבער ישראל שמואל איז ווייטער נישט געזעסען רוהיג, האט אפגעוואוינט א געוויסע צייט מיט שרה'ן און היות ווי די מחלוקת האבען זיך ווידער אנגע־הויבען האט ער געלעבט מיט שרה'ן בלויז עטליכע חדשים און זיי האבען בעשלאסען זיך ווידעראמאל צו גט'ען.

דער גט איז אדורכגעפיהרט געווארען און היות ווי זיין צווייט ווייב רבקה איז נאך נישט געווען פער־נומען האט ער בעשלאסען מיט איהר צום צווייטען מאל חתונה צו האבען אוי דאס איז טאקע געשעהן, אזוי אז רבקה איז געווארען ישראל שמואל'ס צווייטע און דאן פירטע ווייב.

אבער אויך דער דאזיגער שלום בית האט נישט לאנג אפגעהאלטען, די קריגעריי צווישען דעם ,,יונ־גען'' פארפאלק זענען געווארען אלץ אפטער און אפטער און ענדליך האט מען זיך בעשלאסען צו גט'ן אין ראבינאט האט מען שוין אנגעהויבען צו קוקען מיט פערדאכט אויף דעם דאזיגען חברה־מאן, אבער ווען ביידע האבען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט זיך צו גט'ן, איז די פראצעדור אדורכגעפיהרט געווארען.

ישראל שמואל איז ווידער געבליבען אהן א פרוי און ער האט אנגעהויבען זוכען ביז ער האט זיך אויסגעוועהלט א געוויסע דינה ל. פון זגערזשער גאס.

דערמיט ענדיגט זיך יישט די געשיכטע. ישראל שמואל האט אפגעוואוינט מיט זיין דריטע פרוי, וועלכע איז שוין ביי איהם גלייכצייטיג געווען די פינפטע, אנדערטהאלבען יאהר און איז פון איהר אנטלאפען. איצט איז דינה ל. געקומען אין ראבי־נאט, מ'זאל אויסזוכען איהר אנטלאפענעם מאן, ווייל ווי זי האט געהערט, איז זי חושד איהר ישראל שמואל, אז ער וויל צוריק חתונה האבען מיט זיין צווייטע (גלייכצייטיג פיפטע) פרוי רבקה.

דער ראבינאט האט זיך איצט ערנסט פערנומען מיט דעם דאזיגען ,,שעהנעם יונגערמאן''.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט ־ דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאספיערקע־וויטש (זגערזשער 54), ריכטער און לאבארא (11 ליסטאפאדא 86), י. זונדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), באטארסקי און שאיין (פיעשיאזר 19), טש. ר־טעל (קאפערניקא 26), מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193) וו. סלאפאטאווסקי (זשגאווער 147).

אוואנסען פון בעאמטע

אין לאדזער וואיעוואדשאפט

(א) דאס צעטעל פון אוואנסירטע בעאמטע אין ל אדזער וואיעוואדשאפט ענטהאלט פאלגענדע נעמען:

דער פאוויאטאווע סטאראסטע אין שעראדז, מגר. לאזארסקי, דער פאוויאטאווע סטאראסטע אין לאסק, ה' יעזשי ראכיצקי, שעף פון דער אגראר־אפטיילונג אין לאדזער וואיעוואדע־אמט איגנאש. ארלאווסקי ווייטער: דער פערזענליכער סעקרעטאר פון לאדזער וואיעוואדע הענקע־נאוואק — ה' גזשעגאזש ציכא־וויטש. פון דער אדמיניסטראטיווער אפטיילונג — בראניסלאוו מאקאווסקי, פון דער ווירטשאפטליך־פינאנציעלער אפטיילונג — ה' מיכאל בענדזשאק און פרל. ווערנער.

איינגעשפארטער זעלבסט־מערדער

(א) אויף וואלטשענסקא 79 האט זיך אויפ־געהאנגען אויפן בוידעם דער 35־יעהריגער לא־קאטאר פון דיזן הויז, אלעקסיי אדראמטשיק.

אדראמטשיק האט שוין צוויי מאל געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד און יעדעס מאל האט איהם די פרוי געשטערט, נעכטען האט דער איינגעשפאר־טער זעלבסטמערדער אויסגעפיהרט זיין פלאן און זיך אויפגעהאנגען אויף א שטריק פון וועש.

די פרוי איז געווארען בעאונרוהיגט, וואס דער מאן איז לאנג נישט א היים געקומען, האט איהם געזוכט און געפונען אויפ'ן בוידעם שוין א טויטען.

די סיבה פון זעלבסטמארד זאל זיין א נערי־ווען קראנקהייט.

אויף 100 מענשען רויכערן 99

די איינציגע אונשעדליכע פאר'ן געזונט פאטענ־טירטע 4־וואטאווע גילזעס

„OSMAN"

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

פריימאג. ד. 1 יאנואר 1937, 9 אוונט און שבת. 4 נאכמיטאג און 9 אוונט

נור 3 גאסטשפילען פון די בעקאנטע ארטיסטען

קורט קאטש און ראמא לערער

אין 5 אקטיגער פיעסע פון קארל שענקער, איבערזעצונג פון ח. ראזענשטיין

„דאס קינד"

אינסצעניזאציע און רעזשי: ד"ר מ. ווייכערט

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

KINO TEATR MIRAŻ 11 Listopada 16

אנהויב 4 נאכמ. און יום־טוב—12 בייטאג.

היינט און פאלג. טעג!

Róża

לויט דעם בעקאנטען ווערק פון Stefan Żeromski.

אין די הויפט־ראלען:

Eichlerówna, Zacharewicz, Znicz, Jaracz, Samborski i in.

מאָריס שוואַרץ בעשרייבט וועגן משומד־ים אין לאָדז

אין צווייטען אַרטיקעל וועגן לאָדז, בע־שרייבט אין „פאַרווערטס" מאָריס שוואַרץ זיין צו־זאַמענטרעף מיט משומדים:

„איך האָב אויך אין לאָדז בעגעגנט א סך משומדים. און ס'איז מאָדנע מיט ווי זיך צוגעפּאַצ־קומען. זיי פּערבּרענגען און מישען זיך אויך מיט די יודען אין די קאַפּעען, קומען אין יודישען טעאַ־טער, רעדן יודיש, און זאָגן זיי אַלע משומדים. מיר איז אויסגעקומען בעהאַנדעלט צו ווערן פון א דענטיסט, ביי וועמען עס הענגט די מאַטקע באָסקא אין א יונקעל פון צימער. ער האָט גערעדט מיט מיר אין א פּעטען שלום־עליכם יודיש, געזונגען מיט חזנישע דריידלעך, דעקלאַמירט מאָנאָלאָגען פון גאָלדפאַדען'ס פּיעסן. איך האָב געקוקט אויף דעם סימפּאַטישען מענשען און נישט געקענט פאַר־שטעהן, פאַרוואָס ער האָט זיך געשמד'ט. א טייל זאָגען, אַז צוליב קאַריערע, אַ טייל טענה'ען, אַז צו־ליב קריגען א גט פון זיין ווייב. יעדנפאַלס איז עס פון דעם סאָרט שמד, וואָס איז בלויז שטויב אין די אויגען צו פאַרבלענדען דעם גוי'אישען שכן.

מיר איז אויסגעקומען צו פאַרברענגען אין קאַפּע, מיט אַ פּוילישען שרייבער א יוד האָב איהם דערצעהלט וועגן מיין ערפאַהרונג מיט'ן דענ־טיסט, און איך האָב געוואָלט בעווייזען דעם שרייבער ווי קליינליך, ווי נישטיג ס'איז זיך צו שמד'ען צוליב קאַריערע. נעבען מיר זענען געזעסען דירעקטאָר מאַזאַה און ה' קאַבּאַקער. זיי האָבען מיר צוגעזאָגט קען נישט צו רעדען. איך אָבער האָב נאָך מעהר גע־זוכט צו ווייזען, וואָס פאַר א חוזק זיי ברענגען פאַר אונז און פאַר זיי אַליין. דער שרייבער האָט זיך גערויטעלט, און פלוצים האָט ער איבערגעריסען אונ־זער שמועס, א כאַפּ געטון זיין מאַנטעל, און איז אוועק אהן א „גוטע נאַכט".

— ער איז דאָך אויך אַ משומד, — האָט מיר מאַזאַה, א לאַכענדיגער פּערטרויט דעם סוד, וועל־כען אַלע יודישע שרייבער און אַקטיאָרען ווייסען שוין פון לאַנג.

ווען מיר האָבען אַהיים שפּאַצירט, האָב איך אין שפּאַס א פרעג געטון מאַזאַה'ן, צי איז ער אויך נישט אביסעל אונטערגע'שמד'ט...

די משומדים אין פּוילען זענען געווען פעסט אין זאַטעל ביז עס איז אין דייטשלאַנד געקומען די היטלער־מאַכט. איצט, אַז א משומד אין דייטשלאַנד איז אויס יחוס, האָבען די פּוילישע משומדים אנגע הויבען צו פערקירעווען דעם דישעל אויף צוריק. אויב גלות, איז כאַטש זיין מיט אַלע צוגלייך. ס'איז א פּראַגע, אויב ס'קומען איצט צו גייע משומדים אין פּוילען. היטלער האָט, נעבעך, אונ־טערגעהאַקט זייערע אַמביציעס.

די שטאָט לאָדז איז ווייט הינטערשטעליג אין דער אַרכיטעקטור. מ'קען דייטליך זעהען, אַז ווען די שטאָט האָט זיך געבויט, האָט מען יוניג גע־טראַכט פון דער צוקונפט. מען האָט אין זיבען גע־האַט די פאַבריקען מעהר ווי די פּריוואַטע וואוי־נונגען. יעדער האָט געבויט לויט זיין געשמאַק און יופּיל צייט מ'האָט געהאַט. די איילעניש איז געווען גרויס, דעם געשעפט האָט מען געדאַרפט, פאַר א היים האָט מען ווי־עס־איז אויפגעבויט א הויז אָהן סטיל. אָהן בעקוועמליכקייטען, לאָדז איז געווען די שטאָט צו מאַכען געלד, צו לעבען האָט מען געחלומט וועגן אַנדערע שטעט.

דערפאַר איז די שטאָט געבליבען אין אַן'אָפּגע לאָזטען צושטאַנד, זי איז אויך געבויט געוואָרען מעהר אין דער לענג ווי אין דער ברייט. מ'האָט אין זיבען געהאַט צו האָבען איין וויכטיגע גאַס, די הויפּט־גאַס. געפונען זיך דאָרטען אַלע האָטעלען, רעסטאָראַנען, געשעפטען. און גאַנץ לאָדז האַלט זיך אויף אין דער גאַס. עס איז אָפּט נישט מעגליך די גאַס דורכצוגעהען. טויזענטער מענשען קראַמ־פּען זיך צונויף אייבער היבטער'ן אַנדערען, און מען שפּאַצירט. אַז דער וועטער איז גוט, און די זון שיינט, קען מען זיך נישט דורכשטופּען דורך דעם קנויל מענשען

ווי אַזוי די יודען פון לאָדז שאַצען אָפּ א קינ־סטלער, האָט מען געקענט זעהען ביי דעם 30־יאָה ריגען יובל פון שוישפּילער אַברהם מאַרעוויסקי אַ קאָמיטעט פון יודישע כלל־טוער מיט רעד. בזשוס־טאָוסקי בראש האָבען זיך געווענדעט צו מיר וועגען אַראַנזשירען א פריהמאָרגען אין טעאַטער לכבוד מאַרעוויסקי'ן. מיר האָבען בעשטימט דעם פריהמאָרגען מיט אַ וואָך שפּעטער, אין א זונטאָג פריה, מ'האָט נישט געדאַרפט קיין אַפישען קיין באַמבאַסטישע אַנאָנסען. דער עולם האָט געשטראָמט אין טעאַטער אָפּצוגעבען כבוד אַן'ערנסטען קינסטלער.

ס'איז יוערט צו לייען די שווערע צרות ביים טעאַטער צו בעגעגענען אַזא אויפריכטיגע ליבע און פריינדשאַפט, וואָס מאַרעוויסקין איז צוגעטיילט געוואָרען אין יענעם אומפּערגעסליכען פריהמאָרגען"

די אַרבייטס־בעדינגונגען ביי די גאַבּעלין־וועבער

שטרייק וועגן 10 גר. פאַר א מעטער סחורה, דויערט שוין 8 טעג

עס האָט אויסגעבראָכען אַן'אַלגעמיינער שטרייק פון די גאַבּעלין - וועבער אַרבייטער. דער שטרייק דויערט פון פאַראַכטאָגען דינסטאָג אָן און האָט אויסגעבראָכען צוליב דעם. וואָס איינציגע אַרבייטס־געבער האָבען נעפּרובט רייסען די לוינען, עס שטרייקען אַרום 120 אַרבייטער, כמעט אַלע, וואָס זענען בעשעפטיגט אין דעם דאָזיגען פאַך.

צוריק מיט א פּאָר חדשים. איז אין דעם פאַך אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַן'אַקציע, וועלכע האָט געבראַכט צו א קאָלעקטיווען אָפּמאַך.

די פּראָדוקציע פון די גאַבּעלין סחורה ליגט אין די הענט פון א ריי קליינערע פאַבּריקאַנטען. וואָס פאַרמאָגען 2—4 האַנד־שטיהל. די גרעסטע טייל פון די דאָזיגע פאַבּריקאַנטען זענען אָרגאַניזירט אין מייסטער - פעראיין. מיט צום דעם דאָזיגען מייסטער פעראיין האָט דער טעקסטיל־אַרבייטער פעראיין מיט א פּאָר חדשים צוריק געשלאָסען א קאָלעקטיווען אָפּמאַך וועגען די אַרבייטס - בעדינגונגען אין דעם פאַך; די איבּריגע נישט אָרגאַניזירטע פאַבּריקאַנ־טען, האָבען זיך אויך סאָלידאַריזירט אין דעם קאָ־לעקטיווען אָפּמאַך. איצט, צום טויטען־סעזאָן, האָ־בען זיך די דאָזיגע נישט אָרגאַניזירטע פאַבּריקאַנ־טען מיישב געווען און בעשלאָסען צוריק אָפּצורייסען די 10 גראָשען אויף א מעטער, וועלכע זיי האָבען מיט א פּאָר חדשים צוריק דערלעגט.

די דאָזיגע פאַבּריקאַנטען, די אָנגעזעהענסטע פון זיי, ווי מילשטיין (זאַמענהאָף 29), מיכאַלאָוויטש (מאַרשינסקא 21), בראָנמאַן (פּעטריקאָווער 38) א. ד. גל. האָבען אויך אַן'עצה: אויב די אַרבּייטער וועלען נישט איינגעהן אויף זייער רעדוצירטען לוין — דראָהען זיי מיט די „דייטשען" אין דעם גאַבּעלין־פאַך אַרבּייטען, דאָ אין שטאָט, כמעט אויסשליסליך יודען, אין דער פּראָווינץ אָבער ליגט די אַרבּייט אין די הענט פון דייטשען. די פּראָווינצער דייטשע קע־נען זיך ערלויבען איינצוגעהן אויף קלענערע לוינען, די גרעסטע טייל פון זיי פאַרמאָגט א שטיקעל ערד, א שטוב. די אַרבּייט איז ביי זיי א צושמעליץ.

די אַרבּייטס - בעדינגונגען אין דעם גאַבּעלין־וועבּערײ־פאַך זענען איבּערהויפּט ספּעציפישע, עס וואַרפט זיך אין די אויגען די נישט פּראָפּאָרציאָ־נעל גרויסע צאָהל יונגערליכע, וואָס זענען ביי דער אַרבּייט בעשעפטיגט. דאָס ערקלערט זיך דערמיט, וואָס דאָס פאַך איז נישט אַרומגענומען געוואָרען מיט'ן צעכען־טעזעץ, עס איז נישטאָ קיין בעשטימ־טער טערמין פון לערן־צייט. האָפען זיך אין דעם פאַך א לאָז געטון די יונגערליכע, וועלכע האָבען זיך איינגענטליך נישט וואו אהין־צו־טון; די אַרבּייט אַן אהן פאָדערט זיך פאַר קיין בעזונדערע קוואַ־ליפיקאַציעס, א לערן־יונגעל קען באַלד, כמעט פון אָנהויב, אַרבּייטען און שוין פעדרינען א 5—3 זל. א וואָך — דאָס נוצען אויס די אַרבּייטס־געבּער, זיי בענוצען זיך מיט לערן־יונגלעך, דעריבער טאַקע זענען די אַלגעמיינע לוינען, אפילו פאַר די וועבּערס און עלטערע געזעלען, אַזעלכע נישטיגע. ביי 12—14 שעה אַרבּייטס־טאָג פעדרינט מען דורכשניטליך 25 זל. א וואָך.

אָבער אַזעלכע פעדרינסטען האָבען די „סעזאָ־נען" פונם פאַך.

עס איז אויסגעקומען צו רעדען מיט כמעט א 70־יעהריגען אַרבּייטער: א צעטעל צרות, כאַראַקטע־ריסטישע אַרבּייטער צרות — האַלבּ־הונגעריג, נויט, געלד, עקסמיסיע, ביי שווערע אַרבּייט ביז 14—16 שעה א מעת־לעת. און מיט א יונגערליכען א 12־יעהריגען, וועלכען די מוטער איז א אַלמנה האָט גע־מוזט אַרויסנעהמען פון דער שולע און אוועקגעבען פעדרינען די 5 זל. א וואָך. א חבר פון דעם „העלד" דערצעהלט, אַז מען האָט איהם געמוזט אַמאָל אַרויס־שלעפּען פון אונטער דער מאַשין א פערהלישטען.

איינער פון די „עלטערע" געזעלען א 16־יעה־ריגער בחור, איז שוין פון די גליקליכערע, ער אַר־בּייט אין פאַך שוין אַ פּאָר יאָהר און פעדרינט שוין פון 14 ביז 16 זל. א וואָך. איצט איז ער ביי זיין פאַמיליע, וואָס בעשטעהט פון 3 פערזאָן, דער איינ־ציגער שפּייזער. נאָר אָט האָט אויסגעבראָכען א שטרייק אין פאַך און דער „איינציגער שפּייזער" שטרייקט. שטרייקט צוליב די 10 גראָשען אויף א מעטער.

אָקופּאַציע־שטרייק

אין דער פירמע טשאַרנאַלעווסקי

(א) אין דער פירמע טשאַרנאַלעווסקי (ציגעל־גאַס 56) האָט אויסגעבראָכען אַן'אָקופּאַציע שטרייק צוליב דעם נישט האָנאָרירען מצד דער פירמע דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך. ריסעי די לוינען און ד. גל.

דעם בנין פון דער פאַבּריק האָבען בעזעצט 150 אַרבּייטער, וועלכע האָבען פערבראַכט דאָרט אויך די חגאות דער שטרייק האָט אויסגעבראָכען ערב די ווייאַכטען. די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָבען נאָך אַן'אינטערווענץ דעם ענין איבּערגע־געבען אין אַרבּייטס־אינספּעקטאָראַט.

ווידער א סיכסוך אין דער פירמע ציטרין

(א) אין דער פירמע בר. ציטרין (וואָלבאָרסקא 44) איז ערשט מיט א פּאָר טאָג צוריק ליקווידירט געוואָרען אַן'אָקופּאַציאָנס שטרייק, וועלכער האָט געדויערט א פּאָר וואָכען.

נעכטען האָט ווידער אין דער דאָזיגער פירמע אויסגעבראָכען א סיכסוך צוליב דעם, וואָס די פירמע האָנאָרירט שוין נישט די אָנגענומענע אויף זיך פער־פליכטונגען.

די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָבען אונ־טערגענומען אַן'אינטערווענץ און וועגען דעם ענין אויך געמאָלדען דעם אַרבּייטס־אינספּעקטאָריאַט.

אונמערהאַנדלונגען וועגן א קאָלעקטיוון אָפּמאַך פאַר די פוהרמאַנעס און טראַנספּאָרט־בראַנזשע

(א) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט דער פעראיין פון די טראַנספּאָרט אונטערנעהמער געקינדיגט דעם קאָלעקטיוון אָפּמאַך מיט די פוהר מאַנעס, וועלכען זיי האָבען געשלאָסען אין אַפּריל פון לויפענדען יאָהר, און וועלכער איז געווען גילטיג ביז'ן 31 ד. ח.

די טראַנספּאָרט אַרבּייטער האָבען אונגעהויבן גע־נומען אַן'אַקציע וועגען שליסן א נייעם קאָלעקטיוון אָפּמאַך.

ווי מען אינפאָרמירט איז אויף 2. יאַ־נואַר 1937 אין אַרבּייטס־אינספּעקטאָראַט בע — שטימט א קאָנפערענץ פון ביידע צדדים אין דעם ענין.

ווער ווייסט?

(א) דעם 2. דעצעמבער פון ל. י. איז אַרויס פון דער היים די פּסיכיש קראַנקע 36־יעהריגע חנה בערקאָוויטש פון סאַמפּאָלנע, קעלער פּאָוויאַט.

די פּערזאָן: פּעגעל־אַ שאַטינקע, קליינע וואוקס, דונקעלע אויגען, קליינע נאָז. די פאָדערשטע ציין פעהלען, לענגליך פּנים, אָנגעטון אין א ברוין קליידעל, שוואַרצע לאַקיר־שיך און גרויע שטרימף.

ווער עס ווייסט עפּעס וועגן איהר ווערט געבעטען מיטצוטיילען דעם נאָהענטסטען פּאָליציי־פּאָסטען.

א שרפה אין א וואוינונג

(א) אויף פּאָלודניאָווע 2 האָט אין דער וואוי־נונג פון'ם הויז וויערט, שמואל ליבערמאַן אויסגע־בראָכען א שרפה, עס האָט זיך געמלעך פון'ם שטאַרק איינגעהייצטען אויווען אָנגעצינדען דאָס בעטגע־וואַנד. דאָס פייער האָט זיך שנעל אָנגעהויבען פערשפּרייטען אין שטוב, מען האָט באַלד אַרויסגע־רופען די ערשטע אָפּטיילונג פון די פייערלעשער. וועלכע האָבען דאָס פייער ליקווידירט.

זעלבסטמאָרד

(א) אויף דזשימאַלאַ 8, האָט געפּרובט בע־געהן זעלבסטמאָרד, אויסטרינקענדיג א גרויסע דאָזע סם, דער 37־יעהריגער סטעפאַן מיכאַלאַק. די פּאָ־גאָטאָוויע פון רויטען־קרייץ האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל פון דער אובעזפּיעטשאַלניע.

דער סוף פון א „זאַבאַווע"

(א) אויף באַוואָסאַלגע אונטער לאָדז, האָט די דאָרפס יוגענד איינגעאָרדענט דעם פערגאַנגענעם זונטאָג א טאַנץ־אָוונט, אין א געוויסען מאָמענט האָט צווישען דער טאַנץ־יוגענד אויסגעבראָכען א געשלעג, בעת וועלכען עס איז שווער פערוואונדעט געוואָרען דער 24־יעהרעגער ריטשאַרד טעאָבאַלד (פּיעטרקאָווער 154) די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

אונטער די רעדער פון א טראַמוואַי

(א) אויף 11 ליסטאָפּאַדא גאַס, נעבען נומער 20 איז אַרונטערגעפאַלען אונטערן טראַמוואַי א געוויסע הודשאַ קאַיורעט (פּולנאַצבא 9).

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט זי, נאָכ'ן ערטיילען די ערשטע הילף אָפּגעפיהרט אַ היים.

צווישען שכנים

אויף קראַשעווסקא גאַס 10 האָט אויסגע־בראָכען א געשלעג צווישען א פּאָר לאָקאַטאָרען פון דעמזעלבען הויז, דערביי איז דער 22־יעהרי־גער קאַזימיערז סאָבטשינסקי צושמאַכען געוואָרען אַזוי, אַז מען האָט געמוזט אַרויסרופען צו איהם פּאָגאָטאָוויע.

רוטיבירטע
בוכהאַלטערס
(בעדייטענדע פּאַכמענישע ערשטקלאַסיגע קרעפטען מיט העכערער האַנדעלס־בילדונג) מיט פיליעהריגער פּראַקטיק, מיט דער קענטניש פון סקאַרבּאָווע שטייער־געזעצען, נעהמען אָן צו פיהרען
האַנדעלס־ביכער
גינסטיגע בעדינגונגען. ערשטקלאַסיגע רעפערענצען. פולע פעראַנטוואָרטליכקייט און אָנערקענונגס־גאַראַנטיע.
אינפאָרמאַציעס: טעל. 28-229 אָדער אין חברים־פערבאַנד פּאַמאָרסקא 15 פון 6—9 אָוונט.

האַנדעל־ און האַנדווערקער־ידיעות

פון האַנדווערקער - עקספּאָזיטור

פּיעטריקאָווער 45

וועשע־ביילער־סעקציע

ווי עס ווייזט זיך אַרויס איז א דאַנק דעם אַפּעל פון דער אָרגאַניזאַציע קאָמיסיע פון דער וועשנעהער סעקציע ביי דער עקספּאָזיטור, האָבען שוין א גרוי־סער טייל וועשנעהער איינגעגעבען בקשות אויף האַנדווערקער קאַרטען.

די אַקציע איז ווייטער אין גאַנג און עס איז פאָרצוזעהען, אַז זי וועט ברענגען די געהעריגע רעזולטאַטען.

ביז איצט וועגען זיך אָבער בלויז די האַנדווער־קער פון וועשנעהער פאַך, דאַגעגען די וואָס בעשעפ־טיגען זיך מיט געהען שלאָפראָקען, שירצען, גאַר־דינען און קאָפּען האָבען נאָך בכלל נישט אָנגעהויבען זיך צו אינטערעסירען וועגען לעגאַליזירען זייער וואַרקשטעל.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט מאַכט די סעקציע אויפמערקזאַם, אַז די אויבענערמאַנטע פאַכען גע־הערען אויך צו דער קאַטעגאָריע מלאכות, וואָס מוזען בעזיצען האַנדווערקער קאַרטען. און עס ליגט אין אינטערעס פון די בעטרעפענדע זיך ווי אַמשנעלסטען זיך צו פערזעהען מיט קאַרטען.

שוסטער־צעך

דער שוסטער צעך, וואָס איז א לענגערע צייט כמעט נישט געווען טעטיג ווערט א דאַנק די איבּערגע־סיווע אָרגאַניזאַציאָנס־טעטיגקייט פון פּערטרעטער אַלס צייטווייליגער קאָמיסאַר פון צעך ה' י. שומאַ־כער ווידער אויפגעלעבט.

עס קומט פאַר א נייע איבּערגעגיסטרירונג פון די מיטגלידער, דערביי זעהט מען דעם גוטען ווילען פון די מיטגלידער, וועלכע ווענדען זיך אין צעך זיך צו רעגיסטרירען.

צום צייטווייליגען קאָמיסאַר איז צוגעוועהלט געוואָרען א ביוראָ פון די ה"ה ציטרין, קאַקאַשקאַ. סאַקאַלאָווסקי, בוימאַן, פּייערשטיין, רובּינשטיין, רויט מאַן, פּיטקיעוויטש, און ברוך.

דער קאָמיסאַר און ביוראָ זענען צוגעטרעטען צו רעאָרגאַניזירען דעם צעך.

מיטגלידער פון ביוראָ דיזשורירען יעדען דינ־סטאָג, מיטוואָך און שבת־צונאַכטס, וועלכע אינפאָר־מירען די מיטגלידער אין אַלע ענינים און פיהרען אַדורך די רעגיסטראַציע.

עס איז צו פּערהאָפען, אַז איצט וועט שוין צו שטאַנד קומען די פולקאָמע אָרגאַניזירונג פון שוסטער צעך.

דער ביוראָ איז שוין צוגעטרעטען אויסצואַרבּייטען א פּלאַן ווי אַזוי אויסצובעסערען די לאַגע פון שוסטער פאַך און בעקעמפען די שעדליכע קאָנקורענץ.

פון דער שאַכטעל־מאַכער־קאָרפּאָראַציע

קיליגסקיעגאַ 40

צוליב דעם, וואָס די שאַכטעל־מאַכער געפינען זיך אין א זעהר שווערע לאַגע, האָט די פערוואַלטונג אויף איהר לעצטער זיצונג בעשלאָסען צו ווענדען זיך נאָך וואַרשא צו די שאַכטעל־מאַכער וועגען צונויפרופען א לאַנדעס צוזאַמענפאָהר פון שאַכטעל־מאַכער. ווי מיר דערוויסען זיך וועט אַזא צוזאַמענ־פאָהר פאָרקומען אין די ערשטע טעג פון 1937 יאָהר. ווייל די וואַרשאַווער קאָרפּאָראַציע האַלט דעם פאַר שלאַג פון די לאָדזער שאַכטעל־מאַכער פאַר זעהר גינסטיג.

בעלי־מלאכות אָהן געהילפען

קאָנען בעפרייט ווערען פון פּאַטענטען

די האַנדווערקער־עקספּאָזיטור מעלדעט, אַז די שטייער־אַמטען זענען בעפולמעכטיגט געוואָרען צו ערלויבען האַנדווערקער, וועלכע אַרבּייטען אַליין אָהן שום געהילפען, צו פיהרען א ווערשטאַט אין יאָהר 1933 אויפ'ן גרונד פון אַ האַלבּ־יעהרליכען פּאַטענט, עווענטועל צו בעפרייען זיי אינגאַנצען פון אויסקויפען אַ פּאַטענט אויפ'ן יאָהר 1937. כדי צו געניסען פון דער דאָזיגער הנחה דאַרף מען זיך ווענדען מיט אַ געהעריג־מאָטיווירטער ביטע אין ענט־שפּרעכענדען שטייער־אַמט ביז דעם 31.12 1936 יאָהר. צוליב דעם, וואָס ביז דעם דאָזיגען טערמין זענען נאָך פערבליבען אינגאַנצען איינציגע טעג, האַרפען די פּראַינטערעסירטע מיטגלידער, זיך ווענ־דען ווי אַמשנעלסטען אין ביוראָ פון דער עקספּאָ־זיטור, וואו זיי וועלען בעקומען די געהעריגע אינ־פאָרמאַציעס און אָנווייזונגען.

Ulgę w ciężkiej doli
bezrobotnych
przyniesie każdy
grosz, złożony na
Konto PKO Nr. 79.209
Pomoc Zimowa.

אימפּאזאנטע פייערליכקייט אין „העלענובעק"

צו דער 12־יאהריגער עקזיסטענץ פון אינטערנאט

אין שייכות מיט'ן 12־טען יאהרטאג פון דער גרינדונג פון אינטערנאט און פערמע „העלענובעק" איז דעם שבת צונאכט פאָרגעקומען אין „העלענובעק" א צוזאמענקונפט פון די קינ..ער וואס האלטען זיך איצט אויף אין אינטערנאַט און די עלטערע, וואָס זענען שוין איצט זעלבסטשטענדיגע מענשען.

אין גרויסען זאל ביי די שעהן־סעריווירטע טישען, זענען געזעסען קינדער, דעריוואקסענע בחורים און מעדלעך. ס'האָבען אויך נישט געפעהלט פאַרלעך, מענער און פרויען, וואָס זענען דערצויגען געוואָרען אין דעם אינטערנאַט, און איצט זענען זיי שוין אַליין פאָטערס פון מוטערס, ווען ס'בעוויזט זיך אין זאל פרעזעס רומקאָווסקי, ווערט ער פון עולם יוא־עס אויפגענומען, דער אַ קאָסטער שפּיל..פ..עה־ליכע „שטיקלעך", מ'אינטערהאַלט זיך — ווי שוועסטער און ברידער, ס'מאכט דעם איינדרוק פון א גרויסע פאמיליען־שמחה.

ה' רומקאָווסקי בעגריסט אין ווארימע ווערטער „זיינע" קינדער, וואס ער האָט שוין מגדל געווען לחופה ולמעשים טובים, און די, וואס ער וועט ערשט מזיג זיין. די רעדע פון „טאטען", נעמען די „קינדער" אויף מיט אויסגעשרייען: „זאל לעבען ה' רומקאָווסקי".

מיט אנ'איינדרוקספולע רעדע טרעט דאן ארויס איינער וועלכער איז דערצויגען געוואָרען אין העלענובעק. ער גיט אנ'איבערבליק אי.. ע.. דער ענטשטעהונג פון דעם אינטערנאַט, טיילט זיך מיט זיינע איינדרוקען אלס קינד, און איצט ווען ער איז שוין א זעלבסטשטענדיגער מענש. בעת ער דערמאָנט דעם פערשטארבענעם טוער יוסף או..יאן ז"ל, שטעהן אלע אויף פון די ערטער.

עס רעדט דאַן ..ע.. לייטער פון אינטערנאַט דיר. איבוש. מאנהיים, און חברה לאָזט זיך צוזאַמען מיט ה' רומקאָווסקי אין א רקידה'לע. מ'טאנצט א הורא, די איבריגע פאַסט שען צו מיט די הענד, און ס'איז ליהו..ים.

די שמחה, וועלכע האָט געמאַכט א זעהר אנגענעמען איינדרוק, האָט זיך פערצויגעז ביז שפעט ביינאכט.

אויפ'ן פאָרשלאַג פון ה' רומקאָווסקי איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען צווישען די איצטיגע און שוין אַרויסגעטרעטענע א גמילת־חסדים־קאַסע, כדי אין א נויט פון איינעם פון זיי זיך צו קענען העלפען מיט דער ג"ח־קאסע, ס'איז כדאי צוצוגעבען אז צווישען די, וואס זענען דערצויגען געוואָרען אין אינטערנאט, געפונען זיך פיל וואוילהאבענדע מענשען אין פוילען און אין אויסלאנד, וועלכע וועלען גערן אונטערשטיצען די אַקציע.

העלפט אנ'אומגליקליכעז יוד. קינסטלער!

הארצרייסענדער בריף צום „נייעם פאלקסבלאט"

מיר האָבען דערהאלטען א הארצרייסענדען בריף פון א יודישען קינסטלער. וועלכען מיר גיבען איבער װערטליך:

צו דער רעדאקציע פון „נייעם פאַלקסבלאַט".

איך הייס שמעון גרייף. איך האָב א פרוי מיט 2 קינדער פון 3 ביז 6 יאָהר. געבוירען בין איך אין בודאפעשט (אונגארן). מיינע עלטערן זענען געבוירען אין פוילען אין א שטעטעלע פון גאליציען קאַלאָמעא, און וואוינען איצט אין בעלגיע. אלס פוילישער בירגער האט מען מיך ארויסגעשיקט פון פראנקרייך קיין פוילען, אויסגעוויזען בין איך פון צוויי לענדער: פון פראנקרייך און פון אונגארן. איך געפין מיך איצט אין לאָדז אָהן שום מיטלען צום לעבען. פויליש רעדען קען איך נישט, און דערצו בין איך א קאליקע אויף א האנד, און בין דערום מיט מיין פרוי און קינדער פער'משפט אויסצוגעהען פון הונגער.

פון פאך בין איך א קונסט־מאלער, איך מאָהל קאריקאטורען אויף גלאז, ווען איך וואָלט געהאט עפעס געלד אויף מאטעריאלען, וואָלט איך מיך געקענט דערנעהרען מיט מיין פרוי און קינדער.

איך ווענד מיך צו דער געעהרטער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט דער הייסער בקשה, מיין בריף צו פערעפענטליכען, אפשר וועט די געזעלשאפט זיך פאראינטערעסירען מיט מיין ביטערן גורל, ווארום איך וואוין מיט מיין משפחה ווינטער אין א שטאל. פארוואס איך צאָהל 70 גראָשען א נאכט.

דאנקענדיג פאראויס. פערבלייב איך

מיט חדר־ארץ

(די אונטערשריפט)

דער אדרעס פון דעם אומגליקליכען פערצווייפעלטען מענש, געפינט זיך ביי אונז אין רעדאקציע.

אפשר וועט זיך די לאָדזער יודישע געזעלשאפט אָפרופען אויף דעם פערצווייפעלטען הילף־רוף פון אנ'אומגליקליכען.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

היינטיגער קאָנצערט פון שור טשערקעסקי אין פילהאַרמאָניע

היינט האלב ניין אין אָוועטר קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער צווייטער און געזעגענונגס־קאָנצערט פון אַמעריקאַנער פיאַניסט - ווירטואָז שור טשערקעסקי, שילער פון דעם בעסטען און גרעסטען מייסטער יוזעף האָפמאַן.

דער קאָנצערט פון טשערקעסקי האָט ארויסגערופען א גרויסע פּעראינטערעסירונג. און סאיז נישט קיין וואונדער, ווייל טשערקעסקי ווערט בעטראַכט אלס איינער פון די בעסטע פיאַניסטען אין דער וועלט.

פון שטאָטישען טעאַטער

היינט 7.30 אָוועגד ווערט אין שטאָטישען טעאַטער געשפּילט „פרידריך דער גרויסער" מיט לודוויק סאָלסקי אין דער הויפּט־ראָל.

אין טאָג פון ניי־יאָהר 12 אזייגער ביי־טאג ווערט געגעבען א פאָרשטעלונג פאַר קינדער „די קינדער פון ה' מויסטער".

„צירוליק ווארשאַווסקי" נאָך 2 טעג

אין פוילישען טעאַטער צעגעלניאַנאַ 27 גיט „צירוליק וואַרשאַווסקי" נאָך צוויי פאָרשטעלונגען. היינט און מאָרגען 8.15 אָוועגד ווערט געשפּילט דאָס אויסגעצייכנטע פּראָגראַם א. נ. „די קאַריערע פון אַלפאַ אָמעגאַ".

די אָפּערע „צירוליק סעווילסקיי" פון ראָסיני מיט עווא באַנדראָווסקאַ - טורסקאַ אין לאָדז

דער ענערגישער דירעקציע פון דער לאָדזער פילהאַרמאָניע איז געלונגען צו פערקאָנטראַקטירען אויף אנ'איין־אייגציגען אָווענד די וועלט־בערימטע זינגערין באַנדראָווסקאַ טורסקאַ. דעם בעקאַנטען באַריטאָן יערזי טשאַפּליצקי, ז. מאסאַטש. ה. טערענקאַטש און באַלעסלאַוו פּולאַנסקי, וועלכע וועלען אויפטרעטען אין דער אָפּערע פון ראָסיני: „צירוליק סעווילסקי" אין 3 אַקטען זונטאַג דעם 3 יאַנואַר 1937 מיט'ן אַנטייל פון כאָר פון דער ווארשאַווער אָפּערע.

קורט קאַטש אין לאָדז

דער בעוואוסטער יוד'ש־דייטשער שוישפּילער קורט קאַטש וועט אויפטרעטען אין לאָדזער פילהאַרמאָניע אין 3 פּאָרשטעלונגען ד. ה. פרייטאָג דעם 1־טען יאַנואַר 9 אזייגער אין אָוועגד און שבת דעם 2 יאַנואַר 4.15 נאָכמיטאָג און 9 א זייגער אָוועגד אין דער אויסגעצייכנטער אַקטועלער פּיעסע „דאָס קינד".

די פּיעסע אין דער אויפפיהרונג פון קורט קאַטש מיט דער בעקאַנטער ארטיסטין ראַמאַ לערער און אַנסאַמבל האָלט בעת דער פאָרשטעלונג אין שפּאַנונג דעם צושויער.

Dr. Wołkowyski
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238=02
ספּעצ. פאַר מי־פער. סיפיליס און הויט־קראַנקה
בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אָן פון 11—8 ביי־טאָג און 9—4 אָוונט

NOWOCZESNE
Dr. Jungh wieczne pióro poleca JERZY MILL Łódź. Piotrkowska 73
Wielki wybór wiecznych piór wszystkich firm.

היינט אימפּאָנירענדע פּרעמיערע! — דעמאָנסטרירט די בעסטע פילמען!
„Anthony Advers"
דאָס גרויסע גיגאַנטישע פילם־מייסטערווערק. שטאָלץ פון דער פּראָדוקציע
Warner Bros
First National
FREDRIC MARCH, OLIVIA DE HAVILLAND, אַנסאַמבל — העלדישע עפּאָפּיי פון ליבע און אַפּפערונג, אין דער שפּיץ פון בעריהמטען ANITA LUISE רעזשי: Mervyn Lekoy
פּרייזען פון די פּלעצער אויף אלע סעאַנסען פון 54 גר.
קלאַנג־קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אָנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

Buchalter-bilansista, Korespondent polsko-niemiecki ma godziny wolne. Pierwszorzędne referencje, długol. praktyka. Zawadzka 32, m 16, tel. 179-29.

אַכטונג, סוחרים—פאַבריקאַנטען!
Przed nadmiernemi podatkami broni tylko prawidłowa księgowość. Zaprowadzam, prowadzę księgi handlowe. — F. WAKSMAN, tel. 238-91.

Korespondent większej spółki akcyjnej, pierwszorzędny fachowiec, załatwia korespondencję w jęz. polskim, angielskim i niemieckim. Przyjmie pracę na 2—3 godziny dziennie. Oferty sub „Korespondent" do administracji N' Folksblat"

BUCHALTER-PODATKOWIEC
na stanowisku zaprowadza i prowadzi księgi handlowe w większych i mniejszych przedsiębiorstwach. Sporządza bilanse. Organizuje również księgowość przebitkową. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. LEON KRELL, Piotrk. 79, m. 40, tel. 145-64.

בוכהאלטער - ספּעציאַליסט
נעמט אָן צו פיהרען האַנדעלס־ביכער גאַראַנטי, אַז די ביכער וועלען אָנערקענט ווערען. ערשטקלאַסיגע רעפערענצען.
T. Bratkowski, Cieszyńska 7, m. 2 tel. 131-26

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט שרייבען א גוטען יודישען בריף אין 15 לעקציעס אפילו דעם, וואָס קען גאָרנישט שרייבען. די עלטער שפּילט נישט קיין ראָלע. די פּרייזען—צוגענגליך. אלעע 1־טער מאַי 4, ביי ליפשיץ.

ראַקאַלעז
א געוועלב צו פערדינגען אויף 11 ליסטאָפּאַד 50. צו ערפאַהרען ביים ווירט.

א בעקוועם אָרט צו שלאָפען פאַר 2 הערן אָדער פּריילינס, קאָשטשעלנאַ 4 ביי פינקעלשטיין.

אָפּצוגעבען א מייל פון א לאָקאַל מיט קראַפט־איינריכטונג פאַר א סובלאָקאַטאָר מיט שטרימפּף־מאַשינען אָדער אַנדערע. ערפאַהרען זגערזשער 12 פּאַרטער ביי קראַוויעצקי.

אָפּצוגעבען.
פאַר א פאַרפאָלק אָדער 2 פּריילינס אַ שטוב מיט אַ קוך, קאָרידאָר. בעקוועהמליכקייטען. באַלקאָן, 2. שטאָק. ביליג אָפּצוגעבען.
אלעע 1־טער מאַי 96, וו. 10.

פערשידענעס
צוליב אפּרייזע אָוועקצוגעבען א מעכאַנישע טאַקערײ־ווערקשטעל און קוילען־בודקע. צו ערפאַהרען קילינסקיעגאָ 21 ביי דעמבאָווסקי.

Zakład fotograficzny w dobrym punkcie z zaprowadzoną klijentelą do sprzedania. Oferty sub „Fotograf"

OGŁOSZENIE.
Zawiadamia się Ogół Ubezpieczonych:
1) że począwszy od dn. 1/II 1937 r. Ubezpieczalnia nie będzie udzielać pomocy lekarskiej Ubezpieczonym, których legitymacje, wydane przed 1/II 1937 r. nie będą zaopatrzone w przepisowe fotografie:
2) że od tdjże daty 1/II 1937 r. zgłaszający się do odbiór legitymacji winni odrazu przynieść ze sobą fotografje, gdyż bez nich legitymacje nie będą wydawane.
Nadmienia się, że legitymacja winna być zaopatrzona w fotografię ubezpieczonego i wszystkich uprawnionych do świadczeń członków jego rodziny, mających ukończone 14 lat.
Fotografie dla każdej osoby oddzielnie muszą być zrobione na białym tle, bez nakrycia głowy i o wymiarze 45 x 63 mm.
Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi.

געדענקט, ביי
שטשעשליווי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליצער און
טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען
אויך פערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראַנט II שטאָק.

רעטשניצע
ד"ר ווענעריש־קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט־קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
נעמט פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרויידאָקטער פון 1־11 און פון 5־7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
SZARLOTTA EIGEROWA
Zawadzka 5,
telefon 107-20.
נעמט ווידער אָן.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם ביניקאַלאָגישען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט.
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 10—8 און פון 4—8 אָוונט

Doktór
A. S. TENENBAUM
אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעציעל לונגען)
Piotrkowska 109
tel. 220-25.
נעהמט אָן פון 6—8 אָוונט.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאָלדענעם מעדאַל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראָפּע און אין תל-אביב (ארץ־ישראל)

פאַרקויפט אין אלע אַפּטייקען, אַפּטייק־סקלאַדן און פּאַרפוּמעריעס.
Fabr. Chem. Kosm. „Pharmachemja", Bydgoszcz.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk. otac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.